

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINĖS GEROVĖS IR NEGALĖS STUDIJŲ FAKULTETAS
SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS IR PSICHOLOGIJOS KATEDRA

Socialinės pedagogikos magistrantūros studijų programa

Virginija Norbutienė

**SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLA UGDANT MOKINIŲ MOTYVACIJĄ
SAVANORYSTEI**

Magistro darbas

*Magistro darbo vadovė -
Prof. Liuda Radzevičienė*

2015

Patvirtinimas apie atlikto magistro darbo savarankiškumą

Patvirtinu, kad įteikiamas magistro darbas.....

.....yra:

1. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
2. Nebuvo naudotas kitame institute / universitete Lietuvoje ir užsienyje.
3. Nėra medžiagos iš kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
4. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

.....
Vardas, pavardė

.....
Parašas

Magistro darbo santrauka

Darbe atlikta *teorinė* savanorystės reiškinių ir jo raiškos ugdomojoje aplinkoje prielaidų *analizė*. Iškelta *hipotezė*, kad socialiniai pedagogai nėra aktyvūs skatinant mokinių motyvaciją savanoriškai veiklai. Anketinės *apklausos metodu* buvo atliktas tyrimas, kurio tikslas - išskirti mokinių savanorystės veiklas, aplinką, motyvus, saviraiškos priemones ir nustatyti socialinio pedagogo pagalbą savanoriaujantiems mokiniams. Atlikta statistinė (aprašomoji dažnių, vidurkių, χ^2 testo) duomenų analizė. Tyrime dalyvavo 16-19 metų 147 mokiniai, užsiimantys savanoriška veikla. Pusiaus struktūruoto interviu metodu atliktas tyrimas, kurio tikslas- nustatyti socialinio pedagogo dalyvavimą, rengiant mokinius savanoriškoms veikloms per jo patirtį ir požiūrį į savanorišką veiklą. Atlikta turinio analizė. Tyrime dalyvavo 11 socialinių pedagogų. *Empirinėje* dalyje nagrinėjama socialinio pedagogo veiklos galimybės motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai. Svarbiausios empirinio tyrimo *išvados*:

1) mokinių savanorystė teikia naudą, patenkinami saviraiškos, socialiniai, kultūriniai ir dvasiniai poreikiai. Pagrindiniai motyvai remiasi siekiu padėti žmonėms, altruizmu, dvasingumu, moralumu, atsakomybės jausmu. Socialinis pedagogas padeda mokiniams rasti tinkamą veiklą, puoselėja jų dorovines vertybes, ruošia savarankiškam gyvenimui, jo motyvacija savanoriškai veiklai sietina su geros mokyklos įvaizdžiu;

2) savanoriaujantys mokiniai pasirenka įvairias veiklos rūšis susijusias su pagalba jos stokojančioms, mokosi bendrauti, nori atskleisti savo dvasines vertybes. Mokiniai yra viešai įvertinami mokyklos bendruomenėje, sulaukia socialinio pedagogo dalyvaujančio savanoriškoje veikloje pagalbos. Pagrindinės problemos - laiko stoka, aplinkinių abejingumas, informacijos trūkumas. Nepaisant esamų problemų ir sunkumų, mokiniai, greičiausiai, tęs savanorišką veiklą;

3) socialinis pedagogas mokinių savanorystę vertina teigiamai, dalyvauja juos rengiant savanoriškoms veikloms. Teigia, jog savanorystė atlieka ugdomąją funkciją, patenkina poreikius, formuoja aktyvų visuomenės narį, žino kad mokiniai nori būti skatinami, kviečiami dalyvauti savanorystėje;

4) remiantis tyrimo rezultatais paruoštas mokinių ir socialinių pedagogų bendradarbiavimą skatinantis projektas, kuris padės socialiniams pedagogams įgyti teorinių žinių ir praktinių įgūdžių mokinių savanorystės motyvavimo tema. Bus užtikrinama reikalinga literatūra, mokiniai ras informacijos apie savanorišką veiklą, susipažins su kitais savanoriaujančiais mokiniais, pasidalins turima patirtimi, mokysis praktiškai spręsti iškilusias problemas.

Hipotezė pasitvirtino iš dalies: socialiniai pedagogai nėra aktyvūs skatinant mokinių motyvaciją savanoriškai veiklai.

Esminiai žodžiai: socialiniai pedagogai, savanoriaujantys mokiniai, vertybės, altruizmas, dvasingumas, motyvacija, poreikiai.

TURINYS

Magistro darbo santrauka	3
Įvadas	6
Magistro darbe vartojamos sąvokos ir terminai	10
1 skyrius. TEORINĖS SAVANORYSTĖS REIŠKINIO IR JO RAIŠKOS UGDOMOJOJE APLINKOJE PRIELAIDOS	11
1.1. MOKINIŲ MOTYVACIJOS SAVANORIŠKAI VEIKLAI RAIŠKOS ASPEKTAI ..	14
1.1.1. Vertybinis savanorystės veiklos kontekstas	18
1.2. SAVANORYSTĖS VEIKLOS FORMAVIMAS SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLOJE	21
1.2.1. Socialinio darbo teorijos – teorinis socialinio pedagogo darbo pagrindas	22
1.2.2. Socialinio pedagogo veiklos vaiko ugdyme principai	24
1.3. SOCIALINIS PEDAGOGAS KAIP MOKINIŲ SOCIALIZACIJOS PER SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ SKATINTOJAS	26
1.3.1. Mokinių savanorystės veiklos švietimo strategija „Gera mokykla“	27
2 skyrius. SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLA UGDANT MOKINIŲ MOTYVACIJĄ SAVANORYSTEI, TYRIMO REZULTATAI	30
2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas.....	30
2.2. Mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacijos tyrimo dalyvių charakteristika	32
2.3. Mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacijos anketinės apklausos rezultatų analizė	33
2.3.1. Savanorystės veiklose dalyvaujančiųjų mokinių aplinka	33
2.3.2. Mokinių motyvacija savanorystės veiklai	36
2.3.4. Savanorystės veikla kaip saviraiškos priemonė.....	42
2.4. Socialinio pedagogo galimybių motyvuojant mokinių įsitraukimą į savanorystę tyrimo dalyvių charakteristika.....	45
2.5. Socialinio pedagogo galimybių motyvuojant mokinių įsitraukimą į savanorystę pusiau struktūruoto interviu turinio (content) analizė.....	46
2.5.1. Socialinio pedagogo požiūris į mokinių savanorystę	46
2.5.2. Socialinio pedagogo veiklos įtaka motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai ..	52
2.5.3. Visuomenės vaidmuo mokinių savanorystei	55
2.5.4. Socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriškos veiklos Lietuvoje perspektyvas	56

3 skyrius. SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLOS UGDANT MOKINIŲ MOTYVACIJĄ SAVANORYSTEI SOCIOEDUKACINIS PROJEKTAS	59
Išvados	62
Literatūra	64
Summary	69
Priedai	70

Ivadas

Mokslinė problema ir tyrimo aktualumas. Savanoriška veikla šiandienos pasaulyje - viena iš labiausiai paplitusių savanoriško darbo rūšių, judėjimų, organizacijų ir fondų, kur galima save realizuoti padedant seniems ir neįgaliems asmenims, vaikams, šeimoms išgyvenančioms įvairias krizes ir nepriteklus, dirbant įvairiose prevencinėse programose, projektuose, organizuojant renginius, akcijas. Čia gali dirbti aktyvūs, iniciatyvūs, neabejingi socialinėms problemoms mokiniai, tokiu būdu atrasti ir realizuoti savo poreikius. Dirbdami mėgstamą ir įdomų darbą mokiniai jaučia vidinį pasitenkinimą, įprasminą gyvenimą. Visa tai skatina tobulėti, kaupti naują informaciją, siekti aukštų idealų. Būtent savanoriaujant prasideda pirmasis realus, supažindinimo su profesijos pasirinkimu, etapas, nes profesijos pasirinkimas - vienas svarbiausių žingsnių žmogaus gyvenime (Jordanas ir kt., 1998).

Pastaraisiais dešimtmečiais Lietuvoje apie savanorystę ir savanorius galima išgirsti ganėtinai dažnai, tačiau ne visi žino apie savanoriškos veiklos ištakas, ne kiekvienam suprantama, ko siekia ir ką gauna savanoriai aukodami savo laisvalaikį ir jėgas, ką patys savanoriai mano apie darbą už kurį niekas nemoka. Nemažai kyla klausimų kaip savanorystė veikia jaunas žmones, kas juos įtraukia į savanorišką veiklą, kokių motyvų mokyklinio amžiaus vaikai pasirenka vienokią ar kitokią savanorišką veiklą ir koks yra mokyklos bei mokykloje dirbančių socialinių pedagogų vaidmuo motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai.

Lietuvoje savanorystės judėjimas palyginti jaunas. Tik po 2011 Europos Sąjungos komisijos paskelbtų savanorystės metų mūsų visuomenė plačiau supažindinta su šia veikla. Lietuvoje 2011 m. birželio 22 d. Seime priimtas Savanoriškos veiklos įstatymas (L R savanoriškos veiklos įstatymas, 2011-06-22 Nr. XI-1500). Šiame įstatyme įtvirtinti savanoriškos veiklos principai turintys padėti ir savanoriams, ir savanoriškos veiklos organizatoriams, ir organizacijų veiklą prižiūrinčioms institucijoms, ir plačiai visuomenei vienodai suprasti savanoriškos veiklos tikslus, jos vykdymo sričių, organizatorių ir organizavimo formų įvairovę. Įsijungti į savanorišką veiklą mokiniams padeda mokyklų socialiniai pedagogai, nes socialinio pedagogo darbo praktikos svarbiausias dalykas – vaiko, jo situacijos supratimas (Kučinskas, Kučinskienė, 2000).

Mokslinis aktualumas. Mokslinėje literatūroje aptinkama ganėtinai daug informacijos apie savanorystę. Savanorystės sąvoką, mokslinį savanorystės fenomeno pagrindimą aptaria Brabazon, Matisoff, Ražaitis (1999), Jordanas, Ochman (1998), Gedvilienė, Karasevičiūtė, Trečiokienė (2010), Jonutyte (2007), Saulaitis, SJ, (2005). Mokslininkai teigia, kad savanoris tai asmuo, laisva valia aukojantis savo laiką kitų žmonių labui, nesitikintis už tai atlygio, tačiau siekiantis asmeninio tobulėjimo, įgyjantis patirties bei gaunantis dvasinės naudos,

kuria dalijasi su bendruomene, bei prisiimantis atsakomybę už savo veiklą. Tai asmuo dirbantis kitiems, bet ne sau ar savo šeimos nariams.

Leliūgienė, Sadauskas (2011), Berns (2009), Saulaitis (2007), Dobranskienė (2006), Vanier (1998), Kučinskas, Kučinskienė (2000), Johnson (2001), Sutton (1999) analizuoja įsitraukimo į savanorišką veiklą motyvus, savanoriškos veiklos įtaką ir poveikį savanoriams. Pedagoginį/edukologinį požiūrį tyrinėja Kanapickaitė (2013), Jonutytė (2007), Baršauskiene, Leliūgienė (2001). Savanorystę socialinio ugdymo sistemoje, sociologiniu požiūriu nagrinėja Kučinskas, Kučinskienė (2000), Jonutytė (2007), socialinio darbo požiūriu - Vitkauskaitė (2001).

Socialinio pedagogo darbo tikslus susijusius su savanorystės skatinimu nagrinėja Leliūgienė (2002), apie socialinio pedagogo veiklą mokykloje rašo Leliūgienė (2002, 2003), Kvieskienė (2003, 2005), Kučinskas, Kučinskienė (2000); socialinio pedagogo ir visos komandos, dirbančios mokykloje veiklą analizuoja Merfeldaitė (2005).

Savanoriška veikla jau yra tapusi mokslo tyrimų objektu, kur analizuojami žmonių į(si)traukimo į savanorišką veiklą motyvai, savanorių teisės, savanorių centrų ir organizacijų teikiamos paslaugos, bei pateikiamos savanorio ir savanorystės sampratos, atliekami įvairūs sociologiniai tyrimai (Europos Komisijos atstovybės užsakymu Lietuvoje vykdytas reprezentatyvus visuomenės nuomonės tyrimas, 2011 m., 2006 metais atliktas tyrimas „Europos savanorių tarnybos poveikis jaunam žmogui ir organizacijai“, „Savanorystė Lietuvoje Lietuvos gyventojų nuostatų ir atvirumo savanorystės idėjai studija“ atlikta 2008 m.).

Tyrimo problema. Pastaruoju metu mokiniai nepakankamai skatinami ir motyvuojami savanoriškai veiklai, kurioje dalyvaudami galėtų realizuoti savo poreikį tobulėti, bendrauti, veikti, dalyvauti, kaupti naują informaciją. Mokiniais, dalyvaujantiems savanoriškoje veikloje nėra skiriama pakankamai dėmesio, nes, anot Jonutytės (2006) dar nesukurta darbo su savanoriaujančiais mokiniais sistema, trūksta išsamių mokslinių studijų apie savanorišką darbą, motyvus ir veiksnius skatinančius mokinius tęsti savanorišką veiklą. Kita problema – socialiniams pedagogams trūksta informacijos apie savanoriškos veiklos galimybes mokyklinio amžiaus vaikams ir jie negali tinkamai susiplanuoti savo veiklos siekiant motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, nes socialinė ir švietimo politika, teisinė bazė, anot Jonutytės (2006), taip pat tiksliai nereglamentuoja socialinio pedagogo veiklos su savanoriaujančiais mokiniais.

Siekiant nustatyti socialinių pedagogų veiklą motyvuojant mokinius savanorystei buvo atliktas kokybinis tyrimas, kurio tikslą nusako šie probleminiai klausimai.

1. Kokios realios galimybės teikiant socioedukacinę pagalbą savanoriaujantiems mokiniais?

2. Kaip, koku būdu socialinis pedagogas, dirbantis mokykloje, galėtų ugdyti mokinių motyvaciją savanorystei?

Kiekybiniame tyrime analizuota mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacija, siekiant atsakyti į šį klausimą, suformuluota hipotezė.

Hipotezė. Tikėtina, kad socialiniai pedagogai nėra aktyvūs skatinant mokinių motyvaciją savanoriškai veiklai.

Tyrimo objektas. Socialinio pedagogo veikla ugdant mokinių motyvaciją savanorystei.

Tyrimo tikslas – ištirti socialinio pedagogo veiklą, ugdant mokinių motyvaciją savanorystei.

Tyrimo uždaviniai:

1. Atskleisti teorines savanorystės fenomeno ir jo raiškos prielaidas ugdymo aplinkoje.
2. Remiantis kiekybinio tyrimo rezultatais išskirti mokinių savanorystės veiklas, aplinką, motyvus, saviraiškos priemones ir nustatyti socialinio pedagogo pagalbą savanoriaujantiems mokiniams.
3. Nustatyti socialinio pedagogo dalyvavimą, rengiant mokinius savanoriškoms veikloms per jo patirtį ir požiūrį savanorišką veiklą.
4. Remiantis tyrimo rezultatais atskleisti mokinių ir socialinių pedagogų bendradarbiavimą vykdant savanorystės veiklas.

Tyrimo dalyviai. Socialiniai pedagogai (N= 11) ir savanoriaujantys mokiniai (N=147). Respondentų atrankos kriterijus – taikyta paprastoji atsitiktinė imtis, socialiniai pedagogai dirbantys mokyklose ir pasirinktų mokyklų mokiniai. Apklausoje dalyvavo Šiaulių miesto/rajono, Šilutės miesto/rajono ir Radviliškio rajono mokyklų mokiniai ir socialiniai pedagogai. Mokiniams išdalinta 200 anketų. 53 anketos negražintos arba sugadintos. Tyrime dalyvavo 11 socialinių pedagogų. Tyrimas atliktas 2014 metų gruodžio mėnesį ir 2015 metų sausio, vasario mėnesiais.

Tyrimo metodologija ir metodai. Darbe taikyti teoriniai ir empiriniai tyrimo metodai. Teorinei darbo daliai taikytas mokslinės literatūros lyginamasis, aprašomasis metodas. Empirinėje darbo dalyje taikomas kokybinio tyrimo pusiau struktūrizuoto interviu ir anketinės apklausos metodas. Kokybinis tyrimas, atskleistas taikant atskirų klausimų metodą. Kiekybinis tyrimas, taikant anketavimo metodą. Anketos savanoriaujantiems mokiniams ir pusiau struktūruotas interviu parengti pagal šio magistro darbo tikslą ir uždavinius atsižvelgiant į „Geros mokyklos“ koncepciją. Pusiau struktūruoto interviu klausimyną sudaro 15 klausimų socialiniams pedagogams, o anketos savanoriaujantiems mokiniams sudarytos iš 17 klausimų. Abu klausimynus sudaro instrukcinė-motyvacinė dalys, demografiniai ir diagnostiniai blokai.

Interviu klausimai orientuoti į Šilutės miesto/rajono, Šiaulių miesto/rajono ir Radviliškio rajono, mokyklų socialinius pedagogus ir tose mokyklose besimokančius savanoriaujančius mokinius.

Derinant gautus kiekybinius ir kokybinius tyrimo duomenis atskleistas mokinių ir socialinių pedagogų bendradarbiavimas vykdant savanorystės veiklas.

Darbe taikyti metodai:

- teoriniai: mokslinės literatūros analizė;
- pusiau struktūruotas interviu;
- mišraus tipo anketinė apklausa raštu;
- kiekybinė rezultatų analizė taikant statistinę aprašomąją ir koreliacinę duomenų analizę ir neparimetrinius testus (SPSS 16) (*Statistical Package for Social Sciences*). Tyrimo duomenys taip pat buvo apdoroti MS Word ir MS Excel programa;
- kokybinė turinio (content) analizė.

Magistro darbo struktūra. Šį magistro darbą sudaro: santrauka lietuvių kalba, įvadas, 3 skyriai, išvados, „Gera mokykla“ projekto aprašas, naudotos literatūros sąrašas 78 šaltiniai, santrauka anglų kalba, 6 priedai. Gautus duomenis iliustruoja 23 lentelės, 8 paveikslai. Prieduose pateikiama: mokinių apklausos anketos, interviu klausimynai mokyklų socialiniams pedagogams, apdorotų duomenų su programa SPSS 16 programa, lentelės, apklausų socialiniams pedagogams protokolai. Darbo apimtis 70 psl.

Magistro darbe vartojamos sąvokos ir terminai

Altrusim (angl. altrusim – altruizmas), savanoriška pagalba kitam asmeniui ar grupei, nesitikint už tai materialaus atlygio. Tokie veiksmai iš altruisto pareikalauja kokių nors pastangų, pasiaukojimo, rizikos (Berns, 2009, p. 79).

NVO - ne pelno juridiniai asmenys (gauto pelno jokia forma neskirsto savo dalyviams, o naudoja siekti savo įstatuose numatytų tikslų), nepriklausomi nuo valstybės ar savivaldybių institucijų, remiasi savanoriška veikla arba savanoriškais juridinių ir fizinių asmenų įnašais, tarnauja visuomenės labai ar jos narių grupių interesams, nesiekia tiesiogiai dalyvauti renkamuose politinės valdžios organuose ir neatlieka religinių apeigų. Nevyriausybinės organizacijos veikla apima paslaugų teikimą, renginių organizavimą ir kt.“ (Žaliminė, 2003, p. 118-119).

Pozityvioji socializacija – „pozityvių veiksmų politika (pozityvios socializacijos scenarijus), kuria remdamiesi asmenys ar jų grupės koreguoja subjektų elgseną, siekdami įtvirtinti kultūros pozityviuosius elementus ir sudaryti užkardą visuomenei nepriimtinių šios kultūros elementų pasekmėms“ (Kvieskienė, 2005, p. 27).

Savanoris - tai žmogus skiriantis dalį savo laiko bendruomenės nariams, neimantis už tai atlyginimo, prisiimantis atsakomybę už savanorišką veiklą, siekiantis asmeninio tobulėjimo, naujos patirties įgijimo bei gaunantis dvasinės naudos, kuria dalijasi su bendruomene (Jonutytė, 2000, p. 96).

Socialinis pedagogas – asmuo, kuris dirba socialinėse institucijose, turi pedagoginį išsilavinimą ir geba sudaryti sąlygas vaiko socializacijai, ankstyvajai prevencijai, socialinei pedagoginei reabilitacijai (Kvieskienė, 2003).

Socializacija – visuomenės kultūros perteikimas vaikams ir kitiems asmenims siekiant, kad jie sėkmingai įsilietų į visuomenę. Lėtas ir nuolatinis individualus įprasto visuomenės mąstymo, vertybių, elgsenos perėmimas (Kvieskienė, 2003).

I skyrius. TEORINĖS SAVANORYSTĖS REIŠKINIO IR JO RAIŠKOS UGDOMOJOJE APLINKOJE PRIELAIIDOS

Savanorystė ir jos vaidmuo visuomenėje didėja, nes ji suteikia galimybę įgyti naujų žinių, panaudoti jau įgytas žinias, sugebėjimus ir skleisti turimą patirtį, pradėti darbinę veiklą bei suteikia galimybę susirasti draugų, ir tokiu būdu įtakoti visuomenę. Nors savanoriška veikla nėra apmokamas darbas ar pagalba giminaičiams, atidirbimas už paslaugą, tačiau naudinga savanoriaujantiems, nes ji skatina asmeninį tobulėjimą, suteikia galimybę lavintis, tobulinti turimas kompetencijas. Savanoriška veikla nuo kitų išskiriama pagal tris esminius kriterijus: materialinės naudos nesiekimas, savanorio laisva valia, nauda ne tik savanoriams, bet ir trečiajai šaliai (Gedvilienė ir kt., 2010). Tokios pat nuomonės ir Jordanas, Ochman (1998), Brabazon, Matisoff, Ražaitis (1999). Kaip teigia Jordanas ir kt. (1998), nepriklausomai nuo demografinių duomenų – amžiaus, lyties, rasės, religijos ar tautybės, sveikatos stovio, politinių įsitikinimų, savanoriška veikla atskleidžia didesnes galimybes keisti savo ir aplinkinių socialinį gyvenimą, prasmingai panaudoti savo patirtį, sugebėjimus, padeda įgyti naujų žinių, susipažinti su naujais žmonėmis, nes savanoriai atlieka tą darbą, kuris konkrečiu momentu yra reikalingiausias ir aktualiausias visuomenei.

Esminiai savanoriškos veiklos bruožai, kuriuos pateikia Gedvilienė ir kt. (2010) yra šie:

- savanoriškoje veikloje dalyvaujančių asmenų savivertės lygio augimas,
- individualių poreikių ir interesų patenkinimas,
- nuoširdus susidomėjimas veikla,
- problemos sprendžiamos prisilaikant humaniškumo principų,
- komandų, kuriose atrandami asmens keliai visuomenėje, kūrimasis,
- mokomasi tarpusavyje bendraujant ir bendradarbiaujant,
- galimybės tapti atsakingu ir aktyviu visuomenės nariu atsiradimas (Gedvilienė ir kt., 2010).

Sakalauskas, Nikartas (2012) savanorystės bruožus skirsto kiek kitaip:

- savanoriaujant nesiekama materialinės naudos,
- savanoriaujama laisvai ir sąmoningai apsisprendus,
- savanorystė teikia naudą trečiajai šaliai,
- savanoriais gali tapti visi su tam tikromis išlygomis (amžius, veiklos pobūdis ir pan.),
- savanoris – fizinis asmuo,
- savanoriška veikla - ne narystė organizacijoje,
- profesinė praktika – ne savanoriška veikla.

Tokios pat nuomonės ir Jordanas, Ochman (1998).

Pagal savanorystės objektą, išskiriamos dvi savanorystės rūšys:

- oficialioji (kai pagalba teikiama būnant kokios nors grupės, klubo, organizacijos dalimi. Oficialioji savanorystė dažniausiai vykdoma įvairių nevyriausybinių organizacijų (NVO) pagalba.),
- neoficialioji (kai teikiama neatlygintina savanorio pagalba žmogui, kuris nėra savanorio giminė) (Savanorystė: Anglijos patirtis, 2011).

Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizėje (2011) nurodoma, jog savanoriška veikla dažniausiai vykdoma tokiose srityse kaip socialinė įtaka, kur kiekvienas asmuo gali prisidėti prie socialinių problemų sprendimo, aktyvus pilietiškumas, kur savanorystė tiesiogiai susijusi su pilietiškumo skatinimu, asmenybės tobulėjimu, o pats savanoriavimas tiesiogiai prisideda prie asmens sąmoningumo ir gebėjimo ugdymo, santykių plėtros tarp skirtingų kartų. Savanoriaujantys asmenys gali išreikšti savo solidarumą ir toleranciją kitoms kartoms. Savanorystė taip pat susijusi su ekonomine plėtra, kur savanoriškas darbas sudaro puikias sąlygas lavinti darbinius įgūdžius ir tai atsiliepią siekiant karjeros (Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizė, 2011).

Lietuvoje savanorystės skatinimu ir populiarinimu oficialiai užsiima Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Be Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos savanorystės populiarinimu užsiima:

1) nevyriausybinių organizacijų (jos yra bene gausiausios savanoriškos veiklos populiarintojos, tačiau nepakankamai stiprios ir negebančios užtikrinti reikiamų žmogiškų ir materialinių išteklių teikti reikiamas paslaugas),

2) žiniasklaida (daro įtaką visuomenei, ypatingai nuo 2011 metų, kai buvo paskelbti Europos savanoriškos veiklos metai),

3) neformalus piliečių judėjimai (jie pasižymi tvirtomis principinėmis nuostatomis, tačiau jų veikla ribojama dalyvių skaičiumi bei pagal pasirinktą veiklos formą negalėjimu dalyvauti juridinėje veikloje),

4) privatus sektorius (įmonių veikla dažniausiai apsiriboja NVO savanoriškos veiklos finansavimu, o nauda – pozityvus įmonės vertinimas ir gera reputacija visuomenės akyse) (Grigaliūnas, 2011, p.33-35).

Norint sėkmingai panaudoti savanorių darbą, reikia parengti tam tikras programas, kur būtų apibrėžtas savanorių statusas, priemonės ir būdai, kuriais remiantis bus atrenkami savanoriai, paskirstomi jiems darbai, orientuojant ir rengiant veiklai, taip pat kas ir kaip vadovaus savanorių darbui. Parengus programą būtina apibendrinti planuojamus išteklius. Sutton (1999) pabrėžia, jog skiriamasis jaunimo bruožas ir savanoriško darbo pagrindas – vertybės, kurias sudaro: žmonės, galimybė dalyvauti socialiniame, politiniame ir ekonominiame gyvenime, siekimas didesnės socialinės lygybės ir teisingumo perskirstant įtakos sferas ir galią.

Lietuvoje savanoriaujama dažniausiai nevyriausybinėse organizacijose (NVO), nes nevyriausybinės organizacijos, kaip tik ir yra „visuomeninės, savanoriškos, nekomercinės, labdaringos organizacijos, pasižyminčios institucionalizacija, privatumu, savivaldumu, savanoriškumu. Iš esmės tai organizacijos pasižyminčios naujovėmis, teikiančios paslaugas, aktyviai skleidžiančios savo idėjas, gerinančios vietos gyvenimo sąlygas, suteikiančios pagalbą žmonėms, kuriems reikalinga ypatinga priežiūra“ (Zaleckienė ir kt., 2003, p. 88).

Žalimienė (2003) pateikia NVO apibrėžimą: tai „ne pelno juridiniai asmenys (gauto pelno jokia forma neskirsto savo dalyviams, o naudoja siekti savo įstatuose numatytų tikslų), nepriklausomi nuo valstybės ar savivaldybių institucijų, remiasi savanoriška veikla arba savanoriškais juridinių ir fizinių asmenų įnašais, tarnauja visuomenės labui ar jos narių grupių interesams, nesiekia tiesiogiai dalyvauti renkamuose politinės valdžios organuose ir neatlieka religinių apeigų. Nevyriausybinės organizacijos veikla apima paslaugų teikimą, renginių organizavimą ir kt.“ (Žaliminė, 2003, p. 118-119).

Taigi NVO steigiamos svarbiausioms visuomenės problemoms spręsti. Pagrindinis NVO uždavinys – nuolatinis bendravimas ir bendradarbiavimas su kitais sektoriais ir organizacijomis, socialinių problemų sprendimo siekimas, piliečių aktyvinimas įsitraukti į visuomeninę veiklą ir pilietiškumo ugdymas (Šilinskytė, 2013).

Radzevičienės ir kt. (2010) atliktu tyrimu nustatyta, jog NVO veiklos neretai pasižymi kai kuriais inovatyviais edukacinių principų taikymo ypatumais – ne tik moko tikslines grupes, užsiima jų užimtumu. NVO tampa tarpine grandimi tarp valstybės ir žmonių, kuriems reikalinga vienokia ar kitokia pagalba (socialinė, ekonominė, edukacinė), kuria socialinę gerovę, vysto edukacines veiklas, aktyvina bendravimą tarp skirtingų visuomenės grupių. Savanorių dalyvavimas NVO veikloje padeda formuoti demokratinę, pilietinę visuomenę.

Apibendrinant būtų galima teigti, jog pati savanorystės samprata prieštaravimų tarp mokslininkų nekelia, nes dauguma ją apibūdina panašiai: neatlygintinas laisvanoriškas darbas kito ar kitų žmonių labui. Dalyvaudami šioje veikloje mokiniai įgyja ne tik darbinės patirties, bet ir tampa socialiai aktyvūs, gebantys spręsti savarankiškai problemas, patenkina savo saviraiškos, socialinius, kultūrinius ir dvasinius poreikius. Savanorystė kaip fenomenalus reiškinys Lietuvoje tampa tradicija, tačiau nėra plačiai paplitusi. Savanoriškai veiklai vystytis Lietuvoje trukdo reklamos, bei visuomenės informavimo apie savanorių poreikį trūkumas (Kuodytė, 2003). Ir nors savanorystė Lietuvoje neapima didžiosios visuomenės dalies, atlikti tyrimai teikia vilties, kad besidominčių ir siekiančių įsitraukti į savanorišką veiklą skaičius didėja (Medišauskaitė, 2012). Savanoriška veikla yra naudinga ne tik tiems, kurie gauna pagalbą, bet ir patiems savanoriams, kuri pasireiškia per atskirų individų susibūrimą savitarpio pagalbai, bendruomenė pristatoma kaip socialinė aplinka, kurioje visada yra silpnesnių ir pagalbos reikalingų asmenų. Visuomenė ir

savanoriška veikla suprantama plačiau – peržengiamos racionalumo ribos (savanorystė plinta visame pasaulyje, nauda išreiškiama abstrakčiau – pasaulis tampa geresnis, didėja žmonių gerovė, stiprėja demokratija) (Grigaliūnas, 2012).

1.1. MOKINIŲ MOTYVACIJOS SAVANORIŠKAI VEIKLAI RAIŠKOS ASPEKTAI

Skirtingi žmonės įvairiai vertina tą pačią veiklą. Veikla gali būti asmens tapatybės, tobulėjimo, patirties, prestižo, statuso, naujos patirties, ramybės, džiaugsmo, saviraiškos šaltinis. Veikla gali reikšti pinigų šaltinį, buvimą tarp žmonių, tarnavimą kitiems, laiko praleidimą, išsigelbėjimo radimą, kompetencijos plėtrą, lavinimąsi. Svarbu, kaip teigia Stasiulevičienė (2002), suprasti, kad skirtinga veiklos sritis kiekvienam turi skirtingą reikšmę. Yra daugybė veiklos rūšių, kurios gali teikti džiaugsmo.

Išskirtinę vietą veiklų įvairovėje užima savanoriška veikla. Į savanorišką veiklą žmonės įsijungia skatinami įvairiausių motyvų. Vieniems yra poreikis rasti draugų, gerai jaustis tarp bendraamžių, patirti džiaugsmo jausmą padedant kitiems, kiti jaučiasi skolingi savo bendruomenei ir nori jai šią skolą gražinti atidirdami bendruomenės naudai, dar kiti siekia dalyvauti priimant reikšmingus sprendimus, kiti nori dalintis su aplinkiniais savo patirtimi ir žiniomis, trokšta palaikyti įdomias ir vertingas idėjas, kurioms pritaria. Yra žmonių, kurie savanoriaudami randa terpę, kur gali panaudoti savo gebėjimus, kurių „nepavyksta panaudoti pagrindiniame darbe“. Savanoriai siekia bendrauti su žmonėmis, kurių vertybės panašios į jų pačių, kita dalis patenkina poreikį dalintis savo laiku, įprasminti šį laiką, siekia būti pripažinti, būti komandos dalimi, tobulėti, įgyti daugiau ir įvairesnės patirties, būti reikalingi ir pan. (Brabazon ir kt., 1999).

Jovaiša (2007), Žalimienė (2007) motyvaciją įvardija kaip psichologinį procesą, reguliuojantį asmenybės veiklą ir santykius su aplinka motyvų kaitos pagrindu. Valevičienė (2009) savanorystės modelį siūlo skirstyti į tris etapus:

- 1) savanorystės praeitis (žmonių charakteristikos, ištekliai ir jų motyvai),
- 2) savanorystės patirtis,
- 3) savanorystės pasekmės.

Suslavičius (2006) išskiria du pagrindinius motyvus būdingus žmogui:

- 1) „motyvas formuoti nuoseklų, rišlų pasaulio supratimą,
- 2) motyvas kontroliuoti aplinką“ (Suslavičius, 2006, p. 68).

Jonutytė (2000) remiasi M. Snyderiu (1991) ir nurodo, jog būtina žinoti savanorių motyvaciją ir pateikia keturias savanoriškos veiklos motyvų grupes pagal atliekamas funkcijas.

Tai:

- vertybių išraiškos funkcija (čia vertybės nukreiptos į pagalbą kitam ir tarnavimui bendruomenei),
- socialinio prisitaikymo funkcija (čia vertybės nukreiptos į gebėjimą prisitaikyti prie jiems svarbių žmonių, gebėjimą plėsti bendravimo ratą),
- ego gynybos funkcija (čia savanoriai, padėdami kitiems, siekia išspręsti savo vidines problemas, kelti savivertę, įgyti socialinį pripažinimą),
- žinių funkcija (čia savanoriai tikisi įgyti žinių, paruošti save darbui ir karjerai).

Savanoriška veikla gali vienu metu atlikti kelias funkcijas (Jonutytė, 2006, p. 98).

Pačią motyvaciją, anot Johnson (2001), lemia dideli arba labai dideli žmogaus norai, o veiksniai įtakojantys motyvaciją – diskomfortas, kurį žmogus pajaučia, kai žino, jog gali susidariusią situaciją pakeisti į geresnę, sumažinti ar net visiškai panaikinti problemą bei jaučia vidines jėgas, vedančias į tikslą. Kaip teigia Indrašienė, Suboč (2010), motyvaciją lemia trys esminiai dalykai: poreikis priklausyti kam nors, poreikis daryti įtaką kam nors ir poreikis laimėti. Jei šie poreikiai nepatenkinami, motyvacija silpnėja, jei patenkinami – stiprėja ir verčia mokinių aktyviai veikti bei siekti užsibrėžtų tikslų.

Jovaiša (2001) teigia, jog motyvai išreiškiami sąmoningu noru pasielgti vienaip ar kitaip, t.y. motyvas pasireiškia tik veiksmu, o veiksmų ir veiklos priežastis vadinama motyvacija. Taigi „motyvacija ir vadiname motyvuotos asmenybės ir aktualios situacijos sąveika, reguliuojančią elgsenos kryptį, intensyvumą ir trukmę“ (Jovaiša, 2001, p. 148). Ryan, Deci (2000) motyvaciją skirsto į vidinę ir išorinę. Vidinė motyvacija atsiranda dėl vidinio pasitenkinimo, malonumo, išorinė – dėl išskirtinio rezultato, atlygio ar vengiant bausmės. Barkauskaitė (2004) tokios pat nuomonės ir papildo, jog motyvacijos vidiniai ir išoriniai veiksniai tarpusavyje glaudžiai susiję ir neretai vienas kitą veikia. Lehmann (2009) nuomone, vidinė motyvacija rodo asmenybės brandumą, gebėjimą pakelti vidinius ir išorinius pasipriešinimus. Monkevičienė (2003) antrina Lehmann (2009) nuomonei ir nurodo, kad stipri vidinė motyvacija rodo asmenybės brandumą ir papildo teiginiu, jog mokiniui nereikia stipraus išorinio paskatinimo, kad galėtų atlikti vieną ar kitą veiklą. Vidinę motyvaciją dažniausiai lemia tokios asmens savybės kaip smalsumas, žingeidumas, aukšta savigarba, realūs lūkesčiai, kompetencija. Išorinės motyvacijos veikiami mokiniai stipriau išgyvena sėkmės akimirkas, teigiamus savo veiklos pasiekimus. Panašios nuomonės yra Jusienė, Laurinavičius (2007). Vidinę motyvaciją lemia noras būti veiksmingam ir veikti dėl pačios veiklos, o išorinę – lemia išorinio atlygio siekis arba noras išvengti bausmės. Tokį patį skirtingų asmenų elgesį gali lemti skirtingos motyvacijos. Mokinių motyvaciją savanoriškai veiklai būtina skatinti. Skatinimo šaltiniai, anot Kvieskienės (2005) yra šie:

- vidinės motyvacijos skatinimas per humorą ir smagumą,
- išorinės – per apdovanojimą, paskatinimą,

- įvaizdžio formavimą – per reputaciją, gerą vardą,
- savigarbos – per iššūkius, išbandymus,
- savarankiško aktyvumo – per naudingus tikslus, prasmę.

Anot L. Jovaišos (2001), motyvai skirstomi į pirminius (betarpiškus, tiesioginius; tai įdomumas, smalsumas, žingeidumas, patirtos sėkmės džiaugsmas) ir antrinius (tarpiškus, netiesioginius; tai apdovanojimas, noras suteikti kam nors džiaugsmo, būti naudingu.). Jovaiša (2001) išskiria septynias motyvų rūšis: instinktai, potraukiai, poreikiai, įpročiai, polinkiai, interesai, idealai.

Saulaitis (2007) vienu iš pagrindinių savanorystės motyvų įvardija tarnystės idėją per pagalbą žmogui ar žmonių grupei ir teigia, kad savanoriaujantys atiduodami tuo pačiu ir gauna. Panašios nuomonės yra Aramavičiūtė (2005), kuri teigia, jog meilės apraiškos yra rūpinimasis ir gerumas pasireiškianti veiksminga pagalba žmogui „visuose jo reikaluose“ (Aramavičiūtė, 2005, p. 95). Vienas iš motyvų savanoriškai veiklai yra siekimas būti aktyviam, socialiai dalyvauti visuomenės gyvenime neoficialiai įsipareigojant kitiems bendruomenės nariams dėl abipusės gerovės, siekiant asmeniškai arba kolektyviai paremti arba padidinti bendruomenės gerovę (Valevičienė, 2009).

Aktyvų dalyvavimą savanoriškoje veikloje lengvina ir išsimokslinimas. Moksliniai darbai, anot Valevičienės (2009), rodo, kad išsimokslinimo lygis yra geriausia savanorio socialinė charakteristika, nes labiau išsilavinusių žmonių yra geresni bendravimo ir organizaciniai įgūdžiai, gebėjimas gerai rašyti ar raiškiai ir įtikinamai kalbėti padeda ne tik organizuoti susitikimus, bet ir juose dalyvauti (Valevičienė, 2009).

Gedvilienė ir kt. (2010) išskiria šiuos savanoriavimo motyvus: „solidarumas, atsakomybės už kitus jausmas ir noras jaustis naudingam yra esminė savanoriškos veiklos motyvacija“ (Gedvilienė ir kt., 2010, p. 82). Gedvilienė ir kt. (2010) remiasi Jonutyte (2000) ir teigia, kad pagrindinės savanoriavimo motyvų grupės yra nukreiptos į poreikių tenkinimą (savosios vertės stiprinimas, naujų įgūdžių įgijimas, asmenybės tobulinimas, perspektyvų ateičiai užsitikrinimas bei vienišumo pažinimas) bei į kitų poreikių tenkinimą (rūpestis bendruomene ir pagalba kitam žmogui). Sutton (1999) nurodo, jog humanistinio socialinio darbo pagrindėjas A. Maslow žmonių reikmes skirsto hierarchiškai piramidės principu, kurios apačioje pačios pagrindinės, o viršuje – pačios sudėtingiausios reikmės: fiziologiniai poreikiai, saugumo poreikiai, priklausymo ir meilės poreikiai, savigarbos poreikiai, kognityviniai poreikiai (būti smalsiam, mėginti suprasti), estetiniai poreikiai ir saviraiškos poreikiai. Tai patvirtina Maslowas teigdamas, jog „save realizuojantys asmenys – visi, be išimties – yra įsitraukę į darbą ne savo labui“ (Maslow, 1971, p. 43-44).

Reikia pastebėti, jog savanoriška veikla neįmanoma be atsakomybės jausmo, nes atsakomybė, anot Kučinsko ir Kučinskienės, (2000) tai bendriausias asmenybės dorovinės

pozicijos bruožas, motyvuojantis rūpestingą veiklą atliekant pareigas (šeimos, visuomenės, mokymosi, bendravimo, įsipareigojimų ir kt.). Kozlovas atsakomybę įvardija kaip gebėjimą atsakyti už savo veiksmus ir veiksmus tų žmonių, kurie yra to asmens kontrolės srityje. Be to, atsakomybė „visada suponuoja savarankiškumą, tai yra paties žmogaus dalyvavimą veikloje” (Kozlovas, 2004, p. 270). Atsakomybė pasireiškia per tris savarankiškumo zonas:

- savarankiškų veiksmų realizavimo galimybę be pašalinių pagalbos: „tai galiu padaryti pats“,
- artimiausios aplinkos (draugų, kolegų, giminaičių) pagalba,

išorinė – veiksmai per tarpininkus (kolegos, kiti žinomi, pažįstami žmonės).

Ir jei žmogus, anot Kozlovo (2004), nepažindamas kito žmogaus, pasirengęs atsilipti į jo prašymą, tai rodo didelę asmens atsakomybę. Suslavičius (2006) analizuodamas atsakomybės atribuciją, išskiria penkis atsakomybės laipsnius susijusius su savanorystės poreikiais:

asociacijos (tarp subjekto ir jo veiksmų ryšio suvokimas),

priežastingumo (fizinis subjekto ir jo rezultato ryšys),

padarinių numatymo (koku metu subjektas privalėjo ir galėjo numatyti savo elgesio padarinius),

ketinimo (maksimalus atsakomybės laipsnis),

pateisinimo (atsakomybės švelninimas, mažinimas) (Suslavičius, 2006, p. 79-80).

Kozlovas (2004) pataria tikėti ir pasitikėti savimi, nes žmogus turi galimybę atskleisti savarankiškumą ir iniciatyvą, o aukščiausia savivertės išsivystymo apraiška autorius įvardija charizmatiškumu t.y. iš žmogaus sklindančią asmenybės įtakos jėgą ir žavesio energiją. Kozlovas išskiria šias charizmatiško žmogaus savybes: patrauklumas, nepriklausomumas (siekdami gerovės pasikliauja savimi, o ne kitais), optimizmas, nuo jų sklindanti energija užkrečia kitus, ramybė, santūrumas, gebėjimas valdyti situaciją, pasitikėjimas savimi, aukšta savivertė, neagresyvūs ir nepikti, gebantys derinti savyje ir vyriškas ir moteriškas savybes vienu metu. Aukštą savivertės jausmą galima, anot Kozlovo, išsiugdyti renkantis tokią veiklą, kuri naudinga ir patinka, kurią gebama atlikti, be to, pasitikėti pasauliu, būti savarankiškam ir iniciatyviam (Kozlovas, 2004). Visos aukščiau paminėtos savybės būdingos mokiniams savanoriams.

Asmeninis kiekvieno savanoriaujančio mokinio apsisprendimas yra vienas iš svarbiausių savanorystės aspektų, nes kuriamas lygiavertis bendrystės santykis. Per savanoriavimą mokiniai gali patirti pagarbą ir pripažinimą, tą patį gali suteikti tiems, kuriais jie rūpinasi. Tokiu būdu galima matyti, kokia perspektyva atsiveria patiems savanoriaujantiems atėjus į bendruomenes, organizacijas ar tiesiog pas kitus žmones, teigiama Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizėje (2011). Savanorystę kaip socialinio kapitalo ir visuomenės sanglaudos indikatorių

nagrinėja sociologijos mokslas, o psichologai dalyvavimą savanoriškoje veikloje grindžia asmens savybėmis kaip empatiją ir ekstraversiją (Bekkers, 2002).

Bene išsamiausiai apibūdina ir atskleidžia savanorio ir pasirinkimo savanoriauti motyvaciją Jonutytė: „Savanoris – tai žmogus skiriantis dalį savo laiko bendruomenės nariams, neimantis už tai atlyginimo, prisiimantis atsakomybę už savanorišką veiklą, siekiantis asmeninio tobulėjimo, naujos patirties įgijimo bei gaunantis dvasinės naudos, kuria dalijasi su bendruomene“ (Jonutytė, 2000, p. 96). Taigi, apibendrinant galima teigti, jog mokinių savanorystė remiasi siekiu padėti žmonėms, jiems pasiaukojančiai ir nesavanaudiškai tarnaujant, taip pat altruizmu, dvasingumu, moralumu, atsakomybės jausmu.

1.1.1. Vertybinis savanorystės veiklos kontekstas

Kadangi, anot Jonutytės (2000), savanorystė atlieka vertybių išraiškos funkciją, tai būtina pabrėžti, kad tai yra ir vienas iš svarbiausių savanorystės motyvų. Suslavičiaus (2006) teigimu, vertybės įeina į asmenybės savęs vaizdo suvokimo struktūrą, yra žmogaus gyvenimo atramos taškas, tačiau autorius universalių, visuotinai pripažintų vertybių neišskiria teigdamas, jog tai, kas vieniems yra vertybė, kitiems – bereikšmis dalykas. Vertybės paaiškina žmogaus elgesį bei užtikrina asmenybės kryptingumą, reguliuoja žmonių tarpusavio santykius, tampa privaloma elgesio taisyklė tam tikroje konkrečioje žmonių bendruomenėje. Vertybės atlieka ir visuomenės etikos normų reguliuojamąją funkciją. Jos klasifikuojamos įvairiai, gali būti skirstomos pagal tipus, pagal pažiūras: estetiškos (menas, harmonija), teorinės (tiesa), ekonominės (nauda), socialinės (meilė žmonėms), politinės (jėga), religinės (kosmosas, galybė, Dievas).

Paškus (1984) pažymi, jog žmogus negali pasiekti brandos, tapti visaverte asmenybe, jeigu neturi išsiugdęs pagrindinių vertybių. Į savanorišką veiklą mokiniai yra vedami tokių dorovės principų ir vertybių kaip dvasingumas, atsakomybė, altruizmas, pasiaukojimas, nesavanaudiškumas. Vasiliausko (2002) nuomone tokie jausmai kaip dėmesingumas, jautrumas, tolerancija, draugiškumas, atjauta ir kiti jausmai sietini su gerumu.

Berns (2009) vertybes apibūdina kaip elgesį taip pat ir savanoriškos pagalbos padėti veikiančias nuostatas, esmines moralės normas ir išskiria:

- pagrindines visuomenės (lygiateisiškumą, užuojautą skurstantiems, lygias galimybes),
- pagrindines asmenines (tiesą, meilę ir žinias).

Vertybės, Berns (2009) nuomone, priklauso nuo amžiaus, patirties, pažintinės raidos bei moralinio mąstymo. Jos formuojasi ir šis procesas susijęs su pasirinkimu. Vertybių formavimosi metu aiškėja, kas gyvenime svarbu ir ko trokštama. Johnson (2001) pritaria R. M. Berns ir teigia, kad vertybių įrodyti negalima, nes jos yra tik tai, kas pageidautina ir nusako, kam teiktina pirmenybė, jos padeda žmonėms identifikuoti tai, ką jie vertina – „objektus, priemones, patirtį, sąlygas, savybes ir tikslus, kurie verti žmogaus pastangų ir interesų“ (Johnson, 2001, p. 57-61).

Dar vienas motyvas dalyvauti savanoriškoje veikloje yra ankstesnė asmeninė arba šeimos nario pilietinė veikla ir socialinė aplinka. Neretai tėvų arba kitų šeimos narių aktyvumas pozityviai veikia mokinių motyvaciją įsitraukti į veiklą (Valevičienė, 2009).

Moralinis palaikymas, paskatinimas, praktinė socialinės aplinkos pagalba, pavyzdžiui, šeimos arba draugų vertinami kaip motyvuojantys savanoriškai veiklai veiksniai. Tačiau, glaudžių ryšių su šeima arba šeimoje nebuvimas taip pat skatina poreikį užmegzti kontaktus už jos ribų ir taip įsitraukti į tam tikrą pilietinę veiklą. Vienatvė, poreikis bendrauti, sentimentai, noras atsikratyti izoliacijos taip pat turi įtakos įsitraukiant į savanorišką veiklą. Panašiai apsisprendimui pradėti dalyvauti šioje veikloje turi įtakos empatija bei altruizmo jausmas (Valevičienė, 2009).

Viena iš pagrindinių vertybių motyvuojančių savanoriškai veiklai, yra *altruizmas*, nes nesavanaudiškas noras padėti asmeniui ar žmonių grupei iš altruisto pareikalauja pastangų, pasiaukojimo, o neretai ir rizikos (Berns, 2009).

Lileikis (2007) aptardamas savanorystės motyvus taip pat daug dėmesio skiria altruizmui. Autorius teigia, jog dalyvavimas savanoriškoje veikloje stiprina altruizmą ir, remdamasis Jonutytės (2000) ir Bitino (2004) atlikto tyrimo duomenimis, pabrėžia, kad jaunimas gebėjimą bendrauti ir pasitikėjimą savimi tobulina altruizmui dalyvaujant savanoriškoje veikloje, o suvokdamas džiaugsmą ir kitas teigiamas emocijas asmuo lengviau suvokia ir altruizmo vertybės prasmę.

Lileikis (2004) aptardamas altruizmo sąvoką be anksčiau minėtų požymių priskiria ir dorovės principus, pamatinę socialumo dorybę bei mąstymo būdą, moralinį elgesį, rūpinimąsi kitų gerove bei savų interesų aukojimą vardan kitų. Todėl Lileikis (2004) siūlo altruizmą suprasti kaip „gyvenimo ne tik dėl savęs principą“ (Lileikis, 2004, p. 138). Kučinskas, Kučinskienė (2000) altruizmą apibūdina panašiai ir prideda tokius požymius kaip asmenybės vertybių orientacijos sistemą, kurioje svarbiausi yra kito žmogaus arba žmonių grupės interesai, nesavanaudiškas rūpinimasis kitų gerove ir pasiryžimas aukotis dėl kitų.

Pagrindinėmis altruizmo savybėmis Lileikis (2004) įvardija meilę, gailestingumą, užuojautą, siekimą padėti, gebėjimą save apriboti, toleranciją, kantrybę, paslaugumą, atlidumą ir artimo meilę. Išskiria šias altruizmo formas: pagalba, paguoda, apsauga, atsižvelgimas į kitą ir situaciją, dalijimasis, įsipareigojimas, gynimas, empatija. Altruizmo tipai pagal Lileikį (2004): profesionalusis, mėgėjiškas ir universalusis. Mėgėjiškasis altruizmas dažniausiai pasitaiko savanorių darbe. Svarbiausiu altruizmo struktūriniu komponentu Lileikis (2004) įvardija meilę, kuri būdinga jaunam žmogui siekiant idealų. Jaunas žmogus turi būti suinteresuotas padėti, tarnauti kitiems, t.y. mylėti kitus. Altruistiškumą Lileikis (2004) kviečia skatinti visur, kur tik

įmanoma, nes savęs dovanojimas subrandina žmoniškąjį pasaulimą. Altruizmo turinį sudaro įsijautimas, dosnumas, nesavanaudiškumas, dalijimasis ir aukojimasis (Lileikis, 2007).

Įvairūs altruizmo pavyzdžiai skatina daryti gera, žadina veiklumą, įkvepia grumtis su gyvenimo sunkumais. Altruizmas, anot Kozlovo (2004), yra siekis veikti kitų žmonių naudai, o geranoriškumas, yra gebėjimas norėti aplinkiniams gero, tai savotiškas sėkmės ir norų išsipildymo laidas. Geranoriški žmonės reiškia savo simpatijas žmonėms šypsena, gestais, žvilgsniu. Nuo altruizmo geranoriškumas skiriasi tuo, kad geranoriškų žmonių yra išsivystęs savivertės jausmas, jie yra komunikabilūs ir draugiški, jų geranoriškumas remiasi ir meile sau, tai būdas sugrąžinti žmogui pasitikėjimą savimi.

Kita vertybė, kuri motyvuoja savanoriškai veiklai yra *dvasingumas*. Kučinskas, Kučinskienė (2000) dvasingumą įvardija kaip žmogaus santykį su žmogumi ir su Dievu. Šis santykis siejamas su realiais išgyvenimais, konkrečia veikla, kūryba. Svarbiausia dvasingumo esmė yra sąsajos su žmogaus energija, jėga, nuotaika, valia, gyvenimo tikslu, paskirtimi ir pan. Dvasingumas pasireiškia garbingu elgesiu kitų atžvilgiu, t.y. altruistinių jausmų dominavimu. Tai kitų paguodimas, užuojauta, pasiaukojimo mokymasis, nesavanaudiškumas, atvirumas ir kt. Kitaip tariant, dvasingumas – tai „biologiškai ir materialiai nesuinteresuotas žmonių santykis su tikrove, motyvuojantis jų mąstymą, veiklą ir bendravimą aukščiausiais idealybės matais“ (Kučinskas ir kt., 2000, p. 163-196).

Dvasinės vertybės, anot Kučinsko, Kučinskienės (2000), skirstomos į dvi grupes:

- amžinosios didžiosios (tiesa, gėris, grožis, laisvė),
- amžinosios dvasinės vertybės (Tėvynė ir tauta, namai ir šeima, pareiga ir laisvė, meilė ir draugystė, sąžinė ir dora, darbas ir kūryba).

Kučinsko, Kučinskienės (2000) teigimu žmogaus dvasios pagrindus sudaro ugdomosios vertybės. Tai: „atidumas, atvirumas, bičiuliškumas, darbštumas, drąsumas, dosnumas, gailėstingumas, inteligentiškumas, išmintis, ištikimybė, ištvermė, kantrybė, kuklumas, meilė, mokslumas, nuolankumas, nuoširdumas, orumas, paslaugumas, pakantumas, patriotiškumas, protingumas, ryžtingumas, sąžiningumas, savitvarda, skaistybė, šeimyniškumas, švarumas, švelnumas, tiesumas, teisingumas“ (Kučinskas ir kt., 2000, p. 164). Šie autoriai išskiria dvasingo žmogaus požymius: dvasingumas savęs paties atžvilgiu ir dvasingumas aplinkos atžvilgiu. O išugdytas žmogaus dvasingumas rodo jo socialinį brandumą. „Socialinis brandumas – tai toks socialiai pripažintas, tikslingas elgesys, kurio rezultatas – visuomeninis vertingumas ir praktinis aktyvumas“ (Kučinskas ir kt., 2000, p. 165).

Aptariant savanorių charakteristikas būtina pabrėžti ir tokias psichologines savybes kaip lyderiavimas ir charizma, aktyvumas ir iniciatyvumas, žingeidumas, optimizmas, entuziazmas,

ekstraversija, plačios pažiūros, ryžtingumas bei atkaklumas, gebėjimas kurti, tyrinėti problemą, vadovautis sveiku protu, išmintimi ir kūrybine nuostata (Kvieskienė, 2008, Valevičienė, 2009).

Apibendrinant galima teigti, jog savanoriai, dalyvaudami įvairiose veiklose, tokiose kaip kultūros, sporto, politikos renginiai ir akcijos, teikdami socialines paslaugas, dirbdami sveikatos apsaugos srityje, turi galimybę nemokamai ir naudingai praleisti laisvalaikį, bendrauti, pajusti asmeninį ir dvasinį pasitenkinimą, išgyventi moralinės pareigos jausmą, užuojautą, norą padėti kitiems, tikėjimą, kad gali paveikti politinius procesus bei prisidėti sprendžiant vietinės savivaldos problemas. Į savanorišką veiklą įsitraukiama siekiant išbandyti save, norint įgyti naujos patirties, drąsiai priimti gyvenimo diktuojamus iššūkius. Neretai savanoriauti mokinius motyvuoja mokyklose dirbantys socialiniai pedagogai.

1.2. SAVANORYSTĖS VEIKLOS FORMAVIMAS SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLOJE

Savanorystė padeda bendrauti su pažeidžiamais visuomenės sluoksniais ir ugdo visuomenės sanglaudą, teigia Kurapkaitienė ir kt. (2013). Tokiu būdu socialinis pedagogas turi galimybę prisidėti prie pasitikėjimo jausmo ugdymo, mokinių troškimo savanoriauti įgyvendinimo, nes tai padeda vietos bendruomenės žmonėms ir organizacijoms ugdytis gebėjimus ir žinias sprendžiant susidariusias problemas.

Mokinių savanorystė augina visuomenės solidarumą aplinkoje, kurioje dirba savanoris, ten kyla naujos idėjos, plečiamas organizacijų veiklos ratas, liudija organizacijų atvirumą ir skaidrumą. Savanoriaujančių mokinių pagalba, anot Kurapkaitienės ir kt. (2013), galima organizuojant stovyklas, dienos centrų veiklas, toks darbas padeda įgyvendinti solidarumo ir subsidarumo principus, kuriami nauji altruizmu ir geranoriškumu paremti santykiai.

Socialinio pedagogo veiklą motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai mokykloje atskleidžia atliekamų funkcijų ir vaidmenų įvairovė. Jis atlieka tyrėjo, sistemos vadybininko, tarpininko, koordinatoriaus, grupės nario, konsultanto, pagalbininko, advokato, pedagogo, šeimos terapeuto, individo problemų sprendėjo, proceso vadybininko ir kitus vaidmenis. Socialinio pedagogo funkcijos ir veiklos: darbas su mokiniais, su šeima, mokyklos bendruomene ir vietine bendruomene (Kvieskienė, 2003). Tai patvirtinama ir socialinių paslaugų kataloge (2006) bei Kučinsko, Kučinskienės (2000) darbuose, kur autoriai išskiria panašias socialinio pedagogo dirbančio su savanoriaujančiais mokiniais funkcijas bendrojo lavinimo mokykloje:

- įvertinimo (renka informaciją, analizuoja, daro išvadas);
- konsultacinė (pataria, padeda, konsultuoja);

- korekcinė (skatina, aktyvina, mobilizuoja);
- organizacinė (organizuoja, telkia, planuoja);
- šviečiamoji (informuoja, aiškina);
- koordinacinė (palaiko ryšius, nukreipia (perduoda informaciją);
- profilaktinė – prevencinė (numato neigiamus reiškinius, poelgius ir padeda jų išvengti);
- teisinė (atstovauja, gina).

1.2.1. Socialinio darbo teorijos – teorinis socialinio pedagogo darbo pagrindas

Kučinskas, Kučinskienė (2000), teigia, jog siekdamas atlikti aukščiau išvardintas funkcijas, socialinis pedagogas turi išmanyti pagrindinius vaiko asmenybės raidos ypatumus; specialiuju poreikių vaikų asmenybės raidos ypatumus; socialines, kognityvines, humanistines, psichodinamines ir kitas išmokymo teorijas; socialines sąveikos teorijas; individualaus elgesio ir elgesio grupėje formavimo bei formavimosi mechanizmus; pagrindines socialinės intervencijos teorijas ir metodus; mokslinio tyrimo ir duomenų rinkimo bei analizės teorijas ir būdus; įvairaus amžiaus tarpsnių vaikų asmenybės pažinimo, tyrimo būdus ir metodus; kaip sudaryti įvairias intervencines programas ir jas efektyviai įvertinti; šiuolaikinės makro ir mikro aplinkos ypatumus, jos raidos tendencijas; vaiko teisių apsaugos socialinius, teisinius ir organizacinius pagrindus; švietimo sistemos istoriją; socialinių paslaugų, įvairių specializuotos pagalbos teikimo vaikui ir jo šeimai sistemą; socialinio ugdymo ypatumus įvairiomis socialinio ugdymo sąlygomis; socialinio pedagogo veiklos ypatumus, teisinių žinių pagrindus; vaiko anatomijos ir fiziologijos pagrindus bei anomalaus vystimosi ypatumus; socialinio darbo vadybos principus.

Anot Rogers (1961), Maslow (1970), asmenybė, siekdama savirealizacijos auga ir vystosi, ji siekia pažinti, tobulėti, mokytis bei realizuoti savo galimybes kuriant asmeninį ir profesinį gyvenimą. Tai humanistinės asmenybės teorijos pagrindas, kuris siejamas ir su egzistencializmo teorija. Remiantis šia teorija asmuo siekia judėjimo savyje, savirealizacijos, o jeigu jam nepavyksta to atlikti, jaučia egzistencinę kaltę, teigia Wojtyła (cit. Kavaliauskienė, 2010). Socialinio darbo požiūriu, šios nuostatos yra vertingos dėl to, kad atitinka šios profesijos paskirtį – rūpinimąsi kitais, buvimą su kitu, siekimą išreikšti save profesijos pareigų vykdymo metu. Pagal egzistencines-humanistines nuostatas, socialinis pedagogas gali pasirinkti įvairiausių veikimo būdus, iškilus problemoms ar siekiant tikslo, savo darbe vadovaujantis socialinio darbo vertybėmis ir idealais, vykdant savo pareigą profesijai pagal aukščiausius kriterijus. Iš egzistencinės-humanistinės teorijos susiformuoja humanistinė pažiūra į socialinį pedagogą, kaip į asmenį, pasirinkusį socialinę profesiją iš pašaukimo, siekiantį augti, tobulėti ir įsitraukti į šį procesą savo gyvenimo būdu (Kavaliauskienė, 2010). Tokiu būdu socialinis pedagogas,

vadovaudamasis šia teorija gali efektyviai dirbti savo darbą ir motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai.

Socialinio konstravimo teorija, kur socialinė aplinka yra nuolat kintanti, kuriama įvairių socialinių grupių bei kiekvieno žmogaus asmeniškai taip pat taikytina socialinio pedagogo darbe. Šios teorijos pagrindėjai Berger, Luckmann (1967). Remiantis šia teorija asmuo pasaulį konstruoja ir pažįsta per savo amžiaus ir brandos įsisavintus informacijos segmentus ir per asmeninę patirtį juos apdorojant. Kiekvienas žmogus savo patirtimi prisideda prie naujų žinių kūrimo. Socialinio pedagogo darbe išryškėja įsameninimo aspektas, kuris pasireiškia atradus ir panaudojus savo veiklos braižą praktinėje veikloje. Ieškant naujų, efektyvesnių, originalesnių problemų sprendimo būdų, socialiniam pedagogui sprendžiant įvairias problemas svarbus „žinojimas veikiant“, kuris leidžia savaip interpretuoti gaunamą informaciją ir ja remiantis kurti savo „praktinę“ teoriją (Wodak (cit. Rosinaitė, 2010).

Suvokimo teorijos pagrindas, anot Kvieskienės (2005), tas, kad bendravimo dalyviams reikia bent kiek panašiai suprasti konkrečią problemą. Socialinio bendravimo teorijos pagrindas – žodinis ir nežodinis bendravimas, socialinių mainų teorijos pagrindas – asmeninis kiekvieno žmogaus vertinimas dėl tikėtinos naudos ir išlaidų priklausomai nuo savo lūkesčių, vertybių, reikmių ir siekių. Tai galioja visuose socialiniuose susidūrimuose (kontaktuose). Šios teorijos taip pat padeda socialiniam pedagogui tikslingai ir kryptingai veikti, organizuoti savo veiklas skatinant mokinius savanorystei.

Orientuota į vaiką, kūrybiškai dirbanti, tikslingai vykdomą ugdymo procesą mokykla yra gera mokykla (Dobranskienė, 2007). Tokia mokykla remiasi teiginiu, jog kiekvienas žmogus yra aukščiausia vertybė, nes kiekvienas žmogus yra nepakartojamas, o jo prigimtis iš esmės yra pozityvi, tai mokykla dirbanti humanistinio ugdymo principu. Gailienė ir kt. (1996), Gage, Berliner (1994) humanistinę mokyklą apibūdina kaip mokyklą, kurioje mokiniams yra gerbiamas, mylimas, psichologiškai jaučiasi saugus, vertinamas kitų, gebantis adekvačiai vertinti save. Čia ugdymo esmę apima ne tiek mokslo pažangumas, kiek visuomeninės ir emocinės ugdymo pasekmės. Humanistiniame ugdyme būdingas kūrybiškumas, kuris reiškiasi kasdieniniame gyvenime. Mokiniai tampa imlūs, spontaniški, reiškiantys jausmus, nuoširdūs, laimingi ir nejaučia baimės, kas ir yra būdinga savanoriaujantiems asmenims. Humanistinio ugdymo principai pagal Gage, Berliner (1994) pasireiškia ir pagal mokinio darbo prasmės suvokimą, išmanymą, teigiamus jausmus ir emocijas.

Ypatingą vietą tokioje mokykloje užima socialinis pedagogas. Anot Kučinsko, Kučinskienės (2000), pedagoginių santykių sociumo srityje profesionaliai parengtas specialistas, įtakoiantis ugdomuosius ir humanistinius santykius kontekste: asmenybė – šeima – visuomenė ir yra socialinis pedagogas. Jo pagrindinė veiklos paskirtis – mokinio socialinės gerovės siekis,

socialinių gebėjimų ugdymas, neigatyviosios socializacijos ankstyvoji prevencija ir reikalingų paslaugų teikimas, motyvavimas savanoriškai veiklai. Socialinio pedagogo veikla vykdoma trimis etapais:

- 1) tiriamasis – vertinamasis – planavimo,
- 2) problemos sprendimo ir tikslų įgyvendinimo,
- 3) galutinio įvertinimo (Kvieskienė, 2003).

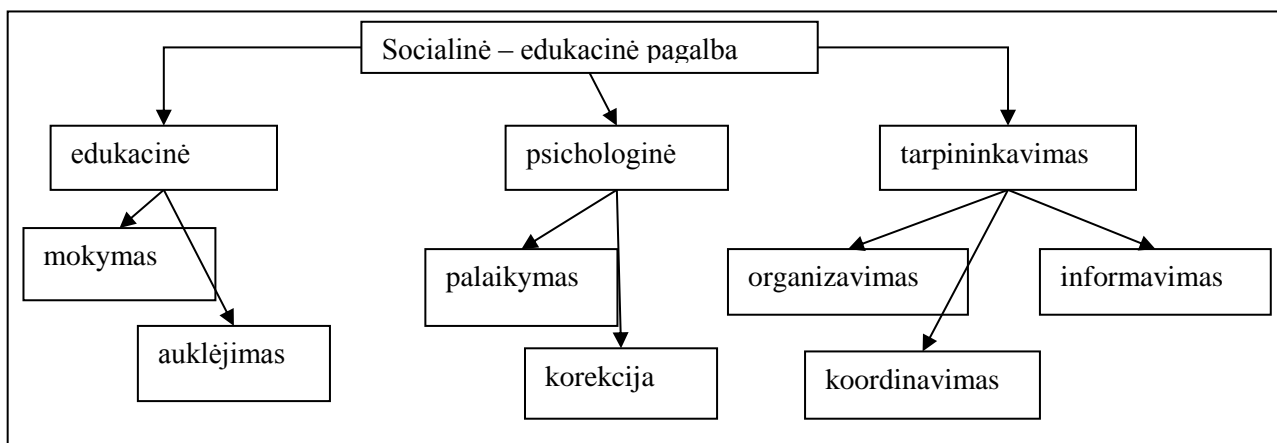
Vienas iš socialinio pedagogo darbo tikslų – siekimas pozityvios integracijos į visuomenę ir socializacijos per savanorišką darbą su vietos bendruomene ir įvairiomis organizacijomis, individualus darbas su mokiniais, kas skatina visavertę asmenybės raišką bei pilietinę brandą. Šio darbo tyrimas bus atliktas vadovaujantis aukščiau minėtomis teorijomis ir humanistinio ugdymo principu.

1.2.2. Socialinio pedagogo veiklos vaiko ugdyme principai

Socialinio pedagogo pareiginėje instrukcijoje (2001) nurodoma, kad socialinis pedagogas savo darbu padeda vaikams geriau adaptuotis visuomenėje, bendruomenėje, švietimo ar globos įstaigoje. Jis padeda vaikams lavintis, mokytis, ugdo juos savarankiškais, padeda pasirenkant laisvalaikio užsiėmimus, įtraukia į dalyvavimą įvairiuose projektuose, savanoriškose veiklose, skatina jų savarankiškumą. Socialinio pedagogo paskirtis, Kvieskienės (2003) teigimu, būti vaiko advokatu visose vaikui svarbiose situacijose, vykdyti ir koordinuoti prevencinę veiklą mokykloje, ypač neformalioje mokyklos aplinkoje.

Skirmantienės (2012) atliktas tyrimas parodė, kad savanoriška veikla turi didelę įtaką asmenybės ugdymui – ugdo mokinių socialinius gebėjimus, pasitikėjimą savimi, padeda atsiskleisti jų talentams, turi didžiausią įtaką socialinėms ir asmeninėms mokinių kompetencijoms, kurios yra svarbios jauniems žmonėms ypač siekiant įsitvirtinti visuomenėje. Dalyvavimas savanoriškoje veikloje formuoja atsakingumą, savarankiškumą, pasitikėjimą savimi, iniciatyvumą, kūrybiškumą, darbštumą bei formuoja tokias vertybes kaip draugiškumas, iniciatyvumas, pasitikėjimas, atsakingumas, dorumas, pagarba. Kai mokiniai neįtraukiami į turiningo laisvalaikio leidimą, tai, anot Dapkienės (2002), nebeturi galimybių ugdytis įvairiapusių gebėjimus, mažėja jų domėjimasis socialine aplinka, mokiniai darosi mažiau aktyvūs, abejingi, uždari, pasyvūs, jie pradeda ieškoti tokių pat abejingų ir pasyvių bendraminčių, jiems sunkiau pavyksta atsipalaiduoti, įveikti krizes.

Socialinio pedagogo darbe su savanoriaujančiais mokiniais, anot Leliūgienės (2003, p. 289), išskiriamos trys sritys: edukacinė, psichologinė ir tarpininkavimo. Šios veiklos sritys tiesiogiai susijusios su mokinių savanorystės motyvavimu. Edukacinės veiklos sritys: mokymas, auklėjimas, ugdymas, lavinimas ir švietimas. (žr. 1 pav.):

1 pav. Socialinio pedagogo edukacinis darbas Leliūgienė (2003, p. 289)

Psichologinė parama savanoriaujantiems mokiniams vykdoma psichologinės paramos ir korekcijos pagalba. Tarpininkavimo metodas vykdomas organizuojant pagalbą savanoriaujantiems mokiniams, koordinuojant jų veiklą ir informuojant pačius savanorius bei visuomenę.

Kvieskienės (2003) teigimu, socialinio pedagogo veikloje motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai išryškėja penki socialinio darbo principai: individualus priėjimas išsaugant kiekvieno mokinio orumą, lygių galimybių įvertinimas (t.y. kiekvienas mokinys turi vienodas galimybes ir teises dalyvauti savanoriškoje veikloje), konfidencialumas, mokinio apsisprendimo pripažinimas (būtina atsižvelgti į kiekvieno mokinio nuomonę dalyvavimo savanoriškoje veikloje klausimais), atsakomybė ir kompetencija (būtinis nuolatinis socialinio darbuotojo kvalifikacijos tobulinimas ir praktinių situacijų analizė), mokinio gerovės įtvirtinimas (būtinis bendradarbiavimas ir pasitikėjimas, mokinio palaikymas ir nesmerkimas).

Ir nors socialinio pedagogo darbas ugdymo įstaigoje reglamentuojamas įstatymais ir potvarkiais, tačiau jam palikta ir veiksmų pasirinkimo, naudojamų metodų, būdų ir priemonių, veiklos turinio bei formų laisvė (Socialinio pedagogo pareiginė instrukcija, 2001).

Klanienė ir kt. (2013) nurodo, jog mokinių aktyvi elgesio raiška pastebima jų praktinėje socialinėje savanoriškoje ir įvairių jaunimo organizacijų veikloje. Tokie mokiniai pastebimai rečiau nei kiti mokiniai toleruoja netinkamą elgesį mokykloje su kitais bendramoksliais, vengia patyčių, smurto apraiškų, labiau koncentruojasi į pagalbos teikimą bendruomenės nariams ir socialinį sutelktumą. Jie turi platesnį nei savanoriškoje veikloje nedalyvaujantys mokiniai socialinio palaikymo tinklą, nuoširdžiau bendrauja ir yra patenkinti savanoriška veikla. Klanienės ir kt. (2013) atliktame tyrime dalyvavusių mokinių požiūris į gyvenimą optimistiškesnis – šie mokiniai turi daugiau draugų, atranda daugiau savanoriškos veiklos galimybių, jie jaučia pasitenkinimą ir pasididžiavimą savimi padėdami kitiems, dalyvaudami savanorystėje. Tyrimą atlikusios Klanienė ir kt. (2013) teigia, kad mokyklose būtina kurti tinkamą, socialiai aktyvią veiklą skatinančią ugdymo(si) aplinką. Tokioje aplinkoje ugdomas

mokinių pozityvus požiūris į bendravimą ir bendradarbiavimą, draugystę ir savanorystę, sudaromos galimybės įsitraukti į jaunimo organizacijų veiklą, mokyklos savivaldą.

1.3. SOCIALINIS PEDAGOGAS KAIP MOKINIŲ SOCIALIZACIJOS PER SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ SKATINTOJAS

Remiantis Skirmantienės (2012) atliktu tyrimu, nustatyta, jog įtaką mokinių socializacijai, įsitraukimui į visuomenę turi neformaliojo švietimo institucijos ir mokykla, kurios taip pat įtakoja socialinių ir asmeninių kompetencijų ugdymąsi, skatina draugiškumą, formuoja tokias vertybes kaip pagarba, iniciatyvumas, atsakingumas, dorumas, pasitikėjimas. Tokios pat nuomonės ir Klanienė ir kt. (2013), teigiančios, kad mokiniai įsitraukę į savanorišką veiklą yra pagarbūs, tolerantiški, empatiški, socialiai aktyvūs ir altruistiški. Ypač svarbu, anot Klanienės ir kt. (2013), kad mokyklose mokiniai galėtų bendrauti bendradarbiauti kuo įvairesnėje socialinėje aplinkoje, įgyti socialinės veiklos gebėjimų įvairių organizacijų veikloje, mokytis socialinio aktyvumo, veiklos gebėjimus, formuotis savanorystės, altruistinės veiklos nuostatas.

Kadangi savanoriškos veiklos vienas iš pagrindinių motyvų yra altruizmas, tai socialinis pedagogas, motyvuodamas mokinius savanoriškai veiklai turi į tai atsižvelgti. Remiantis socialinių mainų teorija, savanoriaujantis asmuo gauna tam tikrą atlygį – pagarbą, dėkingumą, prestižą, didėja jo savigarba. Altruistiškas savanorio veiklos motyvas – noras rūpintis kitais žmonėmis ir jų gerove. Socialinių normų teorija besivadovaujantys savanoriai teikia pagalbą tiems, kurie gali tuo pačiu atsilyginti arba tiems, kurie dar negali į pagalbą atsakyti tuo pačiu, pavyzdžiui pagalba vaikams. Taigi savanoriaujantiems asmenims būdingas elgesys paremtas principu „aš tau - tu man“ arba altruistinis elgesys nereikalaujantis jokio atlygio. Mokiniais labai svarbu suvokti, jog jų veikla yra prasminga, žinoti, jog jų savanoriška veikla turi tęstinumą. Todėl socialiniai pedagogai turėtų stengtis motyvuoti įsitraukti į tokią savanorišką veiklą, kuri leistų pasijusti reikšmingam ir leistų matyti realią veiklos naudą. Kitas motyvavimo principas turėtų būti siūlomos veiklos lankstumas skatinantis kūrybiškumą. Dar būtina tinkamai paruošti savanoriškai veiklai ir esant reikalui paremti ir nepamiršti paskatinti ir tinkamai įvertinti savanoriškoje veikloje dalyvaujančius savanorius (Jonutytė, 2006).

Pruskus (2014) taip pat pabrėžia, jog mokinių dalyvavimas savanoriškoje veikloje neša keleriopą naudą – jie tampa bendruomenės (mokyklos) ir ugdytiniais, ir ugdytojais, dalyvauja pagrindiniuose mokyklos įvykiuose, dalyvauja saviugdoje, socioedukacinėje veikloje.

Efektyviau skatinti ir motyvuoti mokinius savanorystei socialiniai pedagogai galėtų naudodamiesi „Gairėmis PITams norintiems skatinti savanorystę“ (2002). Pirmiausia reikėtų turėti aiškia viziją numatant ką būtų galima konkrečiai pasiūlyti mokiniams, mokėti susirasti ir

pateikti atitinkamą informaciją, sistemingai atnaujinant turinį skleisti informaciją (pvz. naudojant savo interneto svetainę), pateikti trumpalaikės savanorystės galimybes – kur, kada, kokiam laikotarpiui, prie kokios veiklos būtų galima prisijungti, viešinti ir skleisti informaciją apie mokyklos savanoriškas veiklas tokias kaip aplinkos tvarkymas, senelių, neįgaliųjų lankymas; informuojant mokinius apie regione ir artimiausioje aplinkoje veikiančias NVO, kitas institucijas, kur mokiniai galėtų įsijungti ir į ilgalaikę savanorystę, kviesti į mokyklas organizacijų užsiimančių savanoriška veikla atstovus, kad šie patys pristatytų savanorišką veiklą. Socialiniai pedagogai galėtų skatinti bendradarbiavimą su tokiomis organizacijomis ir įstaigomis, kvieisti į mokyklas jaunimo organizacijų, jaunimo reikalų koordinatorius ir atstovus, įtraukti į savanoriškos veiklos propagavimą verslo atstovus, jau savanoriaujančius asmenis. Dirbant su tėvais, tėvų susirinkimų metu kalbėti apie savanorystę ir savanorišką veiklą, atvirų durų dienomis pasikviesti ir tėvus dalyvauti savanorystę skatinančių organizacijų pristatymuose, teikti tėvams įvairiapusišką informaciją apie savanorystę. Socialiniai pedagogai turėtų palaikyti ryšius, turėti organizacijų, užsiimančių savanoriška veikla kontaktus, rengti ekskursijas į NVO.

Kadangi mokyklai svarbu, kad jos mokiniai būtų socialiai aktyvūs, gebėtų teikti ir organizuoti savanorišką pagalbą mokyklos bendruomenės nariams, būtina atsižvelgti ir į palankią edukacinę aplinką. Mokykla turi skatinti mokinius dalyvauti mokyklos bendruomenės socialiai aktyvioje veikloje. Todėl svarbu tirti ir analizuoti teigiamo, prosocialaus mokinių elgesio galimybes mokyklos aplinkoje ir specialias sąlygas, kurias gali užtikrinti tik ugdymo institucija, teigia Klanienė ir kt. (2013).

Apibendrinant galima teigti, jog socialinis pedagogas mokykloje motyvuodamas mokinius savanoriškai veiklai atlieka daug funkcijų, kurios susijusios su iškylančiomis ugdymo, socialinėmis problemomis, atlieka profilaktinį, organizacinį, korekcinį darbus, bendrauja ir bendradarbiauja su tėvais, yra atsakingas už ugdytinius visai visuomenei. Visos šios socialinio pedagogo funkcijos padeda motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, nes padėdamas mokiniams rasti tinkamą veiklą, socialinis pedagogas vykdo prevencinę veiklą. Mokyklų socialinis pedagogas turi galimybių motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, skatinti jų altruizmą, pasiaukojimą, puoselėti dorovines vertybes ir tokiu būdu ruošti savarankiškam gyvenimui pilietinėje visuomenėje. Taigi socialinis pedagogas yra vaiko gerovės atstovas, jis geba dirbti ugdymo funkcijas atliekančiose įstaigose.

1.3.1. Mokinių savanorystės veiklos švietimo strategija „Gera mokykla“

Švietimo projekto analizėje (2012) teigiama, jog geros mokyklos samprata – sudėtingas reiškinys. Geros mokyklos samprata pateikiama Švietimo įstatyme (2011), Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatose, 2003-2012 metų Švietimo gairėse. Jos turinys atspindi sėkmingai, rezultatyviai veiksmingai dirbančios mokyklos koncepciją. Tai mokykla

siekianti visų mokinių pažangos, užtikrinanti kiekvieno mokinio aukščiausią pasiektą rezultatą – išsilavinimo lygį, skatinanti pažangą, tobulėjanti, racionaliai naudojanti išteklius.

Geros mokyklos požymiai: lyderystė, strateginis valdymas, dideli lūkesčiai dėl mokymosi pasiekimų, pažangos stebėseną, bendradarbiavimas su tėvais, pozityvus vertinimas, ir jo rezultatų panaudojimas, dėmesys mokymui, bendradarbiavimas su socialiniais partneriais ir kt.

Geros mokyklos pagrindą sudaro vertybės, jų siekiniai ir tų siekinių įgyvendinimo gebėjimai. Gera mokykla – tai sėkmingai dirbanti mokykla. Jos pagrindą sudaro tikslų pasiekimo laipsnis, procesų kokybė, optimalus išteklių naudojimas. Geros mokyklos veiklos sėkmingumas tiesiogiai priklauso nuo trokštamo rezultato pasiekimo laipsnio arba kaip iškeltų tikslų pasiekimas racionaliai naudojant išteklius ir užtikrinus vykdomų procesų kokybę.

Geroms mokykloms būdinga: lyderystė, dideli ir aiškūs mokytojų lūkesčiai dėl mokinių pažangos, mokymuisi tinkama aplinka, nuolatinė stebėseną, pozityvūs namų ir mokyklos ryšiai.

Lyderystė mokykloje pasireiškia per bendruomenės sutelktumą tikslui pasiekti, per puikų darbų paskirstymą personalui, per vadovo ugdymo proceso išmanymą, o mokytojų lyderystė turi pasireikšti per gebėjimą būti autoritetu mokiniams, jų tėvams, kolegoms.

Kaip teigia Stundyte (2010), mokinių įsitraukimas į savanorišką veiklą įtakoja visuomenę ir atskiras jos grupes, teikia naudą pačiam savanoriui, nes ugdo jo kompetencijas.

Gera mokykla ta, kurioje veikia stipri organizacijos kultūra. Joje turi vykti nuolatinis personalo mokymasis, aiškus tapatumo jausmas, bendradarbiavimas, pasitikėjimas ir geri mokyklos ir tėvų santykiai.

Geros mokyklos vizija – pageidaujama mokyklos ateitis, idealas, geros mokyklos misija – nusako mokyklos paskirtį, tikslą, prasmę. Geroje mokykloje būtinas visos mokyklos bendruomenės susitarimas dėl vertybių ir jų laikymasis, mokyklos ir nacionalinių švietimo tikslų suderinamumas.

Strateginis mokyklos valdymas apima: savianalizę, pranašumo konkurencinėje aplinkoje siekimą, perspektyvų numatymą, sprendimų racionalumą, orientavimąsi į suinteresuotųjų poreikius, socialinės partnerystės plėtojimą. Pagrindiniai geros mokyklos požymiai: orientavimasis į mokymąsi, ugdymas pagal individualius gebėjimus, individualios pažangos vertinimas, pasitenkinimas mokymo(si) procesu, kūrybingumo mokymas, gebėjimų ugdymas ir pritaikomumas, pedagogų profesionalumas, pedagoginio personalo stabilumas, mokinių lankomumas, pagalbos mokiniui organizavimas, karjeros planavimo konsultacijos.

Kokybiškai dirbančių mokyklų vertinimo modelio sukūrimo studijoje (2012) teigiama, jog naujoji ugdymo paradigma skatina kokybinį ugdymo proceso šuolį. Pagrindinis tikslas – nuolatinis vaiko mokymasis ir tobulėjimas. Siekiant mokyklos pažangos reikšmingas yra mokyklų finansavimas, kuris susideda iš mokinio krepšelio lėšų, aplinkos lėšų, todėl svarbu

efektyviai naudoti gaunamas lėšas. Mokyklai svarbus yra dalyvavimas pradiniam, pagrindiniam ir viduriniam ugdyme. Mokiniai iki 16 metų yra privalomai ugdomi mokyklose. Mokyklos darbo sėkmė vertinama pagal pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo pasiekimų rezultatus.

Yra numatyta ir ateities mokyklos pagal Lietuvos pažangos strategiją 2030. Čia pateikiama tokia švietimo vizija: kūrybiškumo, pilietiškumo ir lyderystės ugdymas, kultūros skatinimas, bendruomenių savivalda, kultūrinės ir politinės savivokos ugdymas, veiksmingos mokymosi visą gyvenimą sistemos kūrimas, judumo skatinimas, palankios mokslo ir tyrimo aplinkos kūrimas. Dar pabrėžiama, kad Lietuva turėtų daugiau dėmesio skirti aukštesniųjų gebėjimų ugdymui. Švietimo sistemą reglamentuojančiuose įstatymuose apibrėžta geros mokyklos koncepcija. Tai tautinės mokyklos koncepcija 1988, Lietuvos švietimo koncepcija 1992, Lietuvos bendrojo lavinimo bendrosiose programose, 2011 m. Švietimo įstatyme, Valstybės švietimo strategijos 2003-2012 m. nuostatose, mokyklų įsivertinimo metodikoje, Besimokančių mokyklų tinkluose (2011).

2 skyrius. SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLA UGDANT MOKINIŲ MOTYVACIJĄ SAVANORYSTEI, TYRIMO REZULTATAI

Siekiant išsiaiškinti socialinio pedagogo veiklos galimybes ugdant mokinių motyvaciją savanorystei atliktas tyrimas. Remiantis atlikto tyrimo rezultatais nustatytos mokinių ir socialinių pedagogų dirbančių mokyklose nuomonės šiuo klausimu.

2.1. Tyrimo metodika ir organizavimas

Magistro darbo tyrimui atlikti pasirinkti kiekybinis ir kokybinis tyrimas. Kiekybinė analizė – tai duomenų, gautų tam tikroje populiacijoje, apibendrinimas, statistinių ryšių nustatymas, koncentravimasis ties esminiais faktais bei atskirų faktų grupavimas. Tyrimo duomenys apdoroti MS Word ir MS Excel programa ir taikant statistinę aprašomąją ir koreliacinę duomenų analizę ir neparimetrinius testus (SPSS 16) (*Statistical Package for Social Sciences*). Naudojantis SPSS programa nurodoma: N – respondentų imtis, skaičius; χ^2 – (chi – kvadratas) – nusako statistinį procentinį skirtumą tarp grupių ir parodo kiek statistiškai yra reikšmingi skirtumai; SD (standartinis nuokrypis) – nusako atsitiktinio dydžio įgytų reikšmių sklaidą apie vidurkį; M – vidurkis, kuris parodo vidutinę požymio reikšmę tiriant skirtingus objektus; p – statistinis reikšmingumas, juo siekiama įvertinti rezultatų tarp grupių reikšmingumą. Rezultatai laikyti statistiškai reikšmingais, jei paklaidos tikimybės reikšmė buvo $p \leq 0,05$, esant 95 proc. patikimumui; koreliacija - statistinis ryšys tarp kintamųjų; koreliacijos koeficientas – koreliacijos stiprumo matas. Jeigu dviejų kintamųjų koreliacijos koeficientas lygus nuliui, tai tie kintamieji yra statistiškai nepriklausomi. Vienas iš koreliacijos koeficientų yra spearman r_s – Spirmeno (*Spearman*) ranginės koreliacijos koeficientas. Šiame darbe naudojamas tiriant ryšį, kuris gali egzistuoti tarp dviejų didėjimo ar mažėjimo tvarka išrikiuotų kintamųjų. Spirmeno koeficiento skaičiavimo būdas naudojamas, kai visi rangai skirtingi, t.y., kai tarp stebimų požymių nebuvo pasikartojančių reikšmių (Čekanavičius, Murauskas, 2009).

Mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacijos kiekybinio tyrimo anketą mokiniams sudaro instrukcinė-motyvacinė dalis, kur pristatoma darbo tema, darbo tikslas, instrukcijos kaip pildyti anketą), demografinis – jame pateikiamos žinios apie respondentų lytį, amžių, gyvenamąją vietą) bei diagnostinis blokas. Diagnostinėje dalyje pateikti anketos klausimai suskirstyti į blokus:

- 1) *savanorystės veiklose dalyvaujančiųjų mokinių aplinka,*
- 2) *motyvacija savanorystės veiklai,*
- 3) *socialinio darbuotojo pagalba motyvuojant moksleivius savanorystei,*
- 4) *savanorystės veikla kaip saviraiška.*

Anketinė apklausa atlikta standartiniu būdu, tai yra mišraus tipo anketa, klausimai buvo parengti remiantis projekto „Gera mokykla“ idėjomis, Jonutytės (2000), Lileikio (2004), Gedvilienės ir kt. (2010) darbų medžiaga ir šio magistro darbo tyrimo tikslu bei uždaviniais. Apklausa pasiruota iš anksto, anketos sudarytos darbo autoriaus (žiūrėti priedą). Tam, kad šia apklausos forma būtų išvengta trūkumų, respondentams suteikta galimybė užrašyti ir savo nuomonę. Anketinė apklausa pravesta 2015 metų vasario mėnesį.

Respondentams buvo išdalinta 200 iš anksto paruoštų anketų su septyniolika klausimų. Penkiasdešimt trys anketos negražintos arba sugadintos.

Tyrimas vykdytas etapais. Pirmas etapas – duomenų parengimas. Parengtas pusiau strukturuotas interviu klausimynas socialiniams pedagogams ir klausimynas savanoriaujantiems mokiniams (žiūrėti 1, 2 priedus). Antras etapas – duomenų rinkimas ir trečias etapas – gautų duomenų sisteminimas, transkripcija, rezultatų aptarimas ir išvadų rašymas.

Kokybinis tyrimas tai toks empirinis tyrimas, kai duomenys nėra pateikiami kiekybine išraiška (skaičiais). Tokiu būdu šiame darbe atlikti du tyrimai, kurių metu siekiama išsiaiškinti ir savanoriškoje veikloje dalyvaujančių mokinių, ir socialinių pedagogų nuomonę apie socialinio pedagogo veiklos galimybes ugdant mokinių motyvaciją savanorystei.

Kokybinio tyrimo atveju tiriama nedidelė aibė (keli atvejai) (Kardelis, 2002). Remiantis Girdzijauskienės (2006), Kaffemanienės (2006) kokybinio interviu metodiniais nurodymais, interviu klausimai respondentui užduodami nuosekliai – nuo pradinio iki baigiamojo. Tokio tyrimo metu nagrinėjama tik nedaugelis atvejų, kai siekiama susisteminti duomenis. Kaip teigia Norkus, Morkevičius (2011), interviu, tai tyrėjo pokalbis su tiriamuoju siekiant surinkti tyrimui reikalingos informacijos. Pusiau struktūruotas interviu, kai klausimai ir visa interviu atlikimo procedūra numatomi iš anksto, ir eigoje mažai kas keičiama; šiuo atveju situacija yra apibrėžta. Tam, kad turėtų pakankamai kompetencijos nuodugnai kalbėtis tiriamu klausimu, tyrėjas dažnai pirma turi atlikti išankstinę teorinę tiriamo reiškinių analizę. Susipažinus su literatūra jaunimo savanorystės tematika, paruošti struktūruoto interviu klausimai (žiūrėti priedą). Anot Kardelio (2002), kokybinių duomenų analizė remiasi analogiškais duomenų analizės metodais. Vienas jų yra nuolatinis lyginamasis metodas, kurio esmę sudaro duomenų skirstymas ir kodavimas pagal kategorijas ir subkategorijas per visą jų rinkimo laikotarpį.

Prieš pradėdant interviu, pravestas pokalbis – interviu įžanga. Instrukcinė-motyvacinė dalis skirta supažindinti tyrimo dalyvius, kokių tikslu vykdoma jų apklausa bei kam bus panaudoti tyrimo metu gauti duomenys. Demografiniame bloke - pateikiamos žinios apie respondentų lytį, amžių, darbo stažą. Toliau seka struktūruoto interviu klausimai socialiniams pedagogams. Klausimyną sudaro 15 atviro tipo klausimų suskirstytų į klausimų blokus:

1) *socialinio pedagogo požiūris į mokinių savanorystę,*

- 2) *socialinio pedagogo veikla motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai,*
- 3) *mokyklos bendruomenės požiūris į savanorystės veiklose dalyvaujančius mokinius,*
- 4) *socialinio pedagogo požiūris į savanorystės vertinimą visuomenėje, kurie leido atskleisti tyrimo tikslą.*

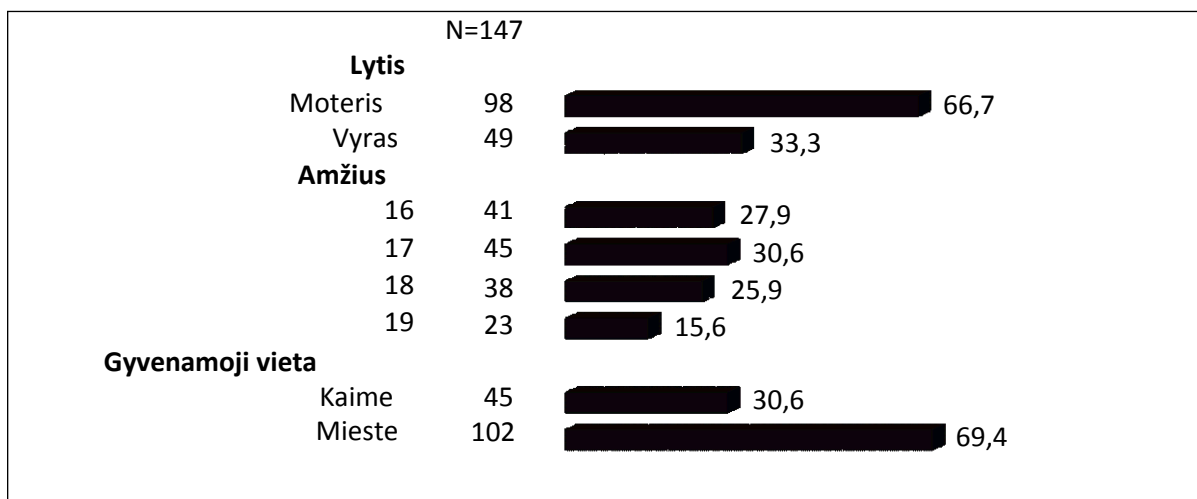
Interviu priemonės – iš anksto paruoštas struktūruotas klausimynas, rašymo priemonės. Pradžioje, gavus tyrimo dalyvių sutikimą dalyvauti tyrime, padėkojama už sutikimą duoti interviu, vėliau primintas tyrimo tikslas: išsiaiškinti socialinio pedagogo veiklos galimybes ugdant mokinių motyvaciją savanorystei. Kiekvienas interviu vyko vidutiniškai po valandą. Pasibaigus interviu, tyrimo dalyvėms padėkota. Atlikus tyrimo dalyvių apklausą, padaryti apibendrinimai, kurie susisteminti, pavaizduoti grafiškai lentelėse, suformuluotos išvados. Duomenys analizuojami naudojant turinio (content) analizės metodą. Turinio analizės metodas naudojamas siekiant įvertinti ir skaičiais iliustruoti kokio nors reiškinio pasikartojimų dažnumą reikšminėje dalyje. Rezultatų pagrindimas remiasi tiriamojo teksto turiniu bei analizuotais duomenimis kategorijų pavidalu. Kadangi turinio (content) analizė remiasi interpretacija, todėl kategorijų išskyrimas nėra automatiška, mechaninė technika, bet kūrybiškas interpretavimo procesas, siekiant atkoduoti tekste esančias prasmes (Tidikis, 2003; Bitinas, Rupšienė, Žydžiūnaitė, 2008). Turinio analize visuomet siekiama objektyviai, sistemiškai ir kiekybiškai įvertinti informacijos turinį.

Kokybinis tyrimas pasirinktas todėl, kad norėta išsamiau paanalizuoti socialinių pedagogų veiklos galimybes motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai per jų pačių savo veiklos vertinimą. Tokia kokybinė analizė leidžia pažinti socialinių pedagogų veiksmus, atspindint esamą realią situaciją, taip pat leidžia prognozuoti savanoriaujančių mokinių ateities poreikius ir numatyti efektyvius socialinio pedagogo veiklos būdus.

Šis tyrimas turėjo ir privalumų ir trūkumų, kaip ir kiti tyrimo metodai. Atliekant tyrimą pastebėti interviu privalumai: užtikrinamas tyrimo dalyvių anonimiškumas, konfidencialumas; interviu metu tyrimo klausimus galima patikslinti, išvengiama klausimų dviprasmiškumo; galima užduoti papildomus klausimus, kurie iškyla interviu su tyrimo dalyvėmis metu. Taip gaunama tikslesnė ir išsamesnė informacija. Tyrimo metu pastebėta ir trūkumų - atliekant interviu yra didelės laiko sąnaudos.

2.2. Mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacijos tyrimo dalyvių charakteristika

Tyrime dalyvavo 16-19 metų savanoriška veikla užsiimantys Šilutės miesto/rajono, Šiaulių miesto/rajono ir Radviliškio rajono mokyklų mokiniai (žr. 2 pav.).

2 pav. Socialinės ir demografinės respondentų charakteristikos, %

Tyrimo buvo apklausti 147 respondentai. 66,7 proc. (N=98) moterų ir 33,3 proc. (N=49) vyrų. 27,9 proc. 16 metų asmenų, 30,6 proc. - 17 metų, 25,9 proc. - 18 metų, 15,6 proc. - 19 metų tiriamųjų. Didesnė dalis tyrimo dalyvių gyvena miestuose (69,4 proc.). Vidutinis apklausoje dalyvavusio mokinio amžius – 17 metų.

2.3. Mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvacijos anketinės apklausos rezultatų analizė

Kiekybiniu tyrimu norėta sužinoti ką apie socialinio pedagogo veiklos galimybes ugdant mokinių įsitraukimo į savanorystę motyvaciją galvoja savanoriškoje veikloje dalyvaujantys mokiniai.

2.3.1. Savanorystės veiklose dalyvaujančiųjų mokinių aplinka

Pirmuoju klausimų bloku norėta išsiaiškinti, kokia *savanorystės veiklose dalyvaujančiųjų mokinių aplinka*. Tai atskleidžia respondentų savanoriškos veiklos patirtis, savanoriaujantys draugai ir pasirinktos savanoriškos veiklos. Tyrimu nustatyta, jog daugiau nei keturi dešimtadaliai tyrimo dalyvavusių mokinių savanoriška veikla užsiima iki vienerių metų, trečdalis iki pusės metų ir tik nežymiai daugiau nei dešimtdalis savanoriauja daugiau nei du metus. Taigi, respondentų savanoriškos veiklos patirtis nėra didelė, todėl galima daryti prielaidą, jog savanoriaujantys mokiniai dar tik ieško savo veiklos gyvenime krypties. O remiantis paskaičiuotu Spearman koreliacijos koeficientu tarp mokinių amžiaus ir savanoriavimo laiko nustatytas patikimas teigiamas ryšys ($p = 0,023 < 0,05$). Taigi tikėtina, kad kuo didesnis bus mokinio amžius, tuo ilgesnį laiką jis bus savanoris, tačiau pabrėžtina, kad ryšys tarp minėtų kintamųjų - labai silpnas.

Veiklos sritys, kur gali save realizuoti savanoriaujantis jaunimas ir kur užtikrinamos lygios galimybės, kur sukuriamos sąlygos aktyviai dalyvauti, anot Šinkūnienės (2012), dažniausiai yra Dienos centrai, specialiojo ugdymo įstaigos, nevyriausybinės neįgaliųjų organizacijos. Europoje

vyraujančių savanorystės modelių analizėje (2011) teigiama, jog Lietuvoje populiariausias yra vietinis savanorystės lygmuo. Kaimo, mažų gyvenviečių vietovėse dirba parapijos ir kaimo bendruomenių centrai, seniūnijų darbuotojai, o jiems padeda savanoriai, dirbdami su socialiai silpnomis grupėmis, organizuoja įvairias veiklas, prižiūri vyresnio amžiaus ar žmones su negalia, dalija maisto paketus ar kitokią paramą, dirba su jaunimu, tvarko aplinką ir t.t. Tai patvirtina ir atliktas tyrimas, kurio duomenys pavaizduoti 1 lentelėje.

1 lentelė

Mokinių savanoriškos veiklos sritys pagal gyvenamąją vietą

Cramer's V = 0,416; p = 0,013 *		Gyvenamoji vieta		
Savanoriškos veiklos sritys		mieste	kaimo	Viso
Aplinkos tvarkymo akcijos	Resp. sk.	0	5	5
	Resp. sk.,%	0,00%	11,10%	3,40%
Gyvūnų globa prieglaudoje	Resp. sk.	12	4	16
	Resp. sk.,%	11,80%	8,90%	10,90%
Kraujo donorystė	Resp. sk.	2	1	3
	Resp. sk.,%	2,00%	2,20%	2,00%
Pagalba bibliotekoje	Resp. sk.	4	5	9
	Resp. sk.,%	3,90%	11,10%	6,10%
Pagalba neįgaliesiems	Resp. sk.	14	3	17
	Resp. sk.,%	13,70%	6,70%	11,60%
Pagalba renginių organizavime	Resp. sk.	22	5	27
	Resp. sk.,%	21,60%	11,10%	18,40%
Pagalba senjorams	Resp. sk.	7	6	13
	Resp. sk.,%	6,90%	13,30%	8,80%
Pagalba stovyklose	Resp. sk.	7	3	10
	Resp. sk.,%	6,90%	6,70%	6,80%
Pagalba vaikų dienos centre	Resp. sk.	19	4	23
	Resp. sk.,%	18,60%	8,90%	15,60%
Pilietiška aktyvaus jaunimo organizacija "Baltai Juoda"	Resp. sk.	2	2	4
	Resp. sk.,%	2,00%	4,40%	2,70%
Savanorystė bendruomenėje	Resp. sk.	1	2	3
	Resp. sk.,%	1,00%	4,40%	2,00%
Savanorystė jaunimo centre	Resp. sk.	5	4	9
	Resp. sk.,%	4,90%	8,90%	6,10%
Savanorystė organizacijoje/Raudonasis kryžius	Resp. sk.	7	1	8
	Resp. sk.,%	6,90%	2,20%	5,40%
Viso	Resp. sk.	102	45	147
	Resp. sk.,%	100,00%	100,00%	100,00%

* Statistinis reikšmingumas $p = 0,013$

Tyrimu nustatyta, jog daugiausia mokinių dalyvauja įvairių renginių organizavime mokyklose, organizacijose festivalių, švenčių metu. Kita savanoriškos veiklos sritys – pagalba seniems ir neįgaliesiems žmonėms. Respondentai pažymėjo, jog tokią pagalbą dažniausiai teikia neįgaliesiems seneliams jų namuose, slaugos namuose, ligoninėse. Nemaža dalis respondentų savanoriškai dirba su gyvūnais, juos globoja gyvūnų prieglaudose, zoologijos sode.

Savaniaujantys mokiniai realizuoja savo poreikį daryti gerus darbus padėdami vaikams ir bendraamžiams organizacijoje „Gelbėkime vaikus“, įvairiose stovyklose, Vaikų dienos centre, įvairių organizacijų veiklos projektuose, dalyvaudami su jais patyriminiuose žygiuose, jaunimo renginiuose, varžybose, dirbdami Vilijampolės socialinės globos namuose, AŠRJC (Atviras Šiaulių rajono Jaunimo Centras), „Baltos pirštinės“, kituose jaunimo centruose, mokinių tarybose, mokymuose, jaunimo linijoje, BP savanorystėje, Raudonajame Kryžiuje, su neįgaliais jaunuoliais, teikia pagalbą smurtą ir kitokią prievartą patyrusioms mergaitėms.

Dalis mokinių dirba labdaros organizacijose, „Maisto banko“ organizuojamose akcijose, aplinkos tvarkymo akcijose tokiose kaip „Darom“, „Saugok gamtą“, Nacionaliniame kraujo centre, kraujo donorais, teikia knygnešystės paslaugas kaimuose, padeda bibliotekose, bendruomenės organizuojamuose renginiuose, akcijose ir kitose veiklose.

Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizėje (2011) nurodoma, jog asmeninis savanorio apsisprendimas yra vienas iš svarbiausių savanorystės aspektų, nes kuriamas lygiavertis bendrystės santykis. Savanoriaudamas mokinys gali patirti pagarbą ir pripažinimą, tą patį gali suteikti tiems, kuriais jis rūpinasi. Tokiu būdu galima matyti, kokia perspektyva atsiveria patiems savanoriaujantiems atėjus į bendruomenes, organizacijas ar tiesiog pas kitus žmones.

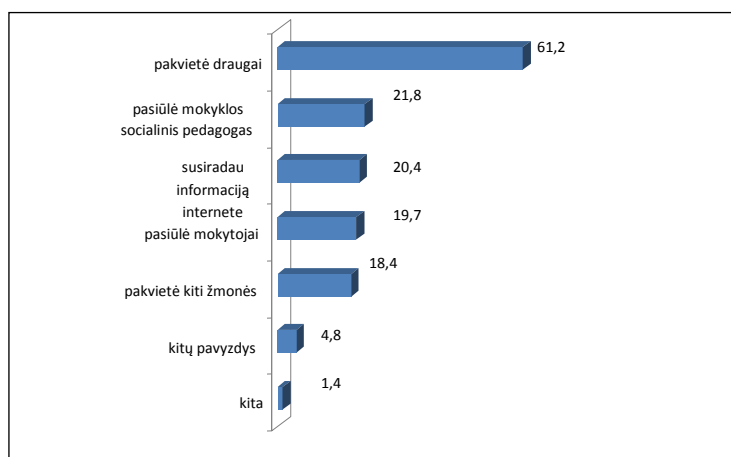
Atlikus tyrimą pastebėta, jog yra ryšys tarp respondentų gyvenančių kaime ir mieste, todėl palygintos veiklos pagal gyvenamą vietovę: kokias savanoriškas veiklas renkasi gyvenantys kaime ir mieste. Rezultatai parodė, kad tarp mokinių gyvenamos vietovės ir savanoriškos veiklos sritys yra statistiškai patikimas ryšys ($p = 0,013 < 0,05$). Gyvenantys kaime mokiniai dažniausiai renkasi savanorišką veiklą „Pagalba senjorams“ (13,30%), „Aplinkos tvarkymo akcijos“ (11,10%), „Pagalba bibliotekoje“ (11,10%), „Pagalba renginių organizavime“ (11,10%). Gyvenantys mieste mokiniai pasirenka savanorystę „Pagalba renginių organizavime“ (21,60%), „Pagalba vaikų dienos centre“ (18,60%), „Pagalba neįgaliesiems“ (13,70%).

Taigi savanoriaujantiems mokiniams yra daug galimybių rasti įvairių veiklos sričių ir tuo pat metu susirasti bendraminčių. Nustatyta, jog beveik devyni dešimtadaliai (87,04 proc.), t.y. didžioji dauguma savanoriaujančių mokinių turi draugų įsijungusių į savanorišką veiklą. Respondentų draugai savanoriauja tose pačiose srityse kaip ir patys tiriamieji. Tik keletas jų užsiima savanoriška veikla Maltos ordine, teikia emocinę paramą internetu, pilietinėje organizacijoje „Juodai-balta“, teatre, sporto mokykloje.

Apibendrinant anketos pirmojo bloko atsakymų rezultatus galima teigti, kad savanoriaujantys 16-19 metų mokiniai ne tik realizuoja save įvairiose savanoriškos veiklos srityse, bet ir turi bendraminčių, užsiimančių tokia pat veikla.

2.3.2. Mokinių motyvacija savanorystės veiklai

Antruoju klausimyno bloku siekta išsiaiškinti *mokinių motyvaciją savanorystės veiklai*. Leliūgienės (2002) nuomone, asmenybę ir jos elgesį visuomenėje įtakoja šeima, mokykla, bendraamžiai. Tai iš dalies patvirtina atliktas tyrimas. Daugiau nei pusė respondentų nurodė, jog juos į savanorišką veiklą pakvietė draugai ir mokytojai, o rasta informacija internete padėjo apsispręsti daugiau nei keturiems dešimtadaliams mokinių. Tačiau tėvų įtaka tokiems mokinių sprendimams nežymi – tik keturi procentai (žiūrėti 3 pav.).

3 pav. Asmenys paskatinę mokinius savanoriškai veiklai, %

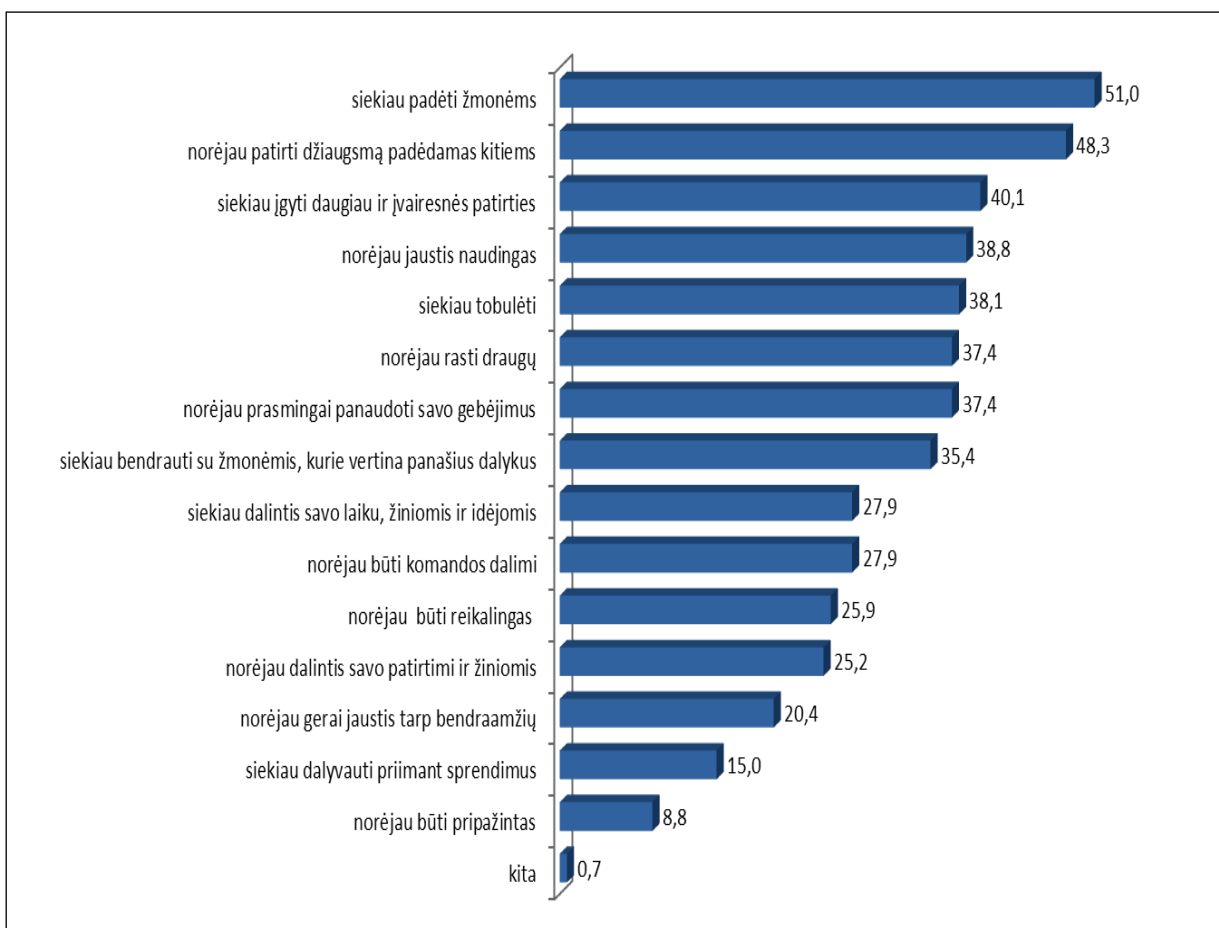
Socialinio pedagogo įtaka čia nurodoma taip pat nedidelė – tik nepilni du dešimtadaliai. Dalis mokinių grafoje „kita“ parašė, jog jie savanorišką veiklą pasirinko, nes „*broliis buvo savanoris, tai nusprendžiau pabandyti*“; „*Kristė*“, „*pats labai norėjau*“ (taip savo atsakymą pažymėjo net trys tiriamieji); „*jaunimo centras*“, „*norėjau padėti žmonėms, kuriems reikalinga pagalba*“, „*atbėgau paskui sijoną*“, „*norėjau padėti*“.

Taigi, tyrimas patvirtina autorių Pikūno Palujanskienės (2001) teiginį, kad paauglystėje intensyvėja bendravimas su bendraamžiais ir siekis emocinės nepriklausomybės nuo tėvų ir Vaičiulienės (2004) mintį, jog šiuo laikotarpiu mokiniai nori atsiriboti nuo tėvų priklausomybės ir visažinystės – mokiniai daugiau kliaujasi draugų nuomone.

Brabazon, Matisoff, Ražaitis (1999), Žalimienė (2003), Saulevičienė, Oželis (2014) įvardija šiuos savanoriškos veiklos motyvus: gera savijauta, džiaugsmo ir dėkingumo vidinio įsipareigojimo klientų grupei jausmai, skolos bendruomenei ir artimiesiems gražinimas, laisvalaikio dovanojimas, nesavanaudiška pagalba, noras dalintis žiniomis, patirtimi, galimybė panaudoti savo gebėjimus, patirties ir įgūdžių gavimas, noras būti reikalingiems, siekis gauti pastovų ir apmokamą darbą.

Nustatyta, jog pasirenkant savanorišką veiklą, labiausiai respondentams imponavo siekis padėti žmonėms. Taip savo atsakymus pažymėjo daugiau nei pusė tiriamųjų (51 proc.) bei noras patirti džiaugsmą padedant kitiems (48,3 proc.). Kas ketvirtas mokinys teigė, kad siekė įgyti daugiau ir įvairesnės patirties (40,1proc.). Tai, anot Aramavičiūtės (2005) ir Saulaičio (2007) ir

yra aktyvios ir realios meilės kitam išraiška per pagalbą kitam žmogui, o bendruomenė, Berns (2009) teigimu, gali prisidėti prie savo narių vertybių puoselėjimo per suteiktą galimybę užsiimti naudinga ir atsakinga veikla. Kiti svarbūs motyvai – tai noras jaustis naudingu, noras prasmingai panaudoti savo gebėjimus rodo, jog respondentai siekia atskleisti dvasines vertybes, realizuoti savo altruistišką nusiteikimą, o noras rasti draugų ir gerai jaustis tarp bendraamžių, patvirtina anksčiau pateiktus teiginius, jog pasirinkti savanorišką veiklą respondentus paskatino draugai (žiūrėti 4 pav.).

4 pav. Mokinių savanoriškos veiklos pasirinkimo motyvai, %

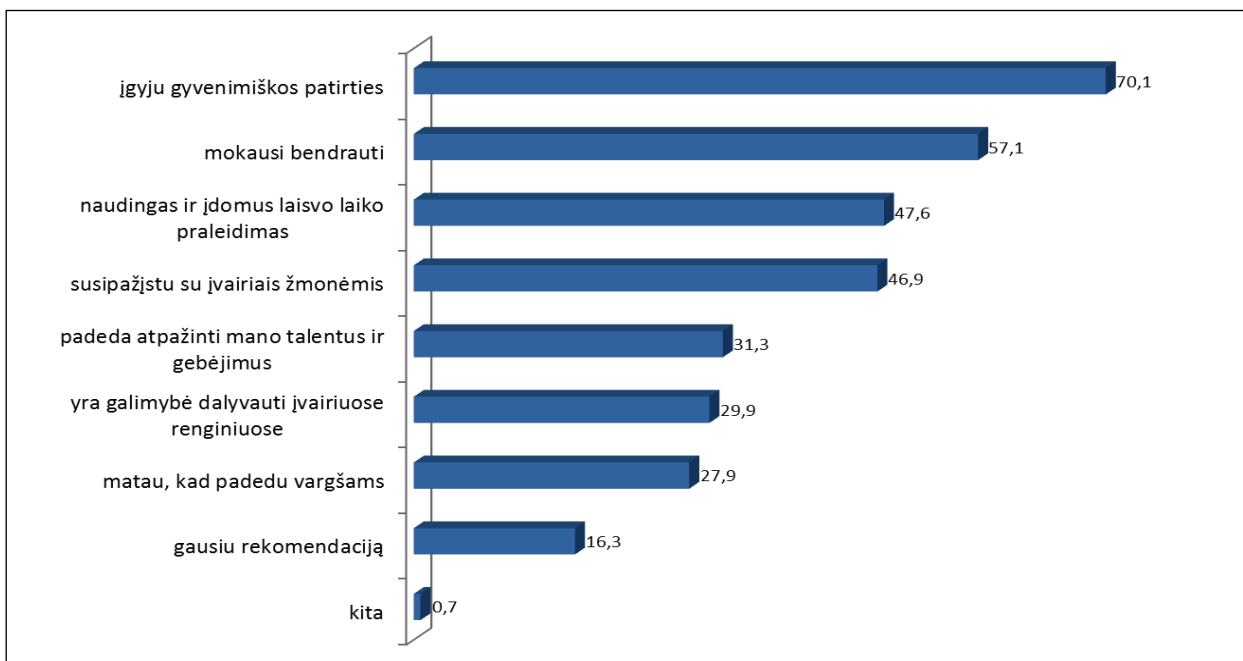
Mokiniai nori būti savarankiški ir tai rodo jų pažymėti atsakymai: siekis tobulėti bei įgyti daugiau ir įvairesnės patirties, siekis dalyvauti priimant sprendimus, noras būti pripažintam. Keletas mokinių įrašė savo motyvus: „*norėjau gerai praleisti laiką, mėgautis festivaliais*“, „*labai myliu gyvūnus*“. Šie teiginiai patvirtina Gailiaus ir kt. (<http://www.jtba.lt/>) nuomonę, jog jauniems žmonėms yra būdingas pažinimo ir orientacijos (eksperimentavimo) poreikis, nes naujos patirtys susijusios su naujais išbandymais, savo galimybių ir ribų pažinimu. Šinkūnienė (2012), rašydama apie žmogaus siekį tobulėti, teigia, jog tai jis gali padaryti prisidedamas prie kitų laimės.

Tyrimu taip pat nustatyti statistiškai reikšmingi skirtumai tarp tyrimo dalyvių amžiaus ir šių mokinių savanoriškos veiklos pasirinkimo motyvų - noro gerai jaustis tarp bendraamžių ($p =$

0,048 < 0,05) bei siekio padėti žmonėms ($p = 0,035 < 0,05$). Gerai jaustis tarp bendraamžių motyvą statistiškai reikšmingai rečiau pasirinko 19 metų moksleiviai lyginant su kitomis mokinių amžiaus grupėmis. 16 metų respondentai statiškai reikšmingai dažniau pasirinko motyvą "siekiau padėti žmonėms". Taip pat tyrimo duomenys rodo, jog savanoriaujančios mokinės statistiškai reikšmingai dažniau negu vaikinai motyvais pasirinko: norą patirti džiaugsmą padedant kitiems ($p = 0,015 < 0,05$) bei siekį padėti žmonėms ($p = 0,027 < 0,05$). Tyrimo duomenys parodė, kad nėra statistiškai reikšmingo ryšio tarp gyvenamosios vietos ir mokinių savanoriškos veiklos pasirinkimo motyvų ($p > 0,05$).

Nors savanorystės esminis bruožas yra neatlygintinas darbas ir nauda trečiajai šaliai, tačiau ji savanoriui duoda naudos. Apie savanoriškos veiklos naudą rašo Jonutyte (2007), ir išskiria keturis teigiamus veiklos aspektus: savanoriška veikla keičia nuostatas į darbą; savanoriškoje veikloje ugdomi tikslingumas, atsakingumas, savarankiškumas, darbo kultūra, drausmė, ekonomiškumas, kūrybiškumas ir gebėjimas dirbti komandoje; savanoriška veikla padeda susipažinti su įvairiomis darbo sritimis; savanoriška veikla padeda ugdytis ir ugdyti kitus bendruomenės narius.

Tyrimu siekta išsiaiškinti mokinių nuomonę, kokios naudos jiems duoda savanoriška veikla. Tyrimas atskleidė, jog daugumai, net septyniems dešimtadaliams dalyvavimas savanoriškoje veikloje padeda įgyti gyvenimiškos patirties (žiūrėti 5 pav.).

pav. Mokinių nuomonė apie savanoriškos veiklos teikiamą naudą, %

Daugiau nei pusė (57, 1 proc.) teigia, jog savanoriška veikla juos moko bendrauti, pusė (47,6 proc.), kad tai yra naudingas ir įdomus laisvo laiko praleidimo būdas, 46,9 proc. išvelgė susipažinimo su įvairiais žmonėmis naudą. Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokinių

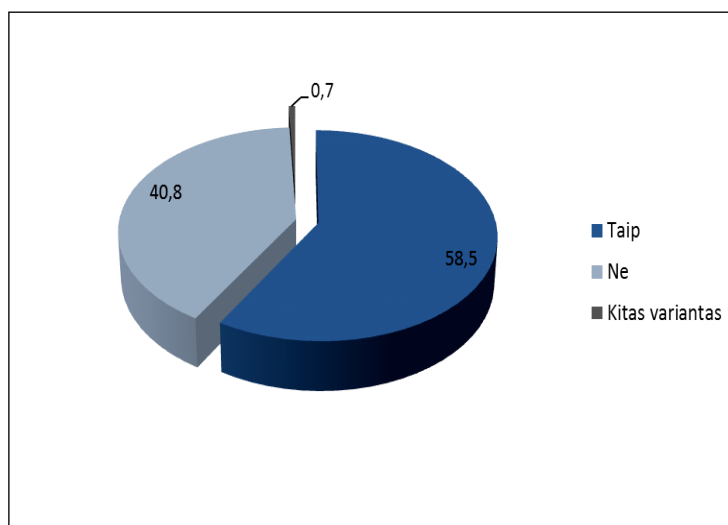
nuomonės apie savanoriškos veiklos teikiamą naudą ir jų lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos nenustatyta ($p > 0,05$).

Taigi atliktas tyrimas patvirtino mokslininkų Ražanauskaitės, Kanišauskaitės (2008), Jonutytės (2007), Grigaliūno (2012) teiginius, jog savanoriška veikla naudinga patiems savanoriams daugeliu aspektų – įgyta patirtis, savo asmenybės suvokimas ir supratimas, gebėjimų, kompetencijų įgijimas ir patvirtina Saulaičio (2003) žodžius, jog „savanorystė turi dvi puses: atiduodi, bet ir pats gauni apščiai. Dauguma savanorių, pabaigę kurią nors tarnystę, visada sako, kad jie daugiau gavo, nei davė patys“ (cit. iš Kuodytė, 2003, p. 88).

2.3.3. Socialinio pedagogo pagalba motyvuojant mokinius savanorystei

Kaip teigia Indrašienė ir kt. (2010) poreikis priklausyti kam nors ir poreikis daryti įtaką yra pagrindiniai motyvacijos atsiradimo veiksniai, o emocinės motyvacijos aktyviai veikti ir siekti užsibrėžtų tikslų poreikį mokiniai gali patenkinti dalyvaudami savanoriškoje veikloje. Juk motyvacija, anot Barkauskaitės ir kt. (2004), tai procesas, skatinantis žmogų elgtis taip, kad būtų pasiekti jam svarbūs tikslai ar patenkinti jo poreikiai. Trečiasis klausimų blokas pateiktas norint sužinoti mokinių nuomonę, kokia *socialinio pedagogo pagalba motyvuojant mokinius savanorystei*, nes Pruskus (2014), teigia, jog mokiniai sutiktų dalyvauti savanoriškoje veikloje, jeigu jiems būtų pasiūlyta dalyvauti. Vadinasi, mokiniams reikalinga suaugusiųjų pagalba, kurią galėtų suteikti mokykloje dirbantis socialinis pedagogas.

Tyrimu nustatyta, jog didesnei daliai savanoriaujančių mokinių socialiniai pedagogai padeda pasirengti savanoriškai veiklai, o beveik keturi dešimtadaliai respondentų pateikė priešingą atsakymą. Dar keli mokiniai pažymėjo, kad socialinis pedagogas padeda kartais, kiti parašė „neteko kartu vykdyti veiklos“, „aš pati sugebu, jei reiktų pagalbos“, „ pati padedu“. (žiūrėti 6 pav.).

6 pav. Mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai, apskaičiuota pagal lytį, %

Taigi, akivaizdu, jog, respondentų nuomone, mokiniai sulaukia socialinio pedagogo pagalbos, be to jie dar ir yra viešai įvertinti mokyklos internetiniame puslapyje, renginių metu bei mokinių tėvų susirinkimų metu, o tai stiprina mokinių savigarbą, kelia jų autoritetą bendraamžių tarpe. Lentelėje pateikiami absoliutūs ir procentiniai dažniai respondentų, kurie pasirinko tam tikrą atsakymo variantą. Remiantis atliktais skaičiavimais mokyklos socialinio pedagogo viešai įvertinta savanoriška veikla nepriklauso nuo mokinių amžiaus ($p > 0,05$). Duomenys suvesti ir pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė

Mokinių nuomonė apie jų savanoriškos veiklos įvertinimą

	Amžius								p^*
	16 m.		17m.		18m.		19m.		
	Resp. sk.	Resp. sk.,%	Resp. sk.	Resp. sk.,%	Resp. sk.	Resp. sk.,%	Resp. sk.	Resp. sk.,%	
tėvų susirinkimo metu	2	4,88%	12	26,67%	7	18,42%	3	13,04%	0,0513
renginių metu	11	26,83%	12	26,67%	13	34,21%	5	21,74%	0,7425
mokyklos internetiniame puslapyje	11	26,83%	7	15,56%	10	26,32%	4	17,39%	0,5017
neįvertinti	23	56,10%	18	40,00%	11	28,95%	11	47,83%	0,0971

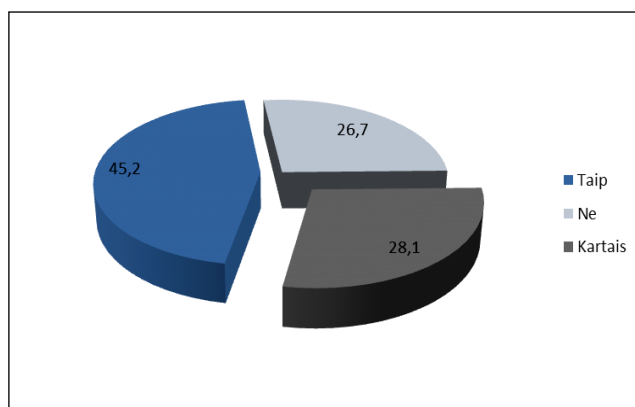
* Statistinis reikšmingumas $p > 0,05$

Mokiniai vienodai dažnai kiekviename amžiuje buvo vertinami tėvų susirinkimų, renginių metu, internetiniame mokyklos puslapyje arba apskritai neįvertinti.

Ražanauskaitės, Kanišauskaitės (2008) teigimu, asmenys pasirenkantys socialinio darbo profesiją, pasižymi noru padėti kitiems, todėl savanoriška veikla yra svarus argumentas realizuojant šį norą. „Savanorių mentorių vadovė“ (2010) pastebėta, jog mokiniai, pasižymintys pilietiniu aktyvumu bei priimančys naujas socializacijos sąlygas ir prisiimančys atsakomybę už ateities likimą, tampa socialinių pedagogų darbo objektu. Socialiniams pedagogams, dalyvaujantiems savanoriškoje veikloje, lengviau spręsti edukacines problemas, nes jie gali mokinius supažindinti su nauja socialine realybe ir tokiu būdu vykdyti socialinį ugdymą, lengviau pritraukti mokinius į savanorišką veiklą, dalyvauti įvairiuose socialiniuose projektuose.

Atlikus tyrimą, nustatyta, jog daugumos mokinių nuomone, socialinis pedagogas dalyvauja kartu su mokiniais savanoriškoje veikloje. Tik apie trečdalis pažymėjo, jog jų mokyklos socialinis pedagogas nedalyvauja savanoriškoje veikloje. Didesnė dalis mokinių nurodė, kad jų mokyklos socialinis pedagogas kartu su mokiniais dalyvauja savanoriškoje veikloje (45,2 proc.), 28, 1 proc. respondentų nurodė priešingai, o 28,1 proc. tyrimo dalyvių pasirinko "kartais" atsakymo variantą. Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokinių nuomonės apie socialinio

pedagogo dalyvavimą savanoriškoje veikloje veiklai ir apklausos dalyvių lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos nenustatyta ($p > 0,05$) (žiūrėti 7 pav.).

7 pav. Mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo dalyvavimą savanoriškoje veikloje apskaičiuota pagal amžių, %

Taigi darytina išvada, jog socialiniai pedagogai, mokinių nuomone, noriai dalyvauja savanoriškoje veikloje ir tokiu būdu įtraukia mokinius į savanorišką veiklą.

Taip pat tyrimu siekta išsiaiškinti, kuo mokyklos socialinis pedagogas galėtų padėti mokiniams dalyvaujantiems savanoriškoje veikloje. Nagrinėdami socialinio pedagogo galimą pagalbą savanoriaujantiems mokiniams matome šias tendencijas, kurios pavaizduotos 3 lentelėje.

3 lentelė

Mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo galimą pagalbą savanoriaujantiems mokiniams pagal amžių, %

	Amžius										p
	16 m.		17 m.		18 m.		19 m.		Total		
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	
galėtų rinkti literatūrą apie savanorystę	31,7%	13	2,4%	11	21,1%	8	21,7%	5	25,2%	37	0,699
galėtų rinkti informaciją apie savanorystės poreikį mūsų mieste	39,0%	16	51,1%	23	26,3%	10	39,1%	9	39,5%	58	0,150
galėtų teikti pasiūlymus dėl savanoriavimo kitiems asmenims ir įstaigoms.	34,1%	14	46,7%	21	34,2%	13	39,1%	9	38,8%	57	0,597
galėtų padėti susisiekti su kitais savanoriais	36,6%	15	42,2%	19	31,6%	12	34,8%	8	36,7%	54	0,788
galėtų padėti bendradarbiauti su kitomis institucijomis, teikiant savanorišką pagalbą	46,3%	19	57,8%	26	42,1%	16	26,1%	6	45,6%	67	0,093

Apie 46 proc. mokinių (45,6 proc.) teigia, jog mokyklos socialinis pedagogas galėtų padėti bendradarbiauti su kitomis institucijomis, teikiant savanorišką pagalbą, 39,5 proc. respondentų mano, jog socialinis pedagogas galėtų rinkti informaciją apie savanorystės poreikį, 38,8 proc. tyrimo dalyvių mano, jog jis galėtų teikti pasiūlymus dėl savanoriavimo kitiems asmenims ir

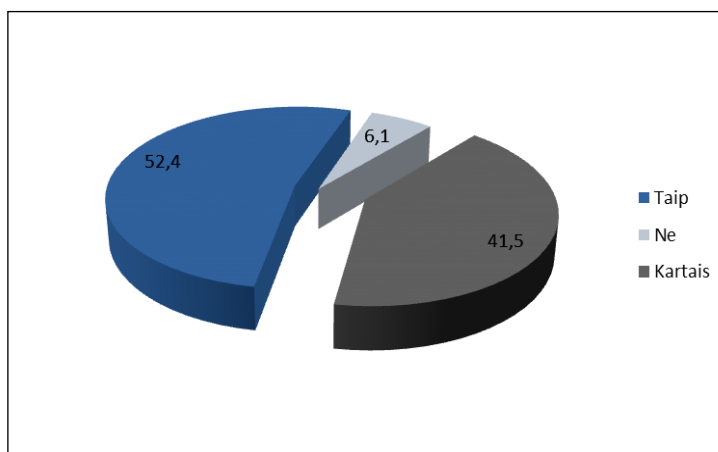
įstaigoms. Mažesnę dalis mokinių mano, kad mokyklos socialinis pedagogas galėtų padėti susisiekti su kitais savanoriais (36,7 proc.) bei galėtų rinkti literatūrą apie savanorystę (25,2 proc.).

Mokinių nuomonės apie socialinio pedagogo galimą pagalbą savanoriaujantiems mokiniams ir mokinių lyties, amžiaus ir gyvenamosios vietos analizė parodė šiuos statistiškai reikšmingus skirtumus: mokinės mergaitės statistiškai reikšmingai dažniau negu mokiniai berniukai pasirinko variantą, kad mokyklos socialinis pedagogas galėtų rinkti informaciją apie savanorystės poreikį tiriamųjų mieste. Miestuose gyvenantys mokiniai statistiškai reikšmingai dažniau nurodė, kad socialinis pedagogas galėtų padėti bendradarbiauti su kitomis institucijomis, teikiant savanorišką pagalbą.

Kitu anketos klausimu siekta sužinoti, kokia mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai. Duomenys užfiksuoti 3 priede (žiūrėti 3 priedą). Tyrimu nustatyta, jog apie 60 proc. mokinių teigė, kad socialinis pedagogas padeda pasirengti savanoriškai veiklai (58,5 proc.), kas ketvirtas respondentas teigė, kad nepadeda (40,8 proc.), vienas mokinytis pasirinko kitą variantą ir nurodė, kad "*kartais padeda*". Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokinių nuomonės apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai ir mokinių lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos nenustatyta ($p > 0,05$). Taigi darytina išvada, jog mokiniai norėtų didesnio socialinių pedagogų aktyvumo, daugiau ir įvairiapusiškesnės informacijos, kuri padėtų mokymą įsijungti į savanorišką veiklą.

2.3.4. Savanorystės veikla kaip saviraiškos priemonė

Paskutinis anketos klausimų blokas atskleidžia mokinių nuomonę apie *savanorystės veiklą kaip saviraiškos priemonę*. Pirmiausia norėta išsiaiškinti, kokios nuomonės respondentai apie pagalbą kitiems žmonėms oficialiai nedalyvaujant savanoriškoje veikloje. Tyrimu nustatyta, jog savanoriška veikla mokiniai užsiima ne tik oficialiai. Didesnę dalis respondentų padeda svetimiems, ne šeimos nariams buitiniuose darbuose. Kasdieniniuose darbuose ne šeimos nariams padeda, bet oficialiai savanoriškoje veikloje nedalyvauja, kiek daugiau negu pusė apklaustų mokinių (52,4 proc.). 41,5 proc. tyrimo dalyvių teigė nepadedantys ne šeimos nariams buitiniuose darbuose. 6,1 proc. mokinių ne šeimos nariams kasdieniniuose darbuose padeda kartais. Tyrimas atskleidė, jog statistiškai reikšmingų skirtumų tarp savanoriaujančių mokinių pagalbos kitiems žmonėms buitiniuose darbuose ir tyrimo dalyvių lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos nenustatyta ($p > 0,05$) (žiūrėti 3 priedą) (žiūrėti 8 pav.).

8 pav. Savanoriaujančių mokinių pagalba kitiems žmonėms buitines darbuose pagal lytį, %

Tai rodo, jog savanoriška veikla mokiniai užsiima ne tik dėl oficialaus pripažinimo, bet ir iš kitų paskatų – geranoriškumo, altruistiškumo, paprasčiausio noro padėti kitiems.

Tyrimu norėta išsiaiškinti, su kokiomis problemomis susiduria savanoriška veikla užsiimantys mokiniai. „Savanorių mentorių vadove“ (2010) nurodomos šios savanorių nepriėmimo priežastys: baimė įsileisti nepažįstamą žmogų į savo namus, informacijos trūkumas apie savanorišką veiklą. Tačiau tyrime dalyvavę mokiniai pažymėjo, jog pagrindinė problema – laiko stoka (48,3 proc.). Maždaug kas ketvirtas mokinys (36,1 proc.) nurodė aplinkinių abejingumą, kaip vieną iš savanorystės iššūkių. Mažesnę dalis respondentų nurodė aplinkinių abejingumą, beveik trys dešimtadaliai – informacijos trūkumą. Mažiausias skaičius respondentų (12,24 proc.) pažymėjo per didelį krūvį, šiek tiek didesnis skaičius – suaugusiųjų nepasitikėjimą mokiniais. Apskaičiuoti duomenys suvesti į 4 lentelę.

4 lentelė

Savanoriaujančių mokinių problemos

	Amžius										p^*
	16 m.		17 m.		18 m.		19 m.		Total		
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	
laiko stoka	61,0 %	25	44,4 %	20	52,6 %	20	26,1 %	6	48,3 %	71	0,052
informacijos trūkumas	34,1 %	14	40,0 %	18	23,7 %	9	30,4 %	7	32,7 %	48	0,460
aplinkinių abejingumas	22,0 %	9	37,8 %	17	50,0 %	19	34,8 %	8	36,1 %	53	0,078
neigiamas kitų žmonių požiūris	34,1 %	14	26,7 %	12	39,5 %	15	26,1 %	6	32,0 %	47	0,568
per didelis krūvis	0,0%	0	17,8 %	8	18,4 %	7	13,0 %	3	12,2 %	18	0,039
nepasitikėjimas mokiniais	7,3%	3	26,7 %	12	15,8 %	6	4,3%	1	15,0 %	22	0,032

* Statistinis reikšmingumas $p = 0,032 < 0,05$, $p = 0,039 < 0,05$

Tyrimo duomenų analizė atskleidė, kad egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai tarp savanoriaujančių mokinių problemų ir mokinių amžiaus. 17 metų moksleiviai statistiškai reikšmingai dažniau už kito amžiaus tiriamuosius pasirinko "*nepasitikėjimas mokiniais*" problemą ($p = 0,032 < 0,05$). Nė vienas 16 metų respondentas nenurodė "per didelio krūvio" problemos ($p = 0,039 < 0,05$). Taigi Ražanauskaitė, Kanišauskaitė (2008) patvirtina respondentų nuomonę, jog kiti žmonės nesupranta savanoriškos veiklos prasmingumo, į tokią veiklą žiūrima su nepasitikėjimu ir abejingumu, ji nevertinama, visuomenė nenori padėti savanoriams, savanoriška veikla prastai koordinuojama, žmonės netolerantiški savanoriaujančių atžvilgiu.

Tyrimu taip pat atskleista, kad didesnė dalis respondentų, baigę mokyklą, tęs savanorišką veiklą, o trečdalis nurodė, jog nežino. Tyrimo rezultatai parodė, kad nėra statistiškai reikšmingo ryšio dėl savanorystės pratęsimo po mokyklos ir mokinių lyties ($p = 0,760 > 0,05$) t.y. tiek berniukai, tiek mergaitės vienodai dažnai tvirtino, kad planuoja tęsti savanorystę („*Taip*“: mergaitės - 63,3%; berniukai - 67,3%) arba dar nėra apsisprendę („*Nežinau*“: mergaitės - 36,7%; berniukai - 32,7%) (žiūrėti 5 lentelę).

5 lentelė

Mokinių nuomonė apie savanoriškos veikos tęsimą po mokyklos baigimo

χ^2 kriterijus su Jeito pataisa = 0,093, $df=1$, $p = 0,760 > 0,05$ *		Lytis		
		Vyras	Moteris	Viso
Ar tęsite savanorystę po mokyklos baigimo?				
Taip	Resp. sk.	33	62	95
	Resp. sk.,%	67,30%	63,30%	64,60%
Nežinau	Resp. sk.	16	36	52
	Resp. sk.,%	32,70%	36,70%	35,40%
Viso	Resp. sk.	49	98	147
	Resp. sk.,%	100,00%	100,00%	100,00%

* Statistinis reikšmingumas $p = 0,760 > 0,05$

Taigi, galima daryti išvadą, kad tyrime dalyvavę mokiniai savanorišką veiklą tęs.

Apibendrinant atliktą tyrimą, nustatyta, jog *savanorystės veiklose dalyvaujančiųjų mokinių aplinka* - savanoriaujantys draugai, užsiimantys panašia ar tokia pat savanoriška veikla, kuri dažniausiai trunka iki vienerių metų. Veiklos sričių įvairovė, kur respondentai gali realizuoti save ir savo poreikius, gausi. Tai Dienos centrai, specialiojo ugdymo įstaigos, nevyriausybės neįgaliųjų organizacijos. Savanoriai, dirba su socialiai silpnomis grupėmis, organizuoja įvairias veiklas, renginius, šventes, prižiūri vyresnio amžiaus ar žmones su negalia, dalija maisto paketus ar kitokią paramą, dirba su jaunimu, tvarko aplinką, savanoriškai dirba su gyvūnais, juos globoja gyvūnų prieglaudose, zoologijos sode. Savanoriaujantys mokiniai padeda vaikams ir bendraamžiams įvairiose organizacijose ir NVO, padeda bibliotekose, bendruomenės organizuojamuose renginiuose.

Į savanorišką veiklą respondentai atėjo kviečiami draugų, mokytojų, socialinių pedagogų, retais atvejais – tėvų. *Motyvacija savanorystės veiklai* pagrindžiama siekiu padėti žmonėms, noru patirti džiaugsmą padedant kitiems žmonėms, jaustis naudingi, prasmingai panaudoti savo gebėjimus, atskleisti dvasines vertybes, altruizmą. Respondentai savanoriaudami nori rasti draugų ir gerai jaustis tarp jų, būti savarankiški, tobulėti, įgyti daugiau ir įvairesnės patirties, dalyvauti priimančiam sprendimams, būti pripažinti.

Daugumai respondentų dalyvavimas savanoriškoje veikloje padeda įgyti gyvenimiškos patirties, savanoriaudami jie mokosi bendrauti, kitiems tai turininga laisvalaikio praleidimo forma. Už dalyvavimą savanoriškoje veikloje respondentai tikisi gauti rekomendacijas, jie džiaugiasi galimybe dalyvauti renginiuose, savanoriškos veiklos pasėkoje atpažįstami jų talentai ir gebėjimai.

Tačiau mokiniams reikalinga suaugusiųjų pagalba, kurią galėtų suteikti mokykloje dirbantis socialinis pedagogas. Tyrimu nustatyta *socialinio pedagogo pagalba motyvuojant moksleivius savanorystei*. Respondentų atsakymai atskleidė, jog jie sulaukia socialinio pedagogo pagalbos ir yra viešai įvertinti mokyklos internetiniame puslapyje, renginių metu bei mokinių tėvų susirinkimų metu. Sužinota, jog tyrime dalyvavusių mokinių mokyklų socialiniai pedagogai noriai dalyvauja savanoriškoje veikloje, bet, respondentų nuomone, galėtų labiau padėti mokiniams dalyvaujantiems savanoriškoje veikloje. Mokiniai pageidauja didesnio socialinių pedagogų aktyvumo, daugiau ir įvairiapusiškesnės informacijos padedant jiems įsijungti į savanorišką veiklą.

Tyrimu patvirtinta, kad *savanorystės veikla atsiskleidžia kaip saviraiška*. Savanorystė užsiimama dėl geranoriškumo, altruistiškumo, noro padėti kitiems. Pagrindinė savanoriaujančių mokinių problema – laiko stoka. Kitos problemos - aplinkinių abejingumas, informacijos trūkumas, per didelis krūvis ir suaugusiųjų nepasitikėjimas mokiniais. Nepaisant esamų problemų ir sunkumų, tyrime dalyvavę mokiniai, greičiausiai, tęs savanorišką veiklą.

2.4. Socialinio pedagogo galimybių motyvuojant mokinių įsitraukimą į savanorystę tyrimo dalyvių charakteristika

Kokybinio tyrimo dalyvių atranka tikslinė. Pasirinktos tyrimo dalyvės socialinės pedagogės dirbančios aukščiau išvardintose Šilutės, Šiaulių ir Radviliškio rajonų mokyklose, galinčios ir sutinkančios kalbėti pasirinkta tema. Tyrimu dalyvavo 11 tyrimo dalyvių: šešios 40, trys 30-40 ir dvi 20-30 metų amžiaus. Jų darbo stažas: dvi yra išdirbusios nuo 1 iki 5 metų, dvi – nuo 6 iki 10 metų, keturios - nuo 11 iki 20 metų ir trys – daugiau nei 21 metus. Pastoviai savanoriškoje veikloje dalyvauja penkios socialinės pedagogės, kartais savanoriška veikla užsiima likusios šešios socialinės pedagogės. Interviu metu gauti ir susisteminti duomenys pateikti 6 lentelėje.

Socialinių pedagogų demografiniai duomenys

Interviu Nr.	Lytis	Amžius	Darbo stažas	Darbo vieta	Dalyvavimas savanoriškoje veikloje	Informantas*
1	Mot.	40 m. ir daugiau	21 m. ir daugiau	Gimnazija	Dalyvauja	SP1
2	Mot.	40 m. ir daugiau	11-20 m.	Gimnazija	Dalyvauja	SP2
3	Mot.	20-30 m.	1-5 m.	Gimnazija	Kartais	SP3
4	Mot.	40 m. ir daugiau	21 m. ir daugiau	Pagrindinė mokykla	Kartais	SP4
5	Mot.	40 m. ir daugiau	11-20 m.	Pagrindinė mokykla	Kartais	SP5
6	Mot.	30-40 m.	11-20 m.	Pagrindinė mokykla	Dalyvauja	SP6
7	Mot.	30-40 m.	6-10 m.	Pagrindinė mokykla	Kartais	SP7
8	Mot.	40 m. ir daugiau	6-10 m.	Gimnazija	Dalyvauja	SP8
9	Mot.	20-30 m.	1-5 m.	Gimnazija	Dalyvauja	SP9
10	Mot.	40 m. ir daugiau	21 m. ir daugiau	Gimnazija	Kartais	SP10
11	Mot.	30-40 m.	11-20 m.	Pagrindinė mokykla	Kartais	SP11

*Socialinis pedagogas

2.5. Socialinio pedagogo galimybių motyvuojant mokinių įsitraukimą į savanorystę pusiau struktūruoto interviu turinio (content) analizė

Siekiant išsiaiškinti socialinio pedagogo veiklos galimybes motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai atliktas pusiau struktūrizuotas interviu su socialinėmis pedagogėmis dirbančiomis Šilutės, Šiaulių ir Radviliškio rajonų mokyklose. Interviu atliktas su atsitiktinai parinktomis mokyklų socialinėmis pedagogėmis.

Atlikus tyrimo duomenų analizę buvo išskirtos temos: 1) *socialinio pedagogo požiūris į mokinių savanorystę*, 2) *socialinio pedagogo veikla motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai*, 3) *mokyklos bendruomenės požiūris į savanorystės veiklose dalyvaujančius mokinius*, 4) *socialinio pedagogo požiūris į savanorystės vertinimą visuomenėje*. Realizuojant pusiau struktūruotą interviu socialiniams pedagogams, buvo pateikti klausimai (žr. priedas), į kuriuos atsakymų analizė pateikiama žemiau.

2.5.1. Socialinio pedagogo požiūris į mokinių savanorystę

Pirma tema **socialinio pedagogo požiūris į mokinių savanorystę**, buvo suformuluota sujungiant kategorijas: *ugdomasis savanorystės veiksnys, formuojamasis savanorystės veiksnys, savanorystės vertinimas, asmeninės priežastys ir vertybinės nuostatos, asmenys paskatinę savanoriauti, savanoriškos veiklos motyvai, patenkinti poreikiai ir savanorystės nauda, problemos, problemų sprendimas*. Realizuojant pusiau struktūruotą interviu socialiniams pedagogams dirbantiems mokykloje, buvo pateikti klausimai (žiūrėti 2 priedą), į kuriuos atsakymų analizė pateikiama žemiau.

Atlikus pirmosios temos tyrimo analizę, nustatyta, jog, socialinių pedagogų nuomone, savanorystė pasireiškia kaip mokinių ugdymo priemonė ir ugdo vertybes („<...> *mokiniai ugdomi bendražmogiškąsias vertybes...*“ (SP1), „<...> *ugdo vertybes*“ (SP7), bendravimą ir bendradarbiavimą („<...> *mokosi bendradarbiauti...*“ (SP1), „<...> *susiranda draugų...*“ (SP5), iniciatyvumą („<...> *iniciatyvos imtis daugiau mokinių...*“ (SP8), ugdo jausmus tokius kaip atsakomybės, supratingumo, atjautos, geranoriškumo („<...> *skatinantis atsakomybės, supratingumo, empatijos, draugiškumo jausmus...*“ (SP2), „<...> *tai skatina žmones, o ypač jaunas, būti geranoriškais...*“ (SP5), „<...> *skatinant atjautą, pasiaukojimą, pagalbą be atlygio...*“ (SP6), gebėjimus („<...> *ugdyti savo gebėjimus...*“ (SP11), nesavanaudiškumą („<...> *nesiekti atlygio už veiklą, moko dalintis su kitais...*“ (SP5).

Tai patvirtina Radzevičienės ir kt. (2010) nuostatą, jog bendravimas tenkina bazinius psichinius žmogaus bendrumo ir priklausymo kitiems poreikius. Duomenys susisteminti ir pateikti 7 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Savanorystė kaip formuojamasis veiksnys skatina savęs ir kitų pažinimą („<...> *padedanti mokiniams atrasti save...*“ (SP3), „<...> *geriau pažinti kitus žmones...*“ (SP3), „<...> *mokiniams tai padeda labiau pažinti save, išbandyti save įvairiose veiklose, plėsti savo žinias, labiau pažinti aplinką*“ (SP11). Savanoriaujantys mokiniai, socialinių pedagogų nuomone, įgyja patirties („<...> *įgyja įvairesnės patirties...*“ (SP1). Dalyvaujant savanoriškoje veikloje vyksta asmenybės formavimasis („<...> *kurios daro vaikui teigiamą įtaką asmenybės formavimuisi...*“ (SP7), „*Ugdosi asmenines savybes...*“ (SP4), „<...> *tai pozityvus mokinių asmenybių ugdymas...*“ (SP6). Tai patvirtina Gailiaus ir kt. (2014) teiginį, jog mokiniams būdingas eksperimentavimo ir pažinimo poreikis, nes naujos patirtys lydimos naujų išbandymų, savo galimybių ir ribų pažinimu.

Savanorystė socialinių pedagogų vertinama teigiamai („<...> *Manau, kad savanorystė yra puiki veikla...*“ (SP3), „<...> *mokinių savanorystę vertinu labai teigiamai...*“ (SP11). > *manau, kad tai šaunu...*“, „<...> *pritariu savanorystės idėjai...*“ (SP6), socialiniai pedagogai mato savanoriaujančių mokinių teigiamas ateities perspektyvas. Tai patvirtina socialinių pedagogų pateikti teiginiai („<...> *galinti nulemti tolimesnį jų gyvenimą...*“ (SP3), „<...> *vėliau rinktis profesiją...*“ (SP11). Duomenys susisteminti ir pateikti 8 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Siekiant išsiaiškinti pagrindines priežastis, socialinių pedagogų nuomone, skatinančias mokinius įsitraukti į savanorišką veiklą buvo apjungtos kategorijos: *asmeninės priežastys ir vertybinės nuostatos*. Atlikus tyrimą išsiaiškinta, jog *asmeninės priežastys*, kurias išskyrė tyrime dalyvavę socialiniai pedagogai yra patirties įgijimas („<...> *noras pasisemti naujos patirties...*“ (SP1), plečiamas savanoriaujančių mokinių draugų ratas („<...> *įgyti naujų draugų.*“ (SP1), mokiniai gerai jaučiasi („<...> *gerai jaustis tarp bendraamžių* (SP3), turi džiaugsmingą norą

pažinti („<...>daugiau džiaugiasi pažinimu (SP5). Socialinių pedagogų nuomone savanoriaujantys mokiniai turi daugiau laisvo laiko („<...>turi daugiau laiko (SP5), jie nori būti įvertinti („<...> noras būti įvertintam (SP7), nori dalyvauti ir daryti įtaką aplinkiniams („<...> nori „Pakeisti pasaulį“ (SP2), „<...> būdami paaugliais ieško savojo „Aš“, o savanorystė – tai puiki priemonė tai įgyvendinti (SP2), jie yra smalsūs ir žingeidūs („<...> visko nori (SP9), „<...> to amžiaus vaikai labai žingeidūs (SP5), „<...> yra aktyvūs, smalsūs (SP1). Susisteminti duomenys pateikti 9 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Tyrimu nustatyta, jog vertybinės nuostatos atsiskleidė per veiklos prasmingumą ir nuostatų nebuvimą. Veiklos prasmingumas atsiskleidžia teiginiuose „<...> pajusti savo veiklos prasmę (SP1), „<...> Nori būti reikalingi (SP3), „<...> nauja prasminga veikla, reikalingam (SP7), vertybių puoselėjimas - „<...> vertybių ugdymas, gailestingumas (SP5). Dalis socialinių pedagogų teigė nematantys savanoriaujančių mokinių vertybinių nuostatų („<...> negaliu komentuoti (SP4), „<...> ir kuo jie vyresni, tuo labiau nori atlygio, stengiasi atsiriboti (SP1), „<...> manau, kad nedrįsta dar atsisakyti (SP2). Susisteminti duomenys pateikti 10 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Tyrimu išsiaiškinta, kas paskatino mokinius savanoriauti. Socialinių pedagogų nuomone tai mokyklos pedagogai („<...> mokyklos pedagogai“ (SP1), „<...> skatina mokytojai, įtraukia į įdomią veiklą, naujus projektus...“ (SP2), draugai („Draugų pavyzdys...“ (SP2), socialinis pedagogas („<...> mano asmeninė patirtis...“ SP8) ir kiti mokyklos darbuotojai („<...> bibliotekos darbuotoja...“ (SP1). Duomenys susisteminti ir pateikti 11 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Socialinių pedagogų nuomonė skiriasi nuo mokinių nuomonės – didesnė dalis mokinių pažymėjo, jog į savanorišką veiklą juos įtraukė draugai, po to – mokytojai ir trečioje vietoje – socialinis pedagogas. Tarp asmenų skatinančias savanoriškas veiklas buvo paminėta bibliotekininkė.

Savanoriškos veiklos motyvai išaiškinti apjungus kategorijas ir jas patvirtinančius teiginius: noras padėti kitiems („<...> noras padėti, daryti gerą kitiems (SP2), „<...> padaryti gerą darbą ir tuo pasidžiaugti...“ (SP9), respublikoje vykdomos įvairios akcijos...“(SP3), siekis užsiimti prasminga veikla („<...> nori viską išbandyti, nori prasmingai praleisti laisvalaikį (SP1), „<...> pasidžiaugiame padarytais darbais...“), ankstesnė savanoriavimo patirtis („<...> dalis mokinių turi teigiamos savanorystės patirties...“ (SP9) „<...> kiti savanoriavę vieną kartą savanoriauja ir toliau ...“ (SP9), siekis susirasti draugų, bendraminčių („<...> turėti draugų ...“(SP4), „<...> dirbti su bendraminčiais, pasirodyti prieš bendraamžius ...“ (SP9), palanki skatinimo sistema („<...> taip pat mokyklos skatinimo sistema (socialinės valandos, direktoriaus paskatinimai)

„<...> mokiniai giriami už padarytą darbą per gimnazijos radijo laidas, kviečiami į padėkos pertraukas (SP8). Susisteminti duomenys pateikti 12 lentelėje.

12 lentelė

Socialinių pedagogų nuomonė apie mokinių savanoriškos veiklos motyvus

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Noras padėti kitiems</i>	„<...> noras padėti, daryti gerą kitiems...“ (SP2) „<...> siekia dalyvauti...“ (SP3), „<...> padaryti gerą darbą ir tuo pasidžiaugti...“ (SP9)	3
<i>Siekis užsiimti prasminga veikla</i>	„<...> neturi užsiėmimo...“ (SP2), „<...> nori viską išbandyti noro prasmingai praleisti laisvalaikį...“ (SP1), „supranta, gerus darbus daryti yra gerai...“ (SP9) „<...> pasidžiaugiamo padarytais darbais...“ (SP2), „<...> pozityvių motyvų vedini dažniausiai tampa savanoriais...“ (SP8), „<...> noras veikti kitaip...“ (SP10), „<...> respublikoje vykdomos įvairios akcijos...“ (SP8) „<...> mokiniai nori sulaukti tam tikro atlygio pagyrimo, pripažinimo, padėkos, kt...“ (SP2) „<...> jaučiasi svarbūs ir reikalingi, dėl dėmesio gavimo...“ (SP4), „<...> nori dėmesio...“ (SP1), „<...> nori būti pripažintais...“ (SP9) „<...> jiems įdomu...“ (SP4), „<...> mokiniai pasidomėjo šia veikla...“ (SP2), „<...> nes jiems tai buvo nauja ir įdomu...“ (SP2)	14
<i>Ankstesnė savanoriavimo patirtis</i>	„<...> dalis mokinių turi teigiamos savanorystės patirties...“ (SP9), „<...> kiti savanoriavę vieną kartą savanoriauja ir toliau...“ (SP9) „<...> praplečia savo gebėjimų ir interesų lauką, noro patirti įvairovę...“ (SP4)	3
<i>Siekis susirasti draugų, bendraminčių</i>	„<...> naujų pažinčių...“ (SP1), „<...> turėti draugų...“ (SP4), „<...> dirbti su bendraminčiais, pasirodyti prieš bendraamžius...“ (SP9)	3
<i>Palanki skatinimo sistema</i>	„<...> taip pat mokyklos skatinimo sistema (socialinės valandos, direktoriaus paskatinimai).“ (SP11), „<...> mokiniai giriami už padarytą darbą per gimnazijos radijo laidas, kviečiami į padėkos pertraukas...“ (SP8)	2

Šie atsakymai tik iš dalies sutampa su mokinių atsakymais: labai maža dalis mokinių pažymėjo, jog siekia pripažinimo, tuo tarpu socialiniai pedagogai tai nurodė kaip vieną iš svarbesnių motyvų. Didžiausias skaičius mokinių pažymėjo, jog jų noras padėti kitiems yra svarbiausias motyvas, tai socialiniai pedagogai išskyrė siekį užsiimti prasminga veikla. Taigi darytina išvada, kad socialiniai pedagogai ne visiškai gerai žino mokinių įsijungimo į savanorišką veiklą motyvus.

Jonutyte (2006), remdamasi Maslow teorija teigia, jog savanoriška veikla padeda žmogui realizuoti aukštesnius poreikius (meilės ir priklausomybės, savojo orumo ir vertės pajautimo). Tyrimu atskleista savanorystės nauda ir kokie poreikiai patenkinti savanoriaujant.

Socialiniai pedagogai išskyrė tokias kategorijas: poreikis būti reikalingu („<...> nori būti reikalingais (SP3), dvasinių poreikių trūkumas („<...> dvasinius, moralinius poreikius (SP2), bendravimo ir bendradarbiavimo poreikiai („<...> bendras darbas, bendravimas ir

bendradarbiavimas (SP8), pilietiškumo („<...> taip pat skatina pilietiškumą...“ (SP2), dėmesio („<...> gavo dėmesį...“ (SP1), atsakomybės („<...> skatina atsakomybės, empatijos jausmus...“ (SP2), „<...> ugdo pareigos jausmą...“ (SP8), naujos patirties („<...> naujos patirties įgijimas...“ (SP5), pripažinimo „<...> pripažinimą (SP1), vidinės motyvacijos („<...> sužadinama vidinė motyvacija...“ (SP8), ir savirealizacijos poreikiai („<...> patenkina savirealizacijos poreikį...“ (SP1). Šias socialinių pedagogų mintis patvirtina Lileikio (2004) ir Janavičės (2009) teiginiai, jog empatija yra viena iš altruizmo formų ir gebėjimas atpažinti emocijas. Susisteminti duomenys pateikti 13 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Savanorystės nauda nustatyta apjungus kategorijas ir jas patvirtinančius teiginius – saviraiška („<...> suteikia galimybę išreikšti save mėgiamose veiklose...“ (SP2), karjeros planavimas („<...> naudinga karjeros ugdymui...“ (SP11). Savanorystė naudinga, nes ji suteikia pasitikėjimą savo jėgomis („<...> duoda pasitikėjimą savimi...“ (SP8), padeda pažinti save („<...> savanorystės nauda didžiulė, savanorystės pagalba mokinys atranda save...“ (SP3), ugdomos vertybės, pasaulėžiūra („<...> padeda formuoti pasaulėžiūrą...“ (SP5) bei gebėjimas planuoti laiką („<...> susiplanuoti laiką ir veiksmus...“ (SP4). Susisteminti duomenys pateikti 14 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Šie informantų teiginiai patvirtina Gedvilienės ir kt. (2010) nuostatas, jog savanoriška veikla ugdo savanorio savivertės augimą, patenkina poreikius ir interesus, skatina domėjimąsi savanoriška veikla, moko bendrauti ir bendradarbiauti, formuoja atsakingą ir aktyvią visuomenę. Tyrimu norėta išsiaiškinti, kokias savanoriaujančių mokinių problemas pastebi socialiniai pedagogai dirbantys mokyklose. Tai padaryta apjungiant kategorijas *laiko stoka, nepasitikėjimas jaunimu, išankstinės nuostatos, aplinkinių abejingumas, socialinių (bendravimo) įgūdžių stoka, neįdomi veikla, informacijos stoka, problemų nebuvimas, neįvardintos problemos*.

Atlikus šių kategorijų tyrimo analizę, nustatyta, jog savanoriaujantiems mokiniams, socialinių pedagogų nuomone, labiausiai trukdo laiko stoka („<...> mokiniams dažnai trūksta laiko...“ (SP3), „<...> laiko planavimu – trūksta įgūdžių planuoti veiklas...“ (SP1), „<...> nukenčia pamokos...“ (SP1), „<...> laiko stoka, derinimas...“ (SP4), „<...> sunku vykdyti nuoseklią veiklą (dėl asmeninio užimtumo)...“ (SP9), „<...> laiko stoka...“ (SP1), „<...> nes mokiniai aktyviai dalyvauja ir kitoje veikloje...“ (SP1), „Per didelis krūvis...“ (SP3), dažnai pasigendama informacijos apie savanorių darbą („<...> mokiniams trūksta informacijos kur ir kaip jie gali savanoriauti, nėra aiškaus koordinavimo, nežino kur ir ką gali veikti, trūksta koordinavimo mieste...“ (SP3), „<...> manau, kad būtų galima daugiau teikti informacijos bendruomenei apie savanorystę ir t.t...“ (SP3), „<...> informacijos stoka apie savanorystę...“ (SP1), „<...> informacijos stoka...“ (SP7), neigiamai veikia aplinkinių abejingumas („<...> dažnai aplinkiniai būna abejingi savanorystės idėjai...“ (SP3), žmonių abejingumu (SP4,

), „<...> ypač jei dalyvauja masiniuose renginiuose, manoma, kad galima nereaguoti į jaunų žmonių nurodymu...“ (SP4), „<...> gal ne visi supranta savanorystę...“ (SP8), mokiniams trukdo aktyviau pasireikšti savanoriškoje veikloje bendravimo įgūdžių stoka („<...> iš pradžių mokiniams būna nedrąsu, ypač kai reikia kalbinti svetimus žmones...“ (SP2), „Manau pagrindinė problema drąsos stoka, kol „persilaužia...“ (SP2), „<...> socialinių (bendravimo) įgūdžių stoka...“ (SP9), „<...> kartais mokiniai nepasitiki asmeniniais lyderystės gebėjimais...“ (SP4), „<...> bendravimo įgūdžių stoka...“ (SP7), trukdo aktyviai veikti ir neįdomi veikla („<...> dalyvauja, pabando vieną kartą ir daugiau nebenori...“ (SP8), „<...> prieš kiekvieną veiklą nuteikti pozityviai „tu gali, gebi, tau pavyks“ (SP4), „<...> nenori, neveiklūs, trūksta minčių ir idėjų...“ (SP10), „<...> vaikai dažnai nenori skirti savo laiko veiklai, kurioje jie negauna apčiuopiamos naudos, nesidomi...“ (SP1). Sunku mokiniams, socialinių pedagogų nuomone, kai žmonės nepasitiki jaunimu („<...> susidūreime vyresnio amžiaus žmonių neigiamu požiūriu į jaunimą, nepasitikėjimu...“ (SP1), „<...> kitų mokinių kritiką, kad kažką veikia už kitus ir negauna atlygio...“ (SP1), „<...> kaimo vietovėje sunku padėti konkrečiam žmogui, nes ne kiekvienas įsileidžia, net soc. darbuotoją, kad palengvintų jo dalią...“ (SP10), „<...> neigiamas požiūris...“ (SP5), turi susidarę išankstines nuostatas („<...> kiti mokiniai nesiklauso, jau turi savo išankstinę nuostatą, tiesiog nusiteikę priešišškai...“ (SP8), „<...> vyresnių klasių mokiniai labiau savarankiški, pragmatiški...“ (SP9). Nežymi dalis socialinių pedagogų nemato mokinių savanorystėje problemų. Susisteminti duomenys pateikti 15 lentelėje (žiūrėti 4 priedą). Šie atsakymai sutampa su mokinių atsakymais ir rodo, jog socialiniai pedagogai pastebi ir žino, su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai.

Aukščiau minėtas savanoriaujančių mokinių problemas informantai siūlo spręsti pasitelkiant konkrečius sprendimo būdus, kurie išskirti sujungiant kategorijas ir jas patvirtinančius teiginius: *informavimas, kvietimas dalyvauti, pagalba pasirenkant veiklas, skatinimas, dalyvavimas, sudominimas ir dalijimasis patirtimi*. Vieną iš problemų sprendimo būdų, kurį siūlo socialiniai pedagogai, yra visuomenės informavimas apie savanorystę ir savanoriaujančius mokinius („<...> mokiniams mokykloje suteikiu informaciją apie veiklą, bendravimą, pagalbos būdus...“ (SP7), „<...> pirmiausia informuojame apie savanorystę, jos naudą asmeniui ir aplinkai...“ (SP11). Mokiniai nori, socialinių pedagogų nuomone, kad juos skatintų dalyvauti („<...> skatinu, pagyrimais...“ (SP1), „<...> dėkojame, mokinių nuotraukos patalpinamos gimnazijos el. puslapyje, paskelbiama per radijo laidą...“ (SP8), „<...> skatiname mokinius dalyvauti vykstančiose akcijose Lietuvos mastu, veikia būrelis...“ (SP5), įtrauktų į problemų sprendimą. Kitas reikšmingas būdas yra kvietimas dalyvauti savanoriškoje veikloje („<...> kviečiu dalyvauti veikloje...“ (SP1), „<...> kviečiau dalyvauti projektinėje veikloje...“ (SP1), „<...> bendradarbiauti su socialiniais partneriais...“ (SP1), ir tą daryti padedant

pasirinkti savanoriškas veiklas („*Atsižvelgiu į mokinių pomėgius, poreikius, įvertinus tai pasirenkam savanoriškas veikla...*“ (SP2), „*<...>patariu, kas tam mokiniui labiausiai tiktų, kokie gebėjimai atsiskleistų...*“ (SP4). Sudominus mokinius savanoryste („*Sudominti ir pabrėžti savanorystės naudą...*“ (SP2), „*Keičiu mokinių požiūrį į neatliginamą veiklą...*“ (SP1), anot socialinių pedagogų, būtų galima išspręsti iškilusias problemas. Be to dalijimasis įgyta patirtimi („*Pristatau savo patyrimus, džiaugsmus savanoriškoje veikloje taip bandydama sudominti, bandau pabrėžti savanorystės naudą...*“ (SP2), „*<...>gerais pavyzdžiais, pokalbiai, diskusijos, gražūs kitų pavyzdžiai...*“ (SP10), „*<...>pateikiu buvusių mokinių savanorių sėkmės istorijas...*“ (SP3) taip pat turėtų, anot socialinių pedagogų padėti mokiniams spręsti iškilusias problemas. Pačių socialinių pedagogų dalyvavimas savanoriškoje veikloje taip pat rodo, jog iškilusias problemas galima spręsti („*<...>dalyvauju drauge...*“ (SP9), „*<...>pati dalyvauju kartu su mokiniais savanorystės veikloje...*“ (SP3), „*<...>kartu dalyvauju savanoriškoje veikloje...*“ (SP1), „*<...>pati dalyvaudama savanoriškoje veikloje asmeniniu pavyzdžiu įtraukiu mokinius...*“ (SP4), „*<...>savo veikla...*“ (SP1), „*<...>savo pavyzdžiu, kartu dalyvaujant savanoriškoje veikloje...*“ (SP4), „*<...>pati dalyvauju kartu su mokiniais savanorystės veikloje...*“ (SP3). Duomenys pateikti 16 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Taigi, informantų nuomone, savanoriavimo metu mokiniams iškilusias problemas galima išspręsti labiau informuojant ir sudominant visuomenę bei priimant savanorių pagalbą. Šie atsakymai sutampa ir su mokinių atsakymais.

2.5.2. Socialinio pedagogo veiklos įtaka motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai

Antra tema **socialinio pedagogo veiklos įtaka motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai**, buvo suformuluota išryškinus tokius reiškinius kaip *bendros veiklos organizavimas, mokinių pokyčiai, santykių įvertinimas, santykių pokyčiai ir veiklos įvertinimas*.

Atlikus antrosios temos tyrimo analizę, nustatyta, jog siekiant motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, socialinių pedagogų nuomone, būtina organizuoti bendrą socialinių pedagogų ir mokinių veiklą. Tokiu būdu išskirtos kategorijos ir jas patvirtinantys teiginiai: mokykla („*<...>mokyklos bendruomenė...*“ (SP9), „*<...>mokytojų pavyzdys...*“ (SP1), „*<...>savanorių organizacijos Lietuvoje, galėtų daugiau bendradarbiauti su mokyklomis...*“ (SP6), bendravimas su bendraamžiais („*Reikia pasikviesti kitų bendraamžių mokinių, kurie aktyviai dalyvauja savanoriškoje veikloje...*“ (SP2), „*<...>kantrybė, pastovūs pokalbiai, tęstinumas, dalyvavusių mokinių pasidalijimas gerąja patirtimi...*“ (SP8) žiniasklaida („*<...>ypač mokinius įtraukia įvairios akcijos, žiniasklaidos informacija...*“ (SP4), informacijos sklaida („*<...>reikėtų daugiau informacijos apie socialines įstaigas, kurioms būtų naudinga mokinių pagalba...*“ (SP7), „*<...>manu padėtų skatinti aiški ir tiksli informacija, ką kur ir kada vaikai gali daryti...*“ (SP11), „*<...>turėtų plačiau būti kalbama apie tai, ką savanoriai*

veikia, kokią įtaką savanoriavimas daro tolimesniame gyvenime...“ (SP1). Taip pat buvo pateiktas teiginys, jog reikėtų įtraukti šeimą („<...>šimos nariai...“ (SP1). Taigi, akivaizdu, jog mokykla, pasitelkusi informaciją, žiniasklaidą gali sėkmingai įtraukti mokinius į savanorišką veiklą (žiūrėti 17 lentelę).

17 lentelė

Socialinių pedagogų ir mokinių bendros veiklos organizavimas

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar-tojimų dažnis
Mokykla	„<...>mokytojų pavyzdys...“ (SP1), „<...>savanorių organizacijos Lietuvoje, galėtų daugiau bendradarbiauti su mokyklomis...“ (SP6), „<...>mokyklos bendruomenė...“ (SP9)	3
Bendravimas su bendraamžiais	„Reikia pasikviesti kitų bendraamžių mokinių, kurie aktyviai dalyvauja savanoriškoje veikloje...“ (SP2), „<...>kantrybė, pastovūs pokalbiai, tęstinumas, dalyvavusių mokinių pasidalijimas gerąja patirtimi...“ (SP8)	2
Žiniasklaida	„<...>ypač mokinius įtraukia įvairios akcijos, žiniasklaidos informacija...“ (SP4), „<...>žiniasklaida...“ (SP9)	2
Informacijos sklaida	„<...>reikėtų daugiau informacijos apie socialines įstaigas, kurioms būtų naudinga mokinių pagalba...“ (SP7), „<...>manu padėtų skatinti aiški ir tiksli informacija, ką kur ir kada vaikai gali daryti...“ (SP11), „<...>turėtų plačiau būti kalbama apie tai, ką savanoriai veikia, kokią įtaką savanoriavimas daro tolimesniame gyvenime...“ (SP1)	3

Kaip anksčiau minėta, anot Klanienės ir kt. (2013), savanoriaujantys mokiniai yra draugiškesni, didžiuojasi savo veiklomis, patenkinti galėdami padėti kitiems, jų požiūris į gyvenimą optimistiškesnis. Siekiant išsamiau išsiaiškinti socialinių pedagogų nuomonę apie savanorystės poveikį mokiniams, pateiktas klausimas apie mokinių, dalyvaujančių savanoriškoje veikloje, pokyčius. Tokiu būdu išskirtos kategorijos ir jas patvirtinantys teiginiai. Nustatyta, jog savanoriaujantys mokiniai pasižymi drąsa ir pasitikėjimu savimi („*Tampa drąsesni, nebijo reikšti savo nuomonės...*“ (SP2), „*jie „<...>geba dirbti komandoje...*“ (SP1), yra draugiškesni („<...>tampa geresni, pakantesni, draugiškesni jautresni, supratingesni, neabejingi kitų problemoms...“ (SP7), jie žino, ko nori iš savo gyvenimo („<...>jaučiasi reikalingi ir reikšmingi...“ (SP3), moka „<...>kritiškai vertinti įvykius ir situacijas, bando daryti nešališkas išvadas...“ (SP4), daugiau viskuo domisi („<...>dažniausiai savanoriauja žingeidūs, todėl šių mokinių dar labiau stiprina minėtos savybės...“ (SP9). Apjungia visas minėtas savybes teiginys: „<...>dažniausiai savanoriauja žingeidūs, todėl šių mokinių dar labiau stiprina minėtos savybės...“ (SP9). Tai patvirtina Gedvilienės ir kt. (2010) nuostatą, jog savanoriaudamas žmogus ir tobulėja, ir formuojasi kaip brandi asmenybė. Duomenys pateikti 18 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Santykių su socialiniu pedagogu įvertinimas išvestas sujungus kategorijas santykiei geri („<...>geri...“ (SP8), „<...>puikūs...“ (SP10), santykiei nuoširdūs („<...>širdingi...“ (SP9),

„<...> šilti...“ (SP4), „<...>supratingi...“ (SP7), santykiai draugiški („Draugiški...“ (SP1), ir santykiai paremti bendravimu („<...>partneriški...“ (SP9), „<...>paremti bendravimu ir bendradarbiavimu...“ (SP5), „Lygiavertiški...“ (SP2), „<...>kolegialūs...“ (SP4). Taigi, akivaizdu, jog socialiniai pedagogai yra patenkinti santykiais su savanoriaujančiais mokiniais. Duomenys pateikti 19 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Kitu klausimu siekta sužinoti, kaip keitėsi mokinių ir socialinių pedagogų santykiai mokiniams įsijungus į savanorišką veiklą. Atlikus tyrimo duomenų analizę nustatyta, jog socialiniai pedagogai pirmiausia pastebi stiprėjančią tarpusavio ryšį („<...>jie tampa artimesni...“ (SP1), „<...>kuo daugiau bendros veiklos, tuo santykiai šiltesni, užsimezga įvairūs pokalbiai, diskusijos...“ (SP8), santykiai darosi draugiškesni („<...>labai gerėja ir draugiškėja mūsų santykiai yra tolerantiški, vaikai tapo atviresni nuoširdesni...“ (SP7). Duomenys pateikti 20 lentelėje.

20 lentelė

Socialinio pedagogo ir mokinių tarpusavio santykių pokyčiai

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikarto - jimų dažnis
Stiprėjantis tarpusavio ryšys	„<...>dalyvavimas savanoriškoje veikloje suartino...“ (SP1), „Kuo daugiau bendrauji su savanoriais, tuo gilėja tarpusavio ryšys...“ (SP2), „<...>dažniausiai tokie mokiniai tampa draugais visam gyvenimui...“ (SP4), „<...>juk savanorystė nesibaigia pabaigus mokyklą...“ (SP4), „<...>jie tampa artimesni...“ (SP1), „<...>kuo daugiau bendros veiklos, tuo santykiai šiltesni, užsimezga įvairūs pokalbiai, diskusijos...“ (SP8)	6
Pastebimas draugiškumas	„Mokiniai tapo draugiškesni, atviresni, tolerantiškesni...“ (SP1), „<...>taid automatiškai santykiai tampa draugiški ir atviri...“ (SP2), „<...>labai gerėja ir draugiškėja mūsų santykiai yra tolerantiški, vaikai tapo atviresni nuoširdesni...“ (SP7), „<...>atsiranda draugystė, artumas, atvirumas, bendras tikslas, bendra idėja vienija ir „mums patinka į mus panašūs...“ (SP9)	4
Santykiai keliantys pasitikėjimą	„<...>daugiau pasitiki manimi, aš jais...“ (SP1), „<...>aš labiau pažįstu mokinius, mokiniai labiau manimi pasitiki...“ (SP5), „<...>dabar tik viskas prasideda...“ (SP10)	3

Socialiniai pedagogai pastebi, jog mokinių ir socialinių pedagogų santykiai kelia pasitikėjimą („<...>daugiau pasitiki manimi, aš jais...“ (SP1). Vienas pasisakymas buvo apie nekintančius santykius: „<...>santykiai nekinta...>“. Taigi, savanoriška veikla teikia naudą ir socialiniam pedagogui – pasitikėjimą keliantys santykiai yra gero bendradarbiavimo kolektyve laidas.

Atlikus mokinių anketinės apklausos analizę, buvo nustatyta, jog socialinis pedagogas nedažnai viešai įvertina mokinių savanorišką veiklą. Tačiau socialiniai pedagogai yra kitokios nuomonės. Klausimas apie viešą mokinių savanoriškos veiklos įvertinimą atsakytas apjungus kategorijas padėkos, pagyrimai („<...>teikiamos padėkos ir t.t...“ (SP1), „<...“ mokslo metų

pabaigoje mokiniai gali būti apdovanojami padėkos raštais...“ (SP3), „Mokinių savanoriška veikla pažymima padėkos raštais...“ (SP2), „<...>renginių metu apdovanojami padėkomis...“ (SP1), „<...>mokiniai yra skatinami pagyrimais, padėkomis...“ (SP7), „<...>padėkos...“ (SP8), „<...>gauna geriausių įvertinimus...“ (SP9), „<...>mokiniam rašomos socialinės valandos, skatinama vadovo padėkos raštais...“ (SP5), pagyrimai žodžiu („<...>apie tai kalbama renginių metu...“ (SP1), „<...>pagiriamaisiais žodžiais...“ (SP2), „<...>pasidžiaugiama...“ (SP1), „<...>teigiamai, padėkojant per visuotinius mokinių tėvų susirinkimus...“ (SP5), „<...“savanoriškos veiklos projektai pristatomi mokinių asamblėjoje ir konferencijoje (SP9), „<...>kol kas tik pradžia, todėl palaikome mintis, idėjas ir veiklas...“ (SP10), informacija internete („<...>informacija internetiniame puslapyje pateikiama...“ (SP1), „<...>ir el. puslapyje, parnešimai per radijo laidą...“ (SP8), „<...>apie juos skelbiama interneto psl...“ (SP9), bei ekskursijos („<...>skatinami ekskursijomis...“ (SP3) ir rodoma pagarba („<...>mokinių nuotraukos stenduose...“ (SP8), „<...>tokie mokiniai yra gerbiami mokinių, kartais jie išsprendžia nedidelius mokinių konfliktus...“ (SP4). Taigi, socialinių pedagogų nuomone, savanoriaujantys mokiniai susilaukia tinkamo dėmesio ir įvertinimo. Tyrimo duomenys pateikti 21 lentelėje (žiūrėti 4 priedą).

Apibendrinant antros temos aptartus rezultatus galima teigti, jog mokyklų socialiniai pedagogai įtakodami mokinius savanoriškai veiklai organizuoja bendras veiklas, jie mato, kaip savanoriška teigiamai veikia mokinius, savanoriaujančių mokinių ir socialinių pedagogų santykiai darosi nuoširdesni ir draugiškesni. Dalyvavimas savanorystėje mokykloje pastebimas – mokiniai skatinami, pagiriami, jie yra autoritetas kitiems mokiniams.

2.5.3. Visuomenės vaidmuo mokinių savanorystei

Savanoriška veikla darosi vis populiarsnė ir tam įtakos turi visuomenės vertinimas. Todėl trečia tema **visuomenės vaidmuo mokinių savanorystei** suformuluota išskiriant socialinių pedagogų nuomonę į *vertinimo skalę* apjungiant kategorijas *teigiamas vertinimas, įvairus vertinimas, neigiamas vertinimas*.

Tyrimu nustatyta, jog, socialinių pedagogų nuomone, visuomenė teigiamai vertina mokinių savanorystę ir tai atlieka žiniasklaidos priemonių pagalba („<...>manu, kad teigiamas...“ (SP9), „<...>manau, kad masinės informavimo priemonės formuoja teigiamą požiūrį į savanorystę...“ (SP7). Priešingos nuomonės maža dalis socialinių pedagogų, kurie teigia, jog „<...>žiniasklaidos vaidmuo siaubingas...“ (SP9), „<...>stereotipai labai stipriai veikia mokinius, kad vis tiek niekas nesikeis...“ (SP4). Neturintys konkrečios nuomonės socialiniai pedagogai pažymi, jog „<...>priklauso ką atstovauja...“ (SP1) arba „<...“nelabai girdėjau...“ (SP10). Taigi, socialiniai pedagogai pozityviai vertina mokinių savanorystę. Duomenys pateikti 22 lentelėje.

Savanoriškos veiklos vertinimas

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
Teigiamas vertinimas	„Didelis...“ (SP4), „Dabartiniai mokiniai labai priklausomi nuo informavimo priemonių, didelė jų įtaka...“ (SP4), „<...>žiniasklaida turi labai didelę įtaką mokinių savanorystei...“ (SP8), „<...>manu, kad teigiamas...“ (SP9), „<...>manau, kad masinės informavimo priemonės formuoja teigiamą požiūrį į savanorystę...“ (SP7), „<...>manu aktualiausia televizija...“ (SP8), „<...>tačiau savanorystės propagavimas viešai veikia teigiamai...“ (SP5), „<...>visuomenė tarsi pritaria savanorystei...“ (SP1), „<...>ją skatina...“ (SP1)	9
Įvairus vertinimas	„Įvairus...“ (SP1), „<...>priklauso ką atstovauja...“ (SP1), „<...>tačiau labai daug jos narių už savo veiklą reikalauja atlygio...“ (SP1), „<...>nelabai girdėjau...“ (SP10)	4
Neigiamas vertinimas	„<...>žiniasklaidos vaidmuo siaubingas: „A la“ pagalbos laidos su kombinezonuotomis „pupytėmis“ diskredituoja pagalbos žmogui idėją, paskirtį, misiją, etiketą...“ (SP9), „<...>stereotipai labai stipriai veikia mokinius, kad vis tiek niekas nesikeis...“ (SP4)	2

Apibendrinant trečiosios temos rezultatus galima teigti, jog visuomenės vaidmuo mokinių savanorystei yra teigiamas ir tam didžiausia įtaką daro visuomenės informavimo priemonės, žiniasklaida.

2.5.4. Socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriškos veiklos Lietuvoje perspektyvas

Savanorystė Lietuvoje darosi vis populiarsnė, nors ir nėra plačiai paplitusi. Ši visuomeninė veikla tampa tradicija. Savanorių skaičius, anot Žalimienės (2003), Medišauskaitės (2012) didėja. Tai patvirtina ir atliktas tyrimas. Trečioji tema **socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriškos veiklos perspektyvas Lietuvoje** suformuluota apjungus kategorijas ir jas patvirtinančius teiginius: savanorystė populiars (,,*Manau, kad savanoriška veikla Lietuvoje populiars...“ (SP1)*, savanorystė plis (,,<...>*savanorystės idėjos plis...“ (SP2)*, savanorių daugės (,,<...>*manau, kad turėtų daugėti savanorių...“ (SP1)*, savanorystė skatintina (,,<...> *net nežinau, bet jaunimą reikia kuo daugiau skatinti dalyvauti savanoriškoje veikloje...“ (SP8)*, didėjantis tarpinstitucinis bendradarbiavimas (,,<...>*galėtų būti aktyvesnis bendradarbiavimas tarp organizacijų vykdančių savanorystę Lietuvoje...“ (SP11)*, informacijos gausėjimas (,,<...>*daugiau informacijos, kaip prisijungti mokykloms...“ (SP11)*). Tema užbaigiama palinkėjimu: „*Su palinkėjimu sau, mums ir Lietuvai: daugiau meilės žmogui, žmonėms ir viskas bus daug labiau...“ (SP9)*. Duomenys pateikti 23 lentelėje.

Socialinių pedagogų nuomonė apie savanorystės perspektyvas

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Savanorystė populiarės</i>	„Manau, kad savanoriška veikla Lietuvoje populiarės...“ (SP1), „<...>populiarėja...“ (SP2), „<...>tik didės, nes mūsų visuomenė pilietiškėja...“ (SP4)	3
<i>Savanorystė plis</i>	„<...>perspektyvos geros, savanorystės idėjos vis labiau plečiasi...“ (SP3), „<...>manau, kad kuo toliau, tuo labiau savanorystės idėjos plis...“ (SP2)	2
<i>Savanorių daugės</i>	„<...>mokiniai labiau įsitrauks į savanoriškas veiklas...“ (SP8), „<...>manau, kad turėtų daugėti savanorių...“ (SP1), „<...>mano manymu Lietuvoje aktyvės ir daugės mokinių ir suaugusių savanorystė...“ (SP5)	3
<i>Savanorystė skatintina</i>	„Svarbu, kad savanorystė būtų nuolat skatinama ne tik šeimos, bendruomenės tarpe, tačiau ir visos Lietuvos mastu (žiniasklaida, internetas)...“ (SP2), „<...>jie turėtų būti vertinami, skatinami...“ (SP1), „<...>na, o nišų yra labai daug...“ (SP1), „<...> net nežinau, bet jaunimą reikia kuo daugiau skatinti dalyvauti savanoriškoje veikloje...“ (SP8), „<...>jeigu bus daugiau suaugusiųjų vertinančių, propaguojančių, palaikančių, dalyvaujančių, mokiniai tikrai eis iš paskos drauge ir dar pralenks...“ (SP9)	4
<i>Didėjantis tarpinstitucinis bendradarbiavimas</i>	„<...>galėtų būti aktyvesnis bendradarbiavimas tarp organizacijų vykdančių savanorystę Lietuvoje...“ (SP11), „<...>manau, kad mokyklos mielai bendradarbiautų su socialiniais partneriais, kurie kviestų mūsų mokyklos mokinius savanoriškai teikti pagalbą kitiems...“ (SP7)	2
<i>Informacijos gausėjimas</i>	„<...>daugiau informacijos, kaip prisijungti mokykloms, nes tai padėtų aktyvinti savanorystę visuose Lietuvos kampeliuose, ne tik didžiuosiuose Lietuvos miestuose...“ (SP11), „<...>manau „įsivažiuos“, reikia lyderių ir minčių...“ (SP10)	2

Taigi darytina išvada, jog, socialinių pedagogų nuomone, mokinių savanoriška veikla ateityje turi aktyvėti, ji populiarės, didės savanoriaujančių mokinių skaičius ir informacija apie mokinių savanorystę ir jos galimybes bus išsamesnė. Žinoma tam reikalinga ir socialinių pedagogų pagalba.

Apibendrinant atliktą kokybinį tyrimą galima teigti, jog savanorystė, socialinių pedagogų nuomone, vertinama teigiamai. Ji yra kaip formuojamasis veiksnys skatinantis savęs ir kitų pažinimą ir kaip mokinių ugdymo priemonė ugdanti vertybes, kurios atsiskleidžia per veiklos prasmingumą. Jų manymu, mokiniai savanorišką veiklą pasirenka dėl asmeninių priešasčių tokių kaip naudingos patirties įgijimas, geros savijautos, naujų draugų, pažinimo džiaugsmo. Informantų nuomone, savanoriaujantys mokiniai nori būti įvertinti, daryti įtaką aplinkiniams. Tai smalsūs ir žingeidūs mokiniai. Jų savanoriškos veiklos motyvai, anot socialinių pedagogų, noras padėti kitiems, prasmingos veiklos ir naujų bendraminčių siekis, turima savanorystės patirtis ir palanki skatinimo sistema. Šie atsakymai tik iš dalies sutampa su mokinių atsakymais, todėl galima teigti, jog socialiniai pedagogai ne visiškai gerai žino mokinių įsijungimo į savanorišką

veiklą motyvus. Socialinių pedagogų nuomone, savanoriaujantys mokiniai patenkina dvasinius ir vidinės motyvacijos, savirealizacijos poreikius. Jos nauda – ugdomos vertybės, formuojama pasaulėžiūra, suteikiamas pasitikėjimas savo jėgomis. Socialiniai pedagogai žino, su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai. Tai laiko, informacijos stoka, aplinkinių abejingumas, nepasitikėjimas arba išankstinės nuostatos, socialinių (bendravimo) įgūdžių stoka. Šias problemas būtų galima spręsti informuojant ir sudominant visuomenę apie savanorystę bei priimant savanorių pagalbą.

Mokyklų socialiniai pedagogai mokinius savanoriškai veiklai motyvuoja organizuodami bendras veiklas, skatindami, pagirdami, pripažįsta teigiamą visuomenės informavimo priemonių ir žiniasklaidos įtaką, mano, jog mokinių savanorystė populiarės, savanorių daugės. Tai bus pasiekta didėjant tarpinstituciniam bendradarbiavimui, labiau informuojant visuomenę.

3 skyrius. SOCIALINIO PEDAGOGO VEIKLOS UGDANT MOKINIŲ MOTYVACIJĄ SAVANORYSTEI SOCIOEDUKACINIS PROJEKTAS

1. Projekto aprašymas

1.1. projekto anotacija (<i>trumpas projekto pristatymas nuo 1000 iki 2000 spaudos ženklų</i>)
Savanoriška veikla šiandienos pasaulyje - viena iš labiausiai paplitusių savanoriško darbo rūšių, judėjimų, organizacijų ir fondų, kur galima save realizuoti padedant seniems ir neįgaliems asmenims, vaikams, šeimoms išgyvenančioms įvairias krizes ir nepriteklius, dirbant įvairiose prevencinėse programose, projektuose, organizuojant renginius, akcijas. Čia gali dirbti aktyvūs, iniciatyvūs, neabejingi socialinėms problemoms mokiniai, tokiu būdu atrasti ir realizuoti savo poreikius, o socialinis pedagogas gali mokiniams rasti tinkamą veiklą, ruošti savarankiškam gyvenimui (Jordanas ir kt., 1998). Socialinio pedagogo motyvacija savanoriškai veiklai sietina su geros mokyklos įvaizdžiu, mokinių užimtumu, jų saviraiškos skatinimu. Projektas skirtas savanoriška veikla užsiimantiems 16-19 metų mokiniams ir mokyklų socialiniams pedagogams. Projekto idėja – padėti socialiniams pedagogams motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai ir įtraukti į savanorišką veiklą kuo daugiau mokinių, populiarinti savanorystės idėją mokinių tarpe.
1.2. Projekto tikslas
Mokyti socialinius pedagogus organizuoti mokinius savanoriškoms veikloms
1.3. Projekto uždaviniai
1) supažindinti socialinius pedagogus su mokinių motyvavimo savanoriškai veiklai galimybėmis (lektorių paskaitos); 2) mokyti socialinius pedagogus ieškoti motyvacijos galimybių skatinant mokinius savanorystei; 3) lavinti praktinius įgūdžius, galinčius padėti efektyviai dirbti su savanoriaujančiais mokiniais; 4) užtikrinti reikiamų metodinių priemonių ir literatūros socialiniams pedagogams gavimą mokinių savanoriškos veiklos tema.

2. Projekto poreikio pagrindimas

2.1. Situacijos (problemos) analizė: atlikti tyrimai, kiti duomenys
Savanorystės sąvoką, mokslinį savanorystės fenomeno pagrindimą aptaria Brabazon, Matisoff, Ražaitis (1999), Jordanas, Ochman (1998), Gedvilienė, Karasevičiūtė, Trečiokienė (2010), Jonutytė (2007), Saulaitis, SJ, (2005). Europos Komisijos atstovybės užsakymu Lietuvoje vykdytas reprezentatyvus visuomenės nuomonės tyrimas, 2011 m., 2006 metais atliktas tyrimas „Europos savanorių tarnybos poveikis jaunam žmogui ir organizacijai“, „Savanorystė Lietuvoje Lietuvos gyventojų nuostatų ir atvirumo savanorystės idėjai studija“ atlikta 2008 m. Atlikta Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizė (2011). Atliktas tyrimas tema „Socialinio pedagogo veikla ugdant mokinių motyvaciją savanorystei“. Šio magistro darbo tyrimo rezultatai atskleidė, kad socialinio pedagogo vaidmuo motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai yra pagalba mokiniams rasti tinkamą veiklą, puoselėti jų dorovines vertybes, ruošti savarankiškam gyvenimui. Tyrimu taip pat atskleista, jog socialiniai pedagogai nėra aktyvūs savanorystės motyvuotojai. Mokiniai norėtų didesnio socialinių pedagogų aktyvumo, išsamesnės informacijos, kuri padėtų aktyviau įsijungti į savanorišką veiklą.
2.2. Nacionaliniai ir/ar tarptautiniai (ES) dokumentai, pagrindžiantys projekto reikalingumą
Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymas, 2011-06-22 Nr. XI-1500,

3. Projekto tikslinės grupės

1.1. Projekto tikslinės grupės
Socialiniai pedagogai 11 Savanoriaujantys mokiniai 147
Iš viso: (M) (V) Šiaulių miesto/rajono, Šilutės miesto/rajono ir Radviliškio rajono mokyklų mokiniai ir socialiniai pedagogai, dalyvavę magistro darbo tyrime

4. Projekto planas ir veiklos

Veikla	Igyvendinimo laikas 2015-2016 m.m.
Socialinių pedagogų susitikimas/seminaras tema „Socialinis pedagogas – mokinių savanoriškos veiklos motyvuotojas realijos ir perspektyvos	Rugsėjis
Savanoriaujančių mokinių susitikimas/seminaras tema „Mokinių savanorystės realijos ir perspektyvos“	Spalis
Socialinių pedagogų ir savanoriaujančių mokinių apskritojo stalo diskusija „Savanorystė visiems“	Lapkritis
Lektoriaus konsultanto paskaita savanorystės motyvavimo tema	Gruodis
Savanorių mentorių pagalba socialiniams pedagogams ir mokiniams	Sausis
Susitikimas su organizacijos „Actio Catholica Patria“ savanoriais	Vasaris
Karjeros konsultanto paskaita	Kovas
Edukacinė išvyka į Naisius	Balandis
Baigiamoji konferencija tema „Praktiniai patarimai socialiniams pedagogams apie mokinių savanorystę“	Gegužė

5. Planuojami rezultatai

5.1. Projekto poveikis tikslinėms grupėms
Socialiniai pedagogai įgys teorinių žinių ir praktinių įgūdžių mokinių savanorystės motyvavimo tema, gebės, iškilus sunkumams, tinkamai nukreipti ir motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, labiau pasitikės savo gebėjimais ir įgūdžiais motyvuoti mokinius savanorystei. Bus užtikrinama reikalinga literatūra, kad socialiniai pedagogai galėtų sėkmingiau dirbti, mokiniai rastų informacijos apie savanorišką veiklą artimiausioje aplinkoje, rajone, respublikoje. Savanoriaujantys mokiniai susipažins su kitais savanoriaujančiais mokiniais, tarpusavyje bendraudami pasidalins turima patirtimi, mokysis praktiškai spręsti iškilusias problemas, gaus reikalingos informacijos.
5.2. Projekto metu planuojami sukurti inovaciniai produktai (metodai, programos, mokomoji medžiaga, publikacijos, etc.)
Projekto metu bus paruošti lankstinukai ir bukletai mokinių motyvacijos savanorystei tematika. Straipsniai „Šiaulių krašto“ naujienų laikraštyje ir „Pajūrio naujienose“ viešinant projektą, informaciją pateikus internetiniuose šaltiniuose.
5.3. Projekto tęstinumas
Esant poreikiui projektas bus tęsiamas
5.4. Numatomas poveikis:
5.4.1. horizontaliu lygiu (politikai) (teisės aktai, viešumas, etc.)
Projekto metu bus organizuojami susitikimai su vietos valdžios, NVO atstovais. Spaudoje ir internete paviešinti susitikimų, seminarų momentai ir temos, bus pasidalinta mintimis apie savanoriaujančių mokinių galimybes ir savanorystės poveikį bendruomenėms.
5.4.2. vertikaliu lygiu (praktikai)
Mokiniai išmoks viešinti informaciją apie savo savanorišką veiklą, jų žinios apie savanorišką

veiklą bus gilesnės ir išsamesnės. Socialiniai pedagogai, įgiję įgūdžių motyvuoti mokinius savanoriškai veiklai, tęs darbą mokyklose taikydami naujus metodus ir veiklos formas.

6. Numatomos išlaidos

Eilės nr.	Projekto išlaidos	2015 m.	2016 m.	Išlaidos iš viso
1.	Administracinės projekto išlaidos: - kanceliarinės prekės	20 eurų	-	20 eurų
2.	Socialinių pedagogų susitikimui/seminarui skirtos išlaidos	10 eurų	-	10 eurų
3.	Socialinių pedagogų ir savanoriaujančių mokinių apskritojo stalo diskusijai skirtos išlaidos	40 eurų		40 eurų
4.	Lektoriams, konsultantams ir mentoriams skirtos išlaidos	50 eurų	100 eurų	150 eurų
5.	Susitikimo su organizacijos „Actio Catholica Patria“ savanoriais organizacinės išlaidos	50 eurų	-	50 eurų
6.	Edukacinei išvykai į Naisius skirtos išlaidos	-	500 eurų	500 eurų
7.	Baigiamajai konferencijai „Praktiniai patarimai socialiniams pedagogams apie mokinių savanorystę“		100 eurų	100 eurų
8.	Padalomosios medžiagos gamybai skirtos lėšos	150 eurų	150 eurų	300 eurų
9.	Iš viso:	320 eurų	850 eurų	1170 eurų

7. Finansavimo šaltiniai

Šaltinis	Suma
1. Paramos lėšos	500 eurų
2. Pareiškėjo ir partnerių lėšos	300 eurų
3. Nacionalinės lėšos (valstybės biudžeto, savivaldybės biudžeto lėšos)	300 eurų
4. Privačios lėšos	70 eurų
5. Kiti šaltiniai (įvardinti) (gali būti kiti potencialūs finansavimo fondai)	-

Išvados

1. Dalyvaujant savanorystės veiklose mokiniai patenkina saviraiškos, socialinius, kultūrinius ir dvasinius poreikius, ji teikia darbinės patirties pradmenis, mokiniai tampa socialiai aktyvūs, pilietiškai, didėja jų savarankiškumas. Besidominčių savanoriška veikla mokinių skaičius didėja. Mokinių savanorystė remiasi siekiu padėti žmonėms, jiems pasiaukojančiai ir nesavanaudiškai tarnaujant, taip pat altruizmu, dvasingumu, moralumu, atsakomybės jausmu. Pagrindiniai motyvai įsijungti į savanorišką veiklą – noras padėti stokojantiems žmonėms, altruizmas, dvasingumas. Dalyvavimas savanoriškoje veikloje suteikia dvasinę naudą, pagarbą, dėkingumą, auga savigarba. Socialinio pedagogo vaidmuo motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai: padeda mokiniams rasti tinkamą veiklą, puoselėja jų dorovines vertybes, ruošia savarankiškam gyvenimui. Tinkama motyvacija savanoriškai veiklai sietina su geros mokyklos įvaizdžiu.

2. Kiekybiniu tyrimu nustatyta, jog mokiniai dalyvaujantys savanoriškoje veikloje pasirenka įvairias veiklos rūšis - dirba įvairiose organizacijose ir NVO su socialiai silpnomis grupėmis, organizuoja renginius, šventes. Motyvai atvedę mokinius į savanorišką veiklą: noras padėti žmonėms ir patirti dėl to džiaugsmą, atskleisti savo dvasines vertybes, mokomasi bendrauti, jausti, kad veikla yra naudinga, prasminga. Mokiniams padeda socialiniai pedagogai, savanoriaujantys mokiniai viešai įvertinami mokyklos bendruomenėje. Patys socialiniai pedagogai kartu su mokiniams dalyvauja savanoriškoje veikloje, tačiau mokiniai norėtų didesnio aktyvumo, išsamesnės informacijos, kuri padėtų aktyviau įsijungti į savanorišką veiklą. Savanoriaujančių mokinių problemos: laiko stoka, aplinkinių abejingumas, informacijos trūkumas, per didelis krūvis ir suaugusiųjų nepasitikėjimas mokiniams. Nepaisant esamų problemų ir sunkumų, tyrime dalyvavę mokiniai, greičiausiai, tęs savanorišką veiklą.

3. Kokybiniu tyrimu nustatyta, jog socialinis pedagogas mokinių savanorystę vertina teigiamai, dalyvauja juos rengiant savanoriškoms veikloms per savo patirtį ir požiūrį į savanorišką veiklą ir teigia, jog savanorystė ugdo mokinių vertybes, bendravimą ir bendradarbiavimą, iniciatyvumą, jausmus, nesavanaudiškumą. Savanorystės teikiama nauda – ugdo savivertę, patenkina poreikius, moko bendrauti, formuoja aktyvų visuomenės narį. Pagrindinės problemos – laiko, informacijos stoka, aplinkinių abejingumas, nepasitikėjimas. Socialiniai pedagogai žino, kad mokiniai nori būti skatinami, kviečiami dalyvauti savanorystėje.

4. Remiantis tyrimo rezultatais paruoštas mokinių ir socialinių pedagogų bendradarbiavimą skatinantis projektas, kuris padės socialiniams pedagogams įgyti teorinių žinių ir praktinių įgūdžių mokinių savanorystės motyvavimo tema. Socialiniai pedagogai labiau pasitikės savo

gebėjimais ir įgūdžiais motyvuoti mokinius savanorystei. Bus užtikrinama reikalinga literatūra, mokiniai ras informacijos apie savanorišką veiklą artimiausioje aplinkoje, rajone, respublikoje. Savanoriaujantys mokiniai susipažins su kitais savanoriaujančiais mokiniais, tarpusavyje bendraudami pasidalins turima patirtimi, mokysis praktiškai spręsti iškilusias problemas.

Hipotezė, kad socialiniai pedagogai nėra aktyvūs skatinant mokinių motyvaciją savanoriškai veiklai, iš dalies pasitvirtino.

Literatūra

1. *Apie savanorystę.* (2013). http://www.saltes.net/?page_id=50. (žiūrėta 2015-03-20).
2. Aramavičiūtė V. (2005). *Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda.* Vilnius: Gimtasis žodis.
3. Bakk A. (1997). *Globa.* Vilnius: Avicena.
4. Balickas K. (2005). *Bažnyčia – socialinio darbo pradininkė nepriklausomoje Lietuvoje (1918-1940 m.).* Respublikinės mokslinės-praktinės konferencijos „Socialinių darbuotojų rengimo ir praktinės veiklos realijos, patirtis, perspektyvos“ pranešimų medžiaga 2005-12-8. p. 49-50.
5. Barkauskaitė, M. (2004). *Švietimo vadyba reformos erdvėje: jaunųjų mokslininkų darbai.* Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
6. Berger P. L., Luckmann T. (1967). *The Social Construction of Reality: a Treatise in the Sociology of Knowledge.* USA: Penguin Group.
7. Berns R.M. (2009). *Vaiko socializacija. Šeima, mokykla, visuomenė.* Vilnius: Poligrafija ir informatika.
8. Bitinas B., Rupšienė L., Žydžiūnaitė V. (2008). *Kokybinių tyrimų metodologija.* Klaipėda: S. Jokužio leidykla.
9. Bitinas, B. (2004). *Hodegetika. Auklėjimo teorija ir technologija.* Vilnius: Kronta.
10. Brabazon T., Matisoff D., Ražaitis G. (1999). *Kaip būti geru savanoriu?* Vilnius: VŠĮ „Savanorių centras“.
11. Čekanavičius V., Murauskas G. (2009). *Statistika ir jos taikymai.* Vilnius: TEV.
12. Dapkienė S. (2002). *Papildomojo ugdymo formos.* Šiauliai: Littera.
13. *Dėl socialinio pedagogo kvalifikacinių reikalavimų ir pareiginių instrukcijų patvirtinimo* 2001 m. gruodžio 14 d. Nr. 1667, http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/01_12_1667.htm (žiūrėta 2015-03-20).
14. Dobranskienė R. (2007). *Ugdymo patirties vertybės.* Šilutė: Prūsija.
15. *Duomenys apie savanorystę Europos Sąjungoje.* (2010). http://ec.europa.eu/lietuva/abc_of_the_eu/duk/savanoryste/savanoriska_veikla_europeje_duomenys_lt.htm. (žiūrėta 2015-03-20).
16. *Europoje vyraujančių savanorystės modelių analizė.* (2011). http://ec.europa.eu/lietuva/documents/power_pointai/savanorystes_tyrimas_2011.pdf. (žiūrėta 2015-03-20).
17. Gailius Ž., Malinauskas A., Petkauskas D., Ragauskas L. *Darbo su jaunimo grupėmis vadovas. Neformaliojo ugdymo praktika Lietuvoje.*

- <http://www.jtba.lt/UserFiles/File/Metodiniai%2520leidiniai/Darbo%2520su%2520jaunimo%2520grupemis...> (žiūrėta 2015-04-20).
18. *Gairės PITams, norintiems skatinti savanorystę* (2002). Vilnius: Švietimo mainų paramos fondas.
 19. Gedvilienė G., Karasevičiūtė S., Trečiokienė E. (2010). *Savanorystė socialinių gebėjimų ugdymo koncepcijoje*. Soter, 201033(61). Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla.
 20. Girdzijauskienė S. (2006). *Kokybinis interviu: metodiniai nurodymai*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
 21. Grigaliūnas M. (2011). *Organizacinis visuomenės įtikinėjimo tinklas kaip socialinės inžinerijos instrumentas: savanorystės populiarinimo Lietuvoje atvejis*. Informacijos mokslai, 2011, 58, p. 24-41. [http://www.vu.lt/leidyba//dokumentai/zurnalai/INFORMACIJOS%2520MOKSLAI/Informacijos%2520mokslai%](http://www.vu.lt/leidyba//dokumentai/zurnalai/INFORMACIJOS%2520MOKSLAI/Informacijos%2520mokslai%2520) (žiūrėta 2015-03-20).
 22. Grigaliūnas M. (2012). *Įtikinėjimo diskursai ir nacionalinės tapatybės europietizacija: „Būk savanoris – keisk pasaulį!* Acta humanitarica universitatis Saulensis. Vilnius: Vilniaus universitetas, 2012, 14, p. 429–442.
 23. Hoffner J. (1996). *Krikščioniškasis socialinis mokymas*. Vilnius: Aidai.
 24. Indrašienė, V., Suboč, V. (2010). Mokinių mokymosi motyvacijos silpnėjimo veiksniai. *Socialinis darbas*, 9(1), 107-113.
 25. Janavičė V. Emocijos ir jausmai: jų raiška bei įtaka sveikatai, savijauta, bendravimui http://prensa1.com/naujienos/news/new_80 (žiūrėta 2015-04-29).
 26. Johnson L.C. (2001). *Socialinio darbo praktika*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
 27. Jonutytė I. (2000). *Savanorių socialinių pedagogų rengimas: daktaro disertacija*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
 28. Jonutytė I. (2006). *Jaunųjų savanorių motyvavimas tęstinei socioedukacinei veiklai su vaikais*. 96-102. <http://www.biblioteka.vpu.lt/pedagogika/PDF/2006/83/jonulyte.pdf> (žiūrėta 2015-03-19).
 29. Jonutytė I. (2007). *Savanorystė socialinio ugdymo sistemoje: monografija*. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
 30. Jordanas P. Ochman M. (1998). *Savanorių vadybos nevyriausybinėse organizacijose pagrindai*. Vilnius: Savanorių centras.
 31. Jovaiša, L. (2001). *Ugdymo mokslas ir praktika*. Vilnius: Agora.
 32. Jovaiša, L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.

33. Jusienė R., Laurinavičius A. (2007). *Psichologija*. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto leidybos centras.
34. Kaffemanienė I. (2006). *Negalės ir socialinės gerovės tyrimų metodologiniai aspektai*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla.
35. Kardelis K. (2002). *Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. 2–asis pataisytas ir papildytas leidimas*, Kaunas: Judex.
36. Kavaliauskienė V. (2010). Refleksijos kultūra – socialinio darbuotojo profesinės veiklos raiškos aspektas. *Acta Paedagogica Vilnensia*, 25, p. 159-171.
37. Klanienė I., Šmitienė G. (2013). *Mokinių prosocialaus elgesio skatinimas socialiai aktyvia veikla*. Tiltai, 2013, 3, p. 141-152, <http://journals.ku.lt/index.php/tiltai/article/viewFile/464/pdf> (žiūrėta 2015-04-19).
38. *Kokybiškai dirbančių mokyklų vertinimo modelio sukūrimo studija*. (2012). Vilnius.
39. Kozlovas A. A. (2004). *Socialinis darbas: profesinės veiklos įvadas*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
40. Kučinskas V., Kučinskienė R. (2000). *Socialinis darbas švietimo sistemoje*. Klaipėda: KU leidykla.
41. Kuodytė. J. (2007). *Esame vieni dėl kitų. Pokalbiai su Antanu Saulaičiu SJ*. Vilnius: Alma littera.
42. Kurapkaitienė N. , Sadauskas J. Savanorystė socialiniame darbe: sąsajos ir įtampos. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 2 (40). 2013 p. 83-88 http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:J.04~2013~ISSN_16488776.N_2_40.PG_83-88/DS.002.0.01.ARTIC (žiūrėta 2015-04-30).
43. Kvieskienė, G. (2003). *Socializacija ir vaiko gerovė*. Vilnius: Vilniaus pedagoginis universitetas.
44. Lehmann, I. (2009). *Motyvacija: kaip tėvai galėtų padėti savo vaikams*. Vilnius: Gimtasis žodis.
45. Leliūgienė I. (2002). *Socialinio pedagogo (darbuotojo) žinynas*. Kaunas: Technologija.
46. Lileikis S. (2004). *Altruizmo fenomenas: konceptualieji teiginiai ir jaunimo ugdymas*. Krikščioniškosios vertybės moderniojoje visuomenėje. S. Vaitiekūnas, A. Ramonas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
47. Lileikis S. (2007). *Jaunuolių altruizmo ugdymas: sociokultūrinis kontekstas asmenybės socializacijos perspektyva*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
48. Maslow A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Bros.

49. Maslow. A. H. (1971). *The Farther Reaches of Human Nature*. New York, NY: Viking Press.
50. Medišauskaitė A. (2012). *Savanoriškos veiklos Lietuvoje apžvalga*. Jungtinės Karalystės ambasada: The Tiltas Trust.
51. Monkevičienė, O. (2003). *Mano vaikai*. Kaunas: Šviesa.
52. Norkus Z., Morkevičius V. 2011. *Kokybinė lyginamoji analizė*. Kaunas: Lida.
53. Paškus A. (1984). *Asmuo ir laisvė*. Chicago: Ateitis.
54. Pikūnas J., Palujanskienė A. (2001). *Asmenybės vystymasis. Kelias į savęs atradimą*. Vilnius: Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centras.
55. Pruskus V. (2014). *Jaunimo dalyvavimo savanoriškoje veikloje įtaka socializacijai ir kompetencijų ugdymuisi*. Santalka: Filologija, Edukologija, 2014, 22(1): 74–81 p. 74-81.
56. Radzevičienė L., Gerulaitis D., Gudinavičius B., Jurevičienė M. (2010). NVO veiklų, susijusių su neįgalių asmenų kooperavimosi galimybėmis, kryptingumas. *Specialusis ugdymas*. 2 (23), p. 56-78/. Šiauliai: Šiaulių universitetas.
57. Ražanauskaitė V., Kanišauskaitė V. (2008). *Savanoriška veikla socialinio darbo studijose*. Socialinis darbas. Patirtis ir metodai. 2008 1(1), p. 147-159.
58. Revenkienė, G. (2010). *Socialinio pedagogo galimybės, teikiant pagalbą elgesio problemų turintiems paaugliams*. Magistro darbas. http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100709_101453-00229/DS.005.0.01.ETD (žiūrėta 2015-04-10).
59. Ryan, R. M., Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54–67.
60. Rogers C. R. (1961). *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. Boston: Houghton Mifflin Company.
61. Rosinaitė V. (2010). *Karjeros sampratos konstravimas Lietuvoje*. Daktaro disertacija. Vilnius: VU leidykla.
62. Sakalauskas G., Nikartas S. *Kas yra savanorystė? Savanorystė probacijos sistemoje: prielaidos ir galimybės*. Vilnius: Teisės institutas, p. 9-26.
63. Saulaitis A. (2007). *Savanorystės organizavimas bendruomenėje*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
64. Saulevičienė R., Oželis R. (2014). *Krikščioniškoji jaunimo savanorystė kaip bendruomeniškumo ugdymo veiksnys*. Krikščioniškosios teologijos kultūros ir tradicijų versmės. Klaipėda: Klaipėdos universitetas.

65. Savanorių mentorių vadovas. (2010). http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2010_Savanoriu_mentoriu_vadovas.pdf (žiūrėta 2015-04-30).
66. *Savanorystė: Anglijos patirtis*. Jungtinės Karalystės ambasada: The Tiltas Trust, 2011.
67. Skirmantienė J. *Neformaliojo ugdymo svarba pozityviajai socializacijai* p.108-118. <http://www.zurnalai.vu.lt/socialine-teorija-empirija-politika/ir/praktika/article/download/1400/> (žiūrėta 2015-03-20).
68. Stundytė V. (2010). *Dalytis gerumu*. <http://apzvalga.eu/dalytis-gerumu.html> (žiūrėta 2015-03-20).
69. Suslavičius A. (2006). *Socialinė psichologija*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
70. Sutton C. (1999). *Socialinis darbas, bendruomenės veikla ir psichologija*. Vilnius: VU Specialiosios psichologijos laboratorija.
71. Šinkūnienė J. R. (2012). *Bendruomeniškumas, komunikacija ir muzika: sociokultūriniai negalios aspektai*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.
72. *Švietimo projekto analizė*. 2012 gegužė Nr 3 (67).
73. Tidikis R. (2003). *Socialinių mokslų tyrimų metodologija*. Vilnius: Lietuvos teisės universiteto leidybos centras.
74. Vaičiulienė A. (2004). *Paauglio psichologija*. Vilnius: Presvika.
75. Vasiliauskas, R. (2002). *Lietuvių liaudies pedagogika – jaunosios kartos socializacijos fenomenas (XIX a. antroji pusė – XX a. pradžia)*. Vilnius: VPU.
76. Zaleckienė I., Rutkauskienė L. (2003). *Nevyriausybinių organizacijų vaidmuo teikiant socialines paslaugas*. Socialinis darbas. Mokslo darbai, 2003, 1(3). Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2003, p. 87-97.
77. Žalimienė L. (2003). *Socialinės paslaugos*. – Vilnius: VU Specialiosios pedagogikos laboratorija.
78. Žalimienė L. (2007). *Vaikų socialinės globos kokybė ir jos vertinimas*. Vilnius: Lodvila.

THE ACTIVITIES OF SOCIAL EDUCATORS IN THE PROCESS OF DEVELOPING PUPILS' MOTIVATION IN VOLUNTEERING

The Master's Degree Thesis

Summary

In this thesis, *theoretical* assumptions of volunteering phenomenon and its expression in the educational environment have been analysed. The *hypothesis* has been proposed that social educators are not active when it comes to promoting students' motivation to take part in voluntary activities. In order to determine the types of student volunteering activities, environment, motives, self-expression measures and to establish social educators' support for volunteering students, the study was conducted using questionnaire survey method, followed by the descriptive statistical data analysis (frequencies, average and chi-square test). A total of 147 16 – 19 year-old school students involved in voluntary activities participated in the study. The study was conducted using a semi-structured interview method, aiming to establish social educators' participation in preparing students for volunteering activities through their experience and view towards volunteering followed by a content analysis. The study involved 11 social educators.

The *empirical* part examines social educator's practice opportunities to motivate students to volunteer. The main findings of the study:

- 1) Student volunteering is beneficial as it satisfies self-expression, social, cultural and spiritual needs. Main student motives for volunteering are based on a desire to help people, altruism, spirituality, morality and the sense of responsibility. The social educator aids students to find relevant activities, fosters their moral values and prepares them for living independently. Social educators' motivation for voluntary work is associated with a 'good' school image;
- 2) Volunteers select different types of activities associated with helping those in need. Students learn to communicate and to reveal their own spiritual values. Students are publicly acknowledged in school communities, receive support from social educator who also takes part in voluntary activities. The main issues are the indifference of the surroundings, lack of time and information;
- 3) Social educators evaluate students' volunteering positively and participate in preparing them for voluntary activities. They claim that volunteering has educational function, meets students' needs and shapes active members of society. They know that students want to be encouraged, invited to participate in volunteering activities;
- 4) Based on the results of the study, the project promoting the cooperation between students and social educators has been prepared. It will help social educators gain theoretical and practical knowledge in motivating student volunteering.

The hypothesis was partially proven: social educators are not active in promoting students' motivation to participate in voluntary activities.

Key words: social educators, volunteering students, values, altruism, spirituality, motivation, needs.

PRIEDAI

Gerbiamas Moksleivi,

Prašau Jus užpildyti klausimyną, kuris skiriamas geriau pažinti mokinių savanorystės veiklas. Jūsų išsakytą nuomonę padės plėtoti ir tobulinti savanorystės veiklą mokykloje. Gauta informacija bus apibendrinta magistro darbe. Iš anksto dėkoju už skiriamą laiką ir pagalbą.

Klausimynas mokiniams

1. Amžius metų (įrašykite)

2. Lytis:

vyr.

mot.

3. Gyvenate:

mieste

kaime

kita.....

4. Savanoriškos veiklos sritis

.....

5. Kiek laiko esi savanoris?

iki pusės metų

iki metų

iki 2 metų

2 metai ir daugiau

6. Ar Tavo draugų tarpe yra savanorių?

taip

ne

7. Jei taip, tai kur jie savanoriauja? (parašykite)

.....

8. Kas paskatino tapti savanoriu? (pažymėkite visus jums tinkančius atsakymus)

pakvietė draugai

tėvų pavyzdys

pasiūlė mokyklos socialinis pedagogas

pasiūlė mokytojai

susiradau informaciją internete

pakvietė kiti žmonės

kita (įrašykite)

9. Kokių motyvų vedinas tapai savanoriu? (pažymėkite visus tinkamus atsakymus)

norėjau rasti draugų

norėjau gerai jaustis tarp bendraamžių

norėjau patirti džiaugsmą padėdamas kitiems

siekiau padėti žmonėms

siekiau dalyvauti priimančiam sprendimui

norėjau dalintis savo patirtimi ir žiniomis

norėjau prasmingai panaudoti savo gebėjimus

siekiau bendrauti su žmonėmis, kurie vertina panašius dalykus

siekiau dalintis savo laiku, žiniomis ir idėjomis

norėjau būti pripažintas

norėjau būti komandos dalimi

siekiau tobulėti

siekiau įgyti daugiau ir įvairesnės patirties

norėjau būti reikalingas

norėjau jaustis naudingas

kita (įrašykite)

10. Ką savanorystė duoda Tau, kaip jaunam žmogui?

matau, kad padedu vargšams

- įgyju gyvenimiškos patirties
- padeda atpažinti mano talentus ir gebėjimus
- susipažįstu su įvairiais žmonėmis
- mokausi bendrauti naudingas ir įdomus laisvo laiko praleidimas
- gausiu rekomendaciją
- yra galimybė dalyvauti įvairiuose renginiuose
- kita (įrašykite)

11. Su kokiomis problemomis susiduri savanoriaudamas?

- laiko stoka
- informacijos trūkumas
- aplinkinių abejingumas
- neigiamas kitų žmonių požiūris
- per didelis krūvis
- nepasitikėjimas mokiniais
- kita (įrašykite)

12. Ar mokyklos socialinis pedagogas viešai įvertino tavo savanorišką veiklą?

- taip, per tėvų susirinkimą
- taip, paskelbė renginių metu
- taip, mokyklos internetiniame puslapyje
- ne
- kita (įrašykite)

13. Ar mokyklos socialinis pedagogas padeda pasirengti savanoriškai veiklai?

- taip
- ne
- kita (įrašykite)

14. Ar jūsų mokyklos socialinis pedagogas kartu su mokiniais dalyvauja savanoriškoje veikloje?

- taip
- ne
- kartais

15. Kuo jūsų mokyklos socialinis pedagogas galėtų padėti savanoriškoje veikloje?

- galėtų rinkti literatūrą apie savanorystę
- galėtų rinkti informaciją apie savanorystės poreikį mūsų mieste
- galėtų tekti pasiūlymus dėl savanoriavimo kitiems asmenims ir įstaigoms.
- galėtų padėti susisiekti su kitais savanoriais
- galėtų padėti bendradarbiauti su kitomis institucijomis, teikiant savanorišką pagalbą
- kita (įrašykite)

16. Ar tęsite savanorystę po mokyklos baigimo?

- taip
- ne
- nežinau

17. Ar padedate ne šeimos nariams kasdieniniuose darbuose, bet oficialiai savanoriškoje veikloje nedalyvaujate?

- taip
- ne
- kartais

Gerbiama(s) Kolega,

Prašau Jus užpildyti klausimyną, kuris skiriamas mokinių savanorystės veiklos analizei. Jūsų išsakyta nuomonė padės plėtoti ir tobulinti savanorystės veiklas mokykloje. Gauta informacija bus apibendrinta magistro darbe. Iš anksto dėkoju už skiriamą laiką ir pagalbą, rengiant magistro darbą.

1. Demografiniai duomenys:

a) amžius: 20-30 metų 30-40 metų 40 metų ir daugiau

b) lytis: vyr. mot.

2. Darbo stažas įstaigoje:

iki 1 metų

nuo 1 iki 5 metų

nuo 6 iki 10 metų

nuo 11 iki 20 metų

21 ir daugiau metų

3. Ar jūs asmeniškai dalyvaujate savanoriškoje veikloje?

taip

ne

kartais

4. Ką manote apie mokinių savanorystę? (parašykite)

.....

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

iki 16 metų

17-18 metų

vyresni nei 18 metų

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai? (parašykite)

.....

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?.....

.....

a) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?.....

.....

b) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?.....

.....

c) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?.....

.....

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

.....

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?.....

.....

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?.....

.....

9.Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

-
- a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?.....
-
- b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?.....
-
- c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?.....
-
- d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?.....
-

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?.....

.....

11.Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

.....

.....

12.Kokie jūsų ir mokinių santykiai?.....

.....

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?.....

.....

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?.....

.....

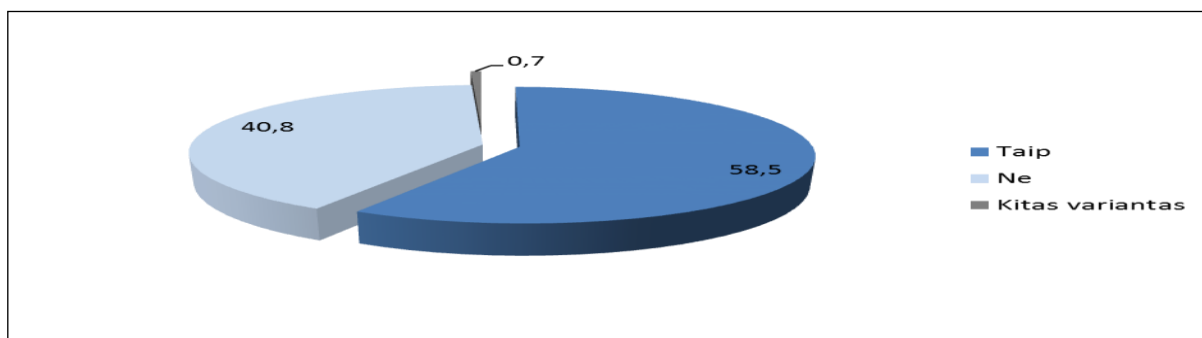
15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.....

.....

.....

Mokinių įsitraukimo į savanorišką veiklą motyvacijos anketinės apklausos rezultatų analizės paveikslai ir lentelės

Mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai apskaičiuota pagal lytį

Mokinių nuomonė apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai apskaičiuota pagal lytį, %

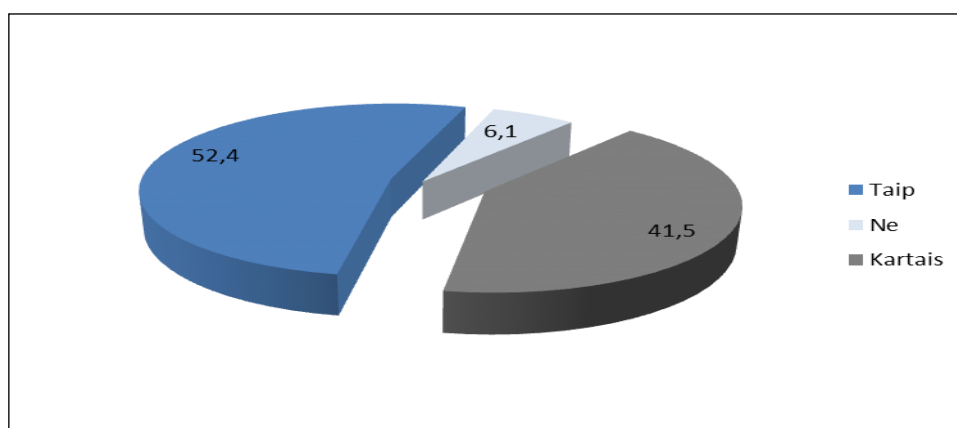
Kitas variantas	N
Kartais	1

Apie 60 proc. mokinių teigė, kad socialinis pedagogas padeda pasirengti savanoriškai veiklai (58,5 proc.), kas ketvirtas respondentas teigė, kad nepadeda (40,8 proc.), vienas moksleivis pasirinko kitą variantą ir nurodė, kad "kartais padeda".

		Q13A1						p
		Kitas variantas		Ne		Taip		
		%	N	%	N	%	N	
Lytis	Moteris	1,0%	1	41,8%	41	57,1%	56	0,716
	Vyras	0,0%	0	38,8%	19	61,2%	30	
	Total	,7%	1	40,8%	60	58,5%	86	
Amžius	16	0,0%	0	39,0%	16	61,0%	25	0,804
	17	2,2%	1	44,4%	20	53,3%	24	
	18	0,0%	0	36,8%	14	63,2%	24	
	19	0,0%	0	43,5%	10	56,5%	13	
	Total	,7%	1	40,8%	60	58,5%	86	
Gyvenate	kaime	0,0%	0	35,6%	16	64,4%	29	0,529
	mieste	1,0%	1	43,1%	44	55,9%	57	
	Total	,7%	1	40,8%	60	58,5%	86	

Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokinių nuomonės apie socialinio pedagogo pagalbą ruošiantis savanoriškai veiklai ir mokinių lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos neaptikta.

Savaniaujančių mokinių pagalba kitiems žmonėms buitės darbuose pagal lytį

Savaniaujančių mokinių pagalba kitiems žmonėms buitės darbuose pagal lytį, %

Kasdieniniuose darbuose ne šeimos nariams padeda, bet oficialiai savanoriškoje veikloje nedalyvauja, kiek daugiau negu pusė apklaustų mokinių (52,4 proc.). 41,5 proc. tyrimo dalyvių teigė nepadedantys ne šeimos nariams buitės darbuose. 6,1 proc. mokinių ne šeimos nariams kasdieniniuose darbuose padeda kartais.

		Q17A1						<i>p</i>
		Taip		Ne		Kartais		
		%	N	%	N	%	N	
Lytis	Moteris	46,9%	46	8,2%	8	44,9%	44	0,204
	Vyras	63,3%	31	2,0%	1	34,7%	17	
	Total	52,4%	77	6,1%	9	41,5%	61	
Amzius	16	56,1%	23	7,3%	3	36,6%	15	0,106
	17	44,4%	20	2,2%	1	53,3%	24	
	18	50,0%	19	5,3%	2	44,7%	17	
	19	65,2%	15	13,0%	3	21,7%	5	
	Total	52,4%	77	6,1%	9	41,5%	61	
Gyvenate	kaime	55,6%	25	6,7%	3	37,8%	17	0,830
	mieste	51,0%	52	5,9%	6	43,1%	44	
	Total	52,4%	77	6,1%	9	41,5%	61	

Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp savaniaujančių mokinių pagalbos kitiems žmonėms buitės darbuose ir tyrimo dalyvių lyties, amžiaus bei gyvenamosios vietos nenustatyta ($p > 0,05$).

Socialinio pedagogo galimybių motyvuojant mokinių įsitraukimą į savanorystę pusiau struktūruoto interviu turinio (content) analizės duomenų lentelės

7 lentelė

Savanorystė kaip mokinių ugdymo priemonė

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Ugdomos vertybės</i>	„<...> mokiniai ugdomi bendražmogiškasias vertybes...“ (SP1), „<...>ugdo vertybes“(SP7), „<...> ugdyti savo gebėjimus...“(SP11)	3
<i>Ugdomas bendravimas ir bendradarbiavimas</i>	„<...>mokosi bendradarbiauti...“ (SP1), „<...>susiranda draugu...“(SP5)	2
<i>Iniciatyvumo ugdymas</i>	„<...> iniciatyvos imtis daugiau mokinių...“ (SP8), „<...> kaimuose labai sunku, bet dabar pas mus atsirado labai iniciatyvi mergina, bandysime išplėtoti savanorystės idėją...“ (SP10)	2
<i>Jausmų ugdymas</i>	„<...>skatinantis atsakomybės, supratingumo, empatijos, draugiškumo jausmus...“(SP2), „Ypač atsakingai dalyvauja kapinių priežiūroje...“(SP4), „<...>skatinant atjautą, pasiaukojimą, pagalbą be atlygio...“(SP6), „<...> vaikai – nuostabūs, kūrybiški, geranoriški, aktyvūs...“(SP9) „<...>tai skatina žmones, o ypač jaunas, būti geranoriškais...“(SP5)	5
<i>Nesavanaudiškumo ugdymas</i>	„<...>nesiekti atlygio už veiklą, moko dalintis su kitais...“(SP5) „<...> įgyja įvairesnės patirties...“(SP1) „<...>kurios daro vaikui teigiamą įtaką asmenybės formavimuisi...“(SP7), „Ugdomi asmenines savybes...“(SP4), „<...> tai pozityvus mokinių asmenybių ugdymas...“(SP6)	5

Savanorystė kaip formuojamoji mokinių ugdymo priemonė

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Savęs ir kitų pažinimas</i>	„<...> padedanti mokiniams atrasti save...“ (SP3), „<...> geriau pažinti kitus žmones...“ (SP3), „<...> tai padeda mokiniams įvertinti savo poelgių (pagalbos) svarbą...“ (SP7), „<...> mokiniams tai padeda labiau pažinti save, išbandyti save įvairiose veiklose, plėsti savo žinias, labiau pažinti aplinką“ (SP11)	4
<i>Teigiamas vertinimas</i>	„<...> Manau, kad savanorystė yra puiki veikla...“ (SP3), „<...> Manau, kad tai labai puikus ir naudingas dalykas...“ (SP2), „<...> manau, kad šaunu...“ (SP10), „<...> mokinių savanorystę vertinu labai teigiamai...“ (SP11), „<...> manau, kad tai šaunu...“, „<...> pritariu savanorystės idėjai...“ (SP6), „<...> „neužmuškim“ jų norų, palaikykim, padėkim, pagirkim, mylėkim, skatinkim – tada savanoriaus ne tik pirmokai...“ (SP9), „<...> mokiniai labai noriai įsitraukia į savanorišką veiklą...“ (SP4)	7
<i>Teigiamos ateities perspektyvos</i>	„<...> galinti nulemti tolimesnį jų gyvenimą...“ (SP3), „<...> vėliau rinktis profesiją...“ (SP11)	2

Asmeninės priežastys skatinančios mokinius įsitraukti į savanorišką veiklą

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Smalsumas, žingeidumas</i>	„<...> yra aktyvūs, smalsūs...“ (SP1), „<...> žingeidumas...“ (SP6), „<...> mokinių žingeidumas...“ (SP7), „<...> visko nori...“ (SP9), to amžiaus vaikai labai žingeidūs...“ (SP5), „<...> daugiau džiaugiasi pažinimu (SP5), „<...> turi daugiau laiko...“ (SP5), „<...> noras pasisemti naujos patirties...“ (SP1),	8
<i>Gera savijauta</i>	„<...> gerai jaustis tarp bendraamžių...“ (SP3), „<...> viską darysiu, būsiu geras, noriu būti geras ir dalintis gerumu...“ (SP9), „<...> įgyti naujų draugų...“ (SP1)	3
<i>Noras dalyvauti ir daryti įtaką</i>	„<...> būdami paaugliais ieško savojo „Aš“ (SP2), „<...> nori „Pakeisti pasaulį.“ (SP2), „<...> o savanorystė – tai puiki priemonė tai įgyvendinti...“ (SP2), „<...> idealizavimas ir noras nuversti kalnus, kažką pakeisti...“ (SP10), „<...> noras būti įvertintam...“ (SP7)	5

Vertybines nuostatas skatinančios mokinius įsitraukti į savanorišką veiklą

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Veiklos prasmingumas</i>	„<...> pajusti savo veiklos prasmę...“ (SP1), „<...> Nori būti reikalingi...“ (SP3), „<...> mokiniai dar nėra sumaterialėję, jie nori veiklos...“ (SP1), „<...> nauja prasminga veikla, reikalingam...“ (SP7), „<...> noras padėti kitiems (SP4), „<...> vertybių ugdymas, gailestingumas...“ (SP5)	6
<i>Nuostatų nebuvimas</i>	„<...> negaliu komentuoti...“ (SP4), „<...> ir kuo jie vyresni, tuo labiau nori atlygio, stengiasi atsiriboti ...“ (SP1), „<...> manau, kad nedrįsta dar atsisakyti...“ (SP2), „<...> jie mūsų mokykloje nauji mokiniai, jų nauja pradžia...“ (SP9)	4

Asmenys paskatinę mokinius įsitraukti į savanorišką veiklą

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Pedagogai</i>	„<...> mokyklos pedagogai...“ (SP1), mūsų mokyklos mokinius dalyvauti savanorystėje paskatino mokytojos.“ (SP7), „<...> skatina mokytojai, įtraukia į įdomią veiklą, naujus projektus...“ (SP2)	3
<i>Draugai</i>	„<...> Draugų pavyzdys...“ (SP2) „<...> patys mokiniai inicijuoja įvairiausių renginius (ypač mokinių taryba), kitiems lieka prisidėti...“ (SP4)	2
<i>Socialinis pedagogas</i>	„<...> su mokinais daug kalbame apie toleranciją, pagalbą, gyvenimiškas situacijas, pilietiškumą, krašto istoriją...“ (SP2) „<...> mano asmeninė patirtis...“ (SP8) „<...> kažkada bandžiau uždegti tą mintį...“ (SP10)	3

13 lentelė

Socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriaujančių mokinių poreikių patenkinimą

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Poreikis būti reikalingu</i>	„<...> nori būti reikalingais“ (SP3), „<...> jaučiasi atlikę gerą darbą, pagelbėję kitiems asmenims...“ (SP2) „<...> galimybę dalintis su kt.“ (SP1), „<...> pasijautė labai reikalingais žmonėmis...“ (SP2) „<...> maloni, prasminga veikla galimybė susipažinti kas tai yra, ką galima nuveikti kitų labui...“ (SP9) „<...> atlikti prasmingų darbų, pasijusti naudingi, reikalingi...“ (SP9)	6
<i>Dvasinių poreikių trūkumas</i>	„<...> dvasinius, moralinius poreikius...“ (SP2), „<...> geras emocijas geras emocijas...“ (SP1), „<...> savanorystė labai sveikintina veikla, sujungianti labai kilniam tikslui žmones, kurie kitus padaro laimingesnius...“ (SP2), „<...> geranoriškumas ir kiti geri žmogaus bruožai...“ (SP8)	4
<i>Bendravimo, bendradarbiavimo poreikiai</i>	„<...> bendravimo, bendradarbiavimo...“ (SP4), „<...> bendras darbas, bendravimas ir bendradarbiavimas...“ (SP8), „<...> bendravimo...“ (SP1), „<...> siekia bendrauti su žmonėmis, kurie vertina panašius dalykus...“ (SP3), „<...> nori rasti daugiau draugų...“ (SP3), „<...> bendruomeniškumą...“, „<...> bendravimo bei bendradarbiavimo įgūdžius, naujas pažintis...“ (SP1), „<...> susipažinti su naujais žmonėmis...“ (SP5), „<...> bendrauti su aplinkiniais...“ (SP4), „<...> gavo dėmesį...“ (SP1)	9
<i>Atsakomybės ir pilietiškumo skatinimo</i>	„<...> pradėto darbo pabaigimą iki galo, atsakomybės...“ (SP4), „<...> atsakomybė priimant sprendimus...“ (SP3), „<...> skatina atsakomybės, empatijos jausmus...“ (SP2), „<...> ugdo pareigos jausmą ...“ (SP8), „<...> taip pat skatina pilietiškumą...“ (SP2)	5
<i>Naujos patirties poreikis</i>	„<...> naujos patirties įgijimas...“ (SP5), „<...> įgyja patirties kaip bendrauti su vyresnio amžiaus žmonėmis, patirtį...“ (SP1), „<...> savanorystė suteikia gyvenimiškos patirties...“ (SP7) „<...> įgyti naujos patirties...“ (SP5)	4
<i>Pripažinimo poreikis</i>	„<...> pripažinimą (SP1), patenkino savo savivertės poreikį...“ (SP7) įsivertinimas ir įvertinimas...“ (SP8)	3
<i>Vidinės motyvacijos poreikis</i>	„<...> sužadinama vidinė motyvacija...“ (SP8), „<...> motyvuotai reikšti savo mintis...“ (SP4),	2
<i>Savirealizacijos poreikis</i>	„<...> savirealizacija...“ (SP9), „<...> duoti ir gauti, duoti ir patenkinti savo ego...“ (SP9), „<...> savirealizacijos...“ (SP10), „<...> savęs realizavimo poreikis...“ (SP5), „<...> patenkina savirealizacijos poreikį...“ (SP1), „<...> manau, kad gali mokinys atsiskleisti...“ (SP8)	6

Socialinių pedagogų požiūris į mokinių savanoriškos veiklos naudingumą

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikarto - jimū dažnis
<i>Karjeros ir laiko planavimas</i>	„<...> naudinga karjeros ugdymui...“ (SP11), „<...> padeda apsispręsti renkantis tolesnį gyvenimo kelią, profesiją ir kt...“ (SP3), „<...> susiplanuoti laiką ir veiksmus...“ (SP4)	3
<i>Pasitikėjimas savo jėgomis</i>	„<...> duoda pasitikėjimą savimi...“ (SP8), „<...> padidinti savivertė...“ (SP9), „<...> asmeninius gebėjimus...“ (SP5), „<...> lyderiavimo įgūdžių, kultūringo elgesio pagrindus...“ (SP4)	4
<i>Ugdomos vertybės, pasaulėžiūra</i>	„<...> ugdomas nuoširdumas, užuojauta, užimtumas, „įpučia“ tikėjimo, vilties ir pan...“ (SP10) „<...> padeda formuoti pasaulėžiūrą...“ (SP5) „<...> pažinti save...“ (SP9), „<...> tai duoda galimybę įvairiapusiškai pažinti aplinką, save...“ (SP7), „<...> savanorystės nauda didžiulė, savanorystės pagalba mokinys atranda save...“ (SP3), „<...> suteikia galimybę išreikšti save mėgiamose veiklose...“ (SP2)	6

Socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriaujančių mokinių problemas

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojimū dažnis
<i>Laiko stoka</i>	„<...>laiko stygius...“ (SP1), „<...>mokinams dažnai trūksta laiko...“ (SP3), „<...>laiko planavimu – trūksta įgūdžių palanuoti veiklas...“ (SP1), „<...> nukenčia pamokos...“ (SP1), „<...>laiko stoka, derinimas...“ (SP4), „<...> sunku vykdyti nuoseklią veiklą (dėl asmeninio užimtumo)...“ (SP9), „<...> laiko stoka...“ (SP1), „<...> nes mokiniai aktyviai dalyvauja ir kitoje veikloje...“ (SP1), „Per didelis krūvis...“ (SP3), „<...>pamokų lankomumas, nes reikia dalyvauti renginiuose, jiems pasiruošti, tenka išsiprašinėti iš pamokų manau mokiniai turėtų susidėlioti savo veiklos prioritetus...“ (SP1), „<...>renginius, užsiėmimus organizuoti po pamokų...“ (SP1), „<...>pagrindinė problema – mokinių užimtumas...“ (SP7)	12
<i>Nepasitikėji mas jaunimu</i>	„<...>susidūrėme vyresnio amžiaus žmonių neigiamu požiūriu į jaunimą, nepasitikėjimu...“ (SP1), „<...>kitų mokinių kritiką, kad kažką veikia už kitus ir negauna atlygio...“ (SP1), „<...>kaimo vietovėje sunku padėti konkrečiam žmogui, nes ne kiekvienas įsileidžia, net soc. darbuotoją, kad palengvintų jo dalią...“ (SP10), „<...>neigiamas požiūris...“ (SP5)	4
<i>Išankstinės nuostatos</i>	„<...>kiti mokiniai nesiklauso, jau turi savo išankstinę nuostatą, tiesiog nusiteikę priešiški...“ (SP8), „<...>vyresnių klasių mokiniai labiau savarankiški, pragmatiški...“ (SP9)	2
<i>Aplinkinių abejingumas</i>	„<...>dažnai aplinkiniai būna abejingi savanorystės idėjai...“ (SP3), žmonių abejingumu (SP4), „<...> ypač jei dalyvauja masiniuose renginiuose, manoma, kad galima nereaguoti į jaunų žmonių nurodymu...“ (SP4), „<...>su abejingumu, deja dar visuomenei gana svetimos savanorystės idėjos...“ (SP8), „<...> gal ne visi supranta savanorystę...“ (SP8), „<...> aplinkinių abejingumas...“ (SP3), „<...> blogiausi, kad savanorystė, tarnystė mūsų visuomenėje (ir mokykloje) nėra vertybė...“ (SP9), „<...> sudaryti sąlygas, aiškiai koordinuoti ir formuoti teigiamą požiūrį, didinti propagavimą kai kada abejingumas...“ (SP7)	8

<i>Socialinių bendravimo įgūdžių stoka</i>	„<...>iš pradžių mokiniams būna nedrąsu, ypač kai reikia kalbinti svetimus žmones...“ (SP2), „Manau pagrindinė problema drąsos stoka, kol „persilaužia...“ (SP2), „<...> socialinių (bendravimo) įgūdžių stoka...“ (SP9), „<...>kartais mokiniai nepasitiki asmeniniais lyderystės gebėjimais...“ (SP4), „<...>bendravimo įgūdžių stoka...“ (SP7) „Kalbant apie drąsą – kuo daugiau praktikuotis, savanoriauti, kol „persilauš“ (SP8)	6
<i>Neįdomi veikla</i>	„<...>dalyvauja, pabando vieną kartą ir daugiau nebenori...“ (SP8), „<...> prieš kiekvieną veiklą nuteikti pozityviai „tu gali, gebi, tau pavyks“ (SP4), „<...> mokiniai įsitraukia vangiai. baimė, kad nesugebės pasiekti įvardintų tikslų...“ (SP4), „<...>nenori, neveiklūs, trūksta minčių ir idėjų...“ (SP10), „<...> vaikai dažnai nenori skirti savo laiko veiklai, kurioje jie negauna apčiuopiamos naudos, nesidomi...“ (SP1)	5
<i>Informacijos stoka</i>	„<...>mokiniams trūksta informacijos kur ir kaip jie gali savanoriauti, nėra aiškaus koordinavimo, nežino kur ir ką gali veikti, trūksta koordinavimo mieste...“ (SP3), „<...> manau, kad būtų galima daugiau teikti informacijos bendruomenei apie savanorystę ir t.t...“ (SP3), „<...> norint išspręsti mokinių problemas reikėtų organizuoti seminarus mokiniams...“ (SP7), „<...>labai daug tenka kalbėti su dabartiniu jaunimu...“ (SP8), „<...>siūlyčiau mokytojams, pedagogams rodyti pavyzdį, savanoriauti kartu...“ (SP9), „<...> informacijos apie gerus darbus sklaida...“ (SP9), „<...> informacijos stoka apie savanorystę...“ (SP1), „<...>informacijos stoka...“ (SP7)	8
<i>Neįvardintos problemos</i>	„<...>sunku įvardinti...“ (SP2), „<...> labai ryškių lyg ir nekyla jas sprendžiant kartu su visuomeninėmis organizacijomis ir kitomis institucijomis...“ (SP5), „<...>nesusiduriu, puikiai bendraujame ir bendradarbiaujame...“ (SP1)	3

Socialinių pedagogų nuomonė apie savanoriaujančių mokinių problemų sprendimo būdus

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikar- tojų dažnis
<i>Informavimas</i>	„Informuoju...“ (SP1), „<...>mokiniam akcentuoju pagalbos visuomenei svarbą ir patirties įgijimą, taip pat turi įtakos būsimos profesijos pasirinkimui...“ (SP7), „<...>turiu konkrečių partnerių sąrašus, mokiniams pateikiu konkrečias programas: tikslas, veikla, laukiamas rezultatas ir kas iš to...“ (SP9), „<...>teikiu informaciją apie savanorystę...“ (SP1), „<...>informaciją apie rengiamas akcijas mieste ir respublikoje, parodant iniciatyvą iš savo pusės...“ (SP1), „<...>mokiniam mokykloje suteikiu informaciją apie veiklą, bendravimą, pagalbos būdus...“ (SP7), „<...>pirmiausia informuoju apie savanorystę, jos naudą asmeniui ir aplinkai...“ (SP11)	7
<i>Kvietimas dalyvauti veiklose</i>	„<...>kviečiu dalyvauti veikloje...“ (SP1), „<...>kviečiau dalyvauti projektinėje veikloje...“ (SP1), „<...>bendradarbiauti su socialiniais partneriais...“ (SP1), „<...>taip pat organizuojame akcijas mokykloje...“ (SP5)	4
<i>Pagalba pasirenkam veiklas</i>	„Atsižvelgiu į mokinių pomėgius, poreikius, įvertinus tai pasirenkam savanoriškas veiklas...“ (SP2), „<...>patariu, kas tam mokiniui labiausiai tiktų, kokie gebėjimai atsiskleistų...“ (SP4), „<...>viską aiškiai ir tiksliai išaiškiname...“ (SP8), „<...>aiškinamoji veikla...“ (SP9), „<...>pokalbiai, „ieškome“ temų...“ (SP10)	5
<i>Skatinimas dalyvauti savanoriškose veiklose</i>	„Skatiname...“ (SP5), „<...>skatinu, pagyrimais...“ (SP1), „<...>dėkojame, mokinių nuotraukos patalpinamos gimnazijos el. puslapyje, paskelbiama per radijo laidas...“ (SP8), „<...>skatiname mokinius dalyvauti vykstančiose akcijose Lietuvos mastu, veikia būrelis...“ (SP5), „<...>nuolat tariamės, palaikau jų idėjas, vaišinu arbata, bandelėmis, skatinu nenusiminti, nenuleisti rankų...“ (SP1)	5
<i>Dalyvavimas savanoriškose veiklose</i>	„<...>dalyvauju drauge...“ (SP9), „<...>pati dalyvauju kartu su mokiniais savanorystės veikloje...“ (SP3), „<...>kartu dalyvauju savanoriškoje veikloje...“ (SP1), „<...>pati dalyvaudama savanoriškoje veikloje asmeniniu pavyzdžiu įtraukiu mokinius...“ (SP4), „<...>savo veikla...“ (SP1), „<...> savo pavyzdžiu, kartu dalyvaujant savanoriškoje veikloje...“ (SP4), „<...>pati dalyvauju kartu su mokiniais savanorystės veikloje...“ (SP3)	7
<i>Sudominimas savanorystėje</i>	„Sudominti ir pabrėžti savanorystės naudą...“ (SP2), „Keičiu mokinių požiūrį į neatlginamą veiklą...“ (SP1), „<...>turiu paruošti priemones veiklai, jie iš manęs laukia nurodymų, už viską turiu būti atsakinga...“ (SP1)	3
<i>Dalijimasis patirtimi su mokiniais</i>	„<...>pateikiu buvusių mokinių – aktyvių savanorių sėkmės istorijas...“ (SP3), „<...>motyvavimas (programa, geros patirties pavyzdžiai)...“ (SP9), „Pristatau savo patyrimus, džiaugsmus savanoriškoje veikloje taip bandydama sudominti, bandau pabrėžti savanorystės naudą...“ (SP2), „<...>gerais pavyzdžiais, pokalbiai, diskusijos, gražūs kitų pavyzdžiai...“ (SP10), „<...>pateikiu buvusių mokinių savanorių sėkmės istorijas...“ (SP3)	5

Savanoriaujančių mokinių pokyčiai

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Draugiškumas</i>	„<...>tapo draugiškesni...“ (SP1), „<...>jie tampa draugiškesni, supratingesni...“ (SP1), „<...>tampa geresni, pakantesni, draugiškesni jautresni, supratingesni, neabejingi kitų problemoms...“ (SP7)	3
<i>Komandinis darbas</i>	„<...>geba dirbti komandoje...“ (SP1), „<...>geriau geba dirbti komandoje...“ (SP2), „<...>aktyvūs, komunikabilūs mokiniai...“ (SP9), „Mokiniai tampa komunikablesni...“ (SP2),	4
<i>Jaučiama veiklos prasmė</i>	„<...>dažniau susimąsto apie savo veiklos prasmę...“ (SP10), „<...>jaučiasi reikalingi ir reikšmingi...“ (SP3)	2
<i>Drąsa ir pasitikėjimas savimi</i>	„<...>jie daugiau pasitiki savimi, nebijo garsiai išreikšti savo nuomonę...“ (SP3), „Tampa drąsesni, nebijo reikšti savo nuomonės...“ (SP2), „<...>daugiau pasitiki savimi, drąsesni, vaikšto pakelta galva, motyvuotesni, supratingesni, geresni, oresni, labiau suaugę, pajutę kas yra atjauta, meilė žmonėms, dėkingumas...“ (SP9), „<...>įgauna daugiau pasitikėjimo savimi...“ (SP10), „<...>imasi iniciatyvos kituose projektuose, veikloje...“ (SP6), „<...>atviresni...“ (SP8)	6
<i>Kritinis mąstymas</i>	„<...>išmoksta kritiškai vertinti įvykius ir situacijas, bando daryti nešališkas išvadas...“ (SP4), „<...> mokiniai tapo brandesni...“ (SP7)	2

Savanoriaujančių mokinių santykių su socialiniu pedagogu įvertinimas

<i>Kategorija</i>	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Santykiai geri</i>	„Geri...“ (SP3), „<...>geri...“ (SP8), „<...>puikūs... (SP10)	3
<i>Santykiai nuoširdūs,</i>	„Nuoširdūs...“ (SP2), „<...>nuoširdūs...“ (SP7), „<...> širdingi...“ (SP9), „<...> šilti...“ (SP4), „<...>supratingi...“ (SP7)	5
<i>Santykiai draugiški</i>	„Draugiški...“ (SP1), „<...>draugiški...“ (SP9), „<...>draugiški...“ (SP10)	3
<i>Santykiai paremti bendravimu</i>	„Lygiavertiški...“ (SP2), „<...>kolegialūs...“ (SP4), „<...>partneriški...“ (SP9), „<...>paremti bendravimu ir bendradarbiavimu...“ (SP5)	4

Socialinių pedagogų nuomonė apie mokinių dalyvavimą savanoriškoje veikloje viešą įvertinimą

Kategorija	Patvirtinantys teiginiai	Pasikartojimų dažnis
<i>Pagiriama žodžiu</i>	„<...>apie tai kalbama renginių metu...“ (SP1), „<...>pagiriamaisiais žodžiais...“ (SP2), „<...>pasidžiaugiama...“ (SP1), „<...>teigiamai, padėkojant per visuotinius mokinių tėvų susirinkimus...“ (SP5), „<...>savanoriškos veiklos projektai pristatomi mokinių asamblėjoje ir konferencijoje (SP9), „<...>kol kas tik pradžia, todėl palaikome mintis, idėjas ir veiklas...“ (SP10)	6
<i>Informacija internete</i>	„<...>informacija internetiniame puslapyje pateikiama...“ (SP1), „<...>ir el. puslapyje, parnešimai per radijo laidą...“ (SP8), „<...> apie juos skelbiama interneto psl...“ (SP9)	3
<i>Padėkos, pagyrimai</i>	„<...>teikiamos padėkos ir t.t...“ (SP1), „<...>mokslo metų pabaigoje mokiniai gali būti apdovanojami padėkos raštais...“ (SP3), „Mokinių savanoriška veikla pažymima padėkos raštais...“ (SP2), „<...>renginių metu apdovanojami padėkomis...“ (SP1), „<...>mokiniai yra skatinami pagyrimais, padėkomis...“ (SP7), „<...>padėkos...“ (SP8), „<...>gauna geriausius įvertinimus...“ (SP9), „<...>mokiniams rašomos socialinės valandos, skatinama vadovo padėkos raštais...“ (SP5),	8
<i>Ekskursijos</i>	„<...>skatinami ekskursijomis...“ (SP3), „<...>pakviečiami į nemokamas išvykas...“ (SP1)	2
<i>Rodoma pagarba</i>	„<...>tokie mokiniai yra gerbiami mokinių, kartais jie išsprendžia nedidelius mokinių konfliktus...“ (SP4), „<...>mokinių nuotraukos stenduose...“ (SP8)	2

Respondentė SP1

Amžius: 40 metų

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 8 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: taip.

Protokolas Nr. 1

Ką manote apie mokinių savanorystę?

Manau, kad tai šaunu. Galėtų iniciatyvos imtis daugiau mokinių.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

iki 16 metų

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Manau, kad nedrįsta dar atsisakyti

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Su mokiniais daug kalbame apie toleranciją, pagalbą, gyvenimiškas situacijas, pilietiškumą, krašto istoriją

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Pasidžiaugiamo padarytais darbais. Mokiniai giriami už padarytą darbą per gimnazijos radijo laidą, kviečiami į padėkos pertraukas.

c) Kokius poreikius patenkinio mokiniai tapę savanoriais?

Bendras darbas, bendravimas ir bendradarbiavimas, įvertinimas ir įsivertinimas

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

manau, kad gali mokinys atsiskleisti, sužadina vidinę motyvaciją, geranoriškumas ir kiti geri žmogaus bruožai. Duoda pasitikėjimą savimi, ugdo pareigos jausmą.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Gal ne visi supranta savanorystę.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Pasisiūlo, dalyvauja, pabando vieną kartą ir daugiau nebenori

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Manau, kad labai daug reikia kalbėti su dabartiniu jaunimu.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Dėkojame, mokinių nuotraukos atliekant tokį darbą patalpinamos gimnazijos el. puslapyje, radijo laidos.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Viską aiškiai ir tiksliai aiškiname.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Kiti mokiniai nesiklauso, jau turi savo nuostatą, tiesiog nusiteikę priešiški.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Kantrybė, pastovūs pokalbiai, tęsimas, dalyvavusių mokinių pasidalijimas gerąja patirtimi.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Manau aktualiausia televizija

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Savimi daugiau pasitiki, drąsesni, imasi iniciatyvos kituose projektuose, veikloje.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Gerai

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Kuo daugiau bendros veiklos, tuo santykiai šiltesni, užsimezga įvairūs pokalbiai, diskusijos

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Padėkos, mokinių nuotraukos, pranešama per radijo laidą.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Net nežinau, bet jaunimą reikia kuo daugiau skatinti savanorystės veiklai.

Interviu data: 2015-02-05

Interviu trukmė: 63 min.

Respondentė SP2

Amžius: 42 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 22 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 2

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Kaimuose labai sunku, bet dabar pas mus atsirado labai iniciatyvi mergina, bandysime išplėtoti savanorystės idėją, manau, kad šaunu

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

17-18 metų

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Idealizavimas ir noras nuversti kalnus, kažką pakeisti.

7. Papasakokite, koks jūsų mokyimo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Kažkada bandžiau uždegti tą mintį, bet nesisekė, praėjo laikas 17 metų ir atsirado, kuri įsiklausė, išrinko ją mokyklos prezidente, ji savo programoje iškėlė šias mintis.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Jos rinkiminiai pažadai, noras kažką veikti kitaip, labai aktyvi.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

savirealizacijos.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Ugdomas nuoširdumas, užuojauta, užimtumas, „įpučia“ tikėjimo, vilties ir pan.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Kaimo vietovėse sunku padėti konkrečiam žmogui, nes ne kiekvienas įsileidžia net socialinį darbuotoją, kad palengvintų jo dalį.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Pokalbiai, diskusijos, gražūs kitų pavyzdžiai.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Pokalbiai, ieškome „temų“.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Nenori, neveiklūs, trūksta minčių ir idėjų.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Paskaitos, patarimai, seminarai kaip tai daryti. Dalyvavau susitikime su keletu mokinių, nes buvo atvykę savanoriai ir pasakojo apie savo veiklą (jie gyvena didmiesčiuose ir atsiliepdavo į telefonų skambučius).

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Nelabai girdėjau.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Įgauna daugiau pasitikėjimo savimi.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Draugiški.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

dabar tik viskas prasideda.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Kol kas tik pradžia, todėl palaikome mintis, idėjas ir veiklas.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Manau „įsivažiuos“, reikia lyderių ir minčių.

Interviu data: 2015-02-06

Interviu trukmė: 45 min.

Respondentė SP3

Amžius: 46 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 20 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 3

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Vaikai – nuostabūs, kūrybiški, geranoriški, aktyvūs – „neužmuškim“ jų norų, palaikykim, padėkim, pagirkim, mylėkim, skatinkim, tada savanoriaus ne tik pirmokai (9 kl.).

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

iki 16 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

jie mūsų mokykloje nauji mokiniai, jų nauja pradžia: visko nori, viską darysiu, būsiu geras, noriu būti geras ir dalintis gerumu.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

dalis mokinių (9 kl.) turi teigiamas savanorystės patirtis, kiti savanoriauja pirmą kartą, savanoriauja ir toliau – supranta, gerus darbus daryti yra gerai.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

1) padaryti gerą darbą ir tuo pasidžiaugti, 2) dirbti su bendraminčiais, 3) pasirodyti prieš bendraamžius.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

1) duoti ir gauti, 2) duoti ir patenkinti savo ego, 3) savirealizacija, 4) maloni, prasminga veikla.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

1) galimybė susipažinti, kas tai yra, ką galima nuveikti kitų labui, 2) pažinti save, 3) atlikti prasmingų darbų, 4) padidinti savivertę, pasijusti naudingą, reikalingą.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

1) Socialinių (bendravimo) įgūdžių stoka, 2) sunku vykdyti nuoseklią veiklą (dėl asmeninio užimtumo).

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Blogiausia, kad savanorystė, tarnystė mūsų visuomenėje (ir mokykloje) nėra vertybė.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Siūlyčiau mokytojams, pedagogams rodyti pavyzdį, savanoriauti kartu, informacijos apie gerus darbus sklaida.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

1) turiu konkrečių partnerių sąrašus, mokiniams pateikiu konkrečias programas: tikslas, veikla, laukiamas rezultatas ir kas iš to.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

1) aiškinamoji veikla, 2) motyvavimas (programa, geros patirties pavyzdžiai), 3) dalyvauju drauge.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

vyresnių klasių mokiniai labiau savarankiški, pragmatini.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

mokyklos bendruomenė, žiniasklaida.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Patirtis konkrečiai: žiniasklaidos (TV) vaidmuo siaubingas: a la pagalbos laidos su kombinezuonuotomis pupytėmis diskredituoja pagalbos žmogui idėją, paskirtį, misiją, etiketą.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Vaikšto pakelta galva, motyvuotesni, supratingesni, oresni, labiau suaugę, pajutę, kas yra atjauta, meilė žmonėms, dėkingumas.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Širdingi, draugiški, partneriški.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Atsiranda draugystė, artuma, atvirumas, bendras tikslas, bendra idėja vienija ir „mums patinka į mus panašūs“

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Savanoriškos veiklos projektai pristatomi mokinių asamblėjoje ir konferencijoje, gauna geriausius įvertinimus, apie juos skelbiama interneto puslapiuose.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Jeigu bus daugiau suaugusiųjų vertinančių, propaguojančių, palaikančių, dalyvaujančių, mokiniai tikrai eis iš paskos drauge ir dar pralenks. Su palinkėjimu sau, mums ir Lietuvai: daugiau meilės žmogui, žmonėms ir viskas bus daug labiau

Interviu data: 2015-02-08

Interviu trukmė: 60 min.

Respondentė SP4

Amžius: 32 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 8 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 4

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Tai padeda mokiniams įvertinti savo poelgius (pagalbos svarbą), ugdo vertybes, kurios daro vaikui teigiamos įtakos asmenybės formavimuisi.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

Iki 16 metų

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Mokinių žingeidumas, nauja prasminga veikla, noras būti įvertintam, reikalingam.

7. Papasakokite, koks jūsų mokyimo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Mūsų mokyklos mokinius dalyvauti savanorystėje paskatino mokytojos.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Mokiniai susidomėjo šia veikla, nes jiems tai buvo nauja ir įdomu.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Mokiniai patenkino savo savivertės poreikį.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Mokiniams savanorystė suteikia gyvenimiškos patirties.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Pagrindinė problema – laiko stoka, derinimas.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Bendravimo įgūdžių stoka.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Norint išspręsti mokinių problemas reikėtų organizuoti seminarus mokiniams.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Mokiniamis akcentuoju pagalbos visuomenei svarbą ir patirties įgijimą, taip pat turi įtakos būsimos profesijos pasirinkimui.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Mokiniamis mokykloje suteikiu informaciją apie veiklą, bendravimą, pagalbos būdus.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Pagrindinė problema – mokinių užimtumas, kai kada abejingumas, informacijos stoka.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Reikėtų daugiau informacijos apie socialines įstaigas, kurioms būtų naudinga mokinių pagalba.

Glaudesnis socialinių įstaigų ir mokyklų bendradarbiavimas.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Manau, kad masinės informavimo priemonės formuoja teigiamą požiūrį į savanorystę.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Mokiniai tampa brandesni, jautresni, supratingesni, neabejingi kitų problemoms.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Supratingi, nuoširdūs.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Mūsų santykiai yra tolerantiški, vaikai tapo atviresni, nuoširdesni.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Mokiniai yra skatinami (pagyrimai, padėka)

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Manau, kad mokyklos mielai bendradarbiautų su socialiniais partneriais, kurie kvieštų mūsų mokyklos mokinius savanoriškai teiktų pagalbą kitiems.

Interviu data: 2015-02-12

Interviu trukmė: 45 min.

Respondentė SP5

Amžius: 46 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 18 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: taip.

Protokolas Nr. 5

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Pritariu savanorystės idėjai, tai skatina žmones, o ypač jaunos, būti geranoriškais, nesiekti atlygio už veiklą, moko dirbti su kitais.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

Iki 16 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Mokiniai dar nėra sumaterialėję, jie nori veiklos, yra aktyvūs, smalsūs ir kuo jie vyresni, tuo labiau nori atlygio, stengiasi atsiriboti.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Nori dėmesio, neturi užsiėmimo, nori viską išbandyti.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Įvairių, kaip jau paminėjau dėl dėmesio gavimo, noro patirti įvairovę, turėti draugų.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Pripažinimą, galimybę dalintis su kitais, gavo dėmesį, geras emocijas.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Bendravimo bei bendradarbiavimo įgūdžius, patirtį, geras emocijas bei naujas pažintis.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Laiko planavimu – trūksta įgūdžių planuoti veiklas, kitų mokinių kritiką, kad kažką veikia už kitus ir negauna atlygio, nukenčia pamokos.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausias?

Pamokų lankomumas, nes reikia dalyvauti renginiuose, jiems pasiruošti, tenka išsiprašinėti iš pamokų.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Renginius, užsiėmimus organizuoti po pamokų.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Gerais pavyzdžiais, savo veikla, pagyrimais.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Nuolat tariamės, palaikau jų idėjas, vaišinu arbata, bandelėmis, skatinu nenusiminti, nenusileisti.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Turiu paruošti priemones veiklai, jie iš manęs laukia nurodymų, už viską turiu būti atsakinga.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Šeimos nariai, bendruomenė, visuomenė.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Įvairus, priklauso, ką atstovauja, visuomenė tarsi pritaria savanorystei, ją skatina, tačiau labai daug jos narių už savo veiklą reikalauja atlygio.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Jie tampa draugiškesni, supratingesni.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Draugiški.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Jie tampa artimesni, daugiau pasitiki manimi, aš jais.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Pasidžiaugiama, renginių metu apdovanojami padėkomis, pakviečiami į nemokamas išvykas.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Manau, kad turėtų daugėti savanorių, jie turėtų būti vertinami, skatinami, na o nišų yra labai daug.

Interviu data: 2015-02-13

Interviu trukmė: 55 min.

Respondentė SP6

Amžius: 30 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 11 metų

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: taip.

Protokolas Nr. 6

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Tai pozityvus mokinių ugdymas, skatinant atjautą, pasiaukojimą, pagalbą be atlygio.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

Iki 16 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Žingeidumas, vertybių ugdymas, noras padėti kitiems, gailestingumas.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Respublikoje vykdomos įvairios akcijos, mano asmeninė patirtis.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Pozityvių motyvų verdami dažniausiai tampa savanoriais.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Pasijautė labai reikalingais žmonėmis.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

savanorystė labai skatintina veikla, sujungianti kilniam tikslui žmones, kurie kitus padaro laimingesniais.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Su abejingumu. Deja, visuomenė dar gana svetimos savanorystės idėjos.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Sunku įvardinti, labai „ryškių“ lyg ir nekyla.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Jas sprendžiant kartu su visuomeninėmis organizacijomis ir kitomis institucijomis.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Savo pavyzdžiu, kartu dalyvaujant savanoriškoje veikloje.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Informacija apie rengiamas akcijas mieste ir respublikoje, parodant iniciatyvą iš savo pusės.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Nesusidūriau, puikiai bendraujame ir bendradarbiaujame.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Savanorių organizacijos Lietuvoje galėtų daugiau bendradarbiauti su mokyklomis.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Manu, kad teigiamas.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Tampa geresni, pakantesni, draugiškesni.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Puikūs.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Labai gerėja ir draugiškėja.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Teigiamai, padėkojant per visuotinius mokinių tėvelių susirinkimus.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Galėtų būti aktyvesnis bendradarbiavimas tarp organizacijų vykdančių savanorystę Lietuvoje, daugiau informacijos, kaip prisijungti mokykloms, nes tai padėtų aktyvinti savanorystę visuose Lietuvos kampeliuose, ne tik didžiuosiuose Lietuvos miestuose.

Interviu data: 2015-02-20

Interviu trukmė: 60 min.

Respondentė SP7

Amžius: 52 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 28 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: taip.

Protokolas Nr. 7

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Mokiniai labai noriai įsitraukia į savanorišką veiklą. Ypač atsakingai dalyvauja kapinių priežiūroje, nes mokykla turi garsios menininkės vardą.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

Iki 16 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Mūsų mokykloje mokosi tokio amžiaus vaikai (pagrindinė mokykla), nedirbame su vyresniais mokiniais, todėl negaliu komentuoti.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Patys mokiniai inicijuoja įvairius renginius (ypač mokinių taryba), kitiems belieka prisidėti.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Jiems įdomu, jaučiasi svarbūs ir reikalingi, praplečia savo gebėjimų ir interesų lauką.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Bendravimo, bendradarbiavimo, pardėto darbo pabaigimo, iki galo, atsakomybės.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Susiplanuoti laiką ir veiksmus, bendrauti su aplinkiniais, motyvuotai reikšti savo mintis, lyderiavimo įgūdžių, kultūringo elgesio pagrindų.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Žmonių abejingumu, (ypač jeigu dalyvauja masiniuose renginiuose) manoma, kad galima nereaguoti į jaunų žmonių nurodymus.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Kartais mokiniai nepasitiki asmeniniais lyderystės gebėjimais.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Prieš kiekvieną veiklą nuteikti pozityviai „tu gali, tu gebi, tau pavyks“.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Pati dalyvaudama savanoriškoje veikloje asmeniniu pavyzdžiu įtraukiu mokinius.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Partariu, kas tam mokiniui labiausiai tiktų, kokie gebėjimai atsiskleistų.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Baimė, kad nesugebės pasiekti įvardintų tikslų

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Ypač mokinius įtraukia įvairios akcijos, žiniasklaidos informacija.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Didelis. Dabartiniai mokiniai labai priklausomi nuo informacinių priemonių, didelė jų įtaka.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Išmoksta kritiškai vertinti įvykius ir situacijas, bando daryti nešališkas išvadas.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Šilti, kolegialūs.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Dažniausiai tokie mokiniai tampa draugais visam gyvenimui, juk savanorystė nesibaigia pabaigus mokyklą.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Tokie mokiniai yra gerbiami mokinių, kartais jie išsprendžia nedidelius mokinių konfliktus.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Ji tik didės, nes mūsų visuomenė pilietiškėja.

Interviu data: 2015-02-20

Interviu trukmė: 60 min.

Respondentė SP8

Amžius: 22 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 1 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 8

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Manau, kad tai labai puikus ir naudingas dalykas. Skatinantis atsakomybės, supratingumo, empatijos, draugiškumo jausmus.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

17-18 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Šiaip manau, kad daugiausiai įsitraukia 15-18 m. asmenys, nes būdami paaugliais ieško savojo „Aš“, nori „pakeisti“ pasaulį, o savanorystė – tai puiki priemonė tai įgyvendinti.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Noras padėti, daryti gera kitiems.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Nors savanorystė yra neatlygintinas reiškinys, tačiau mokiniai nori sulaukti tam tikro atlygio, pagyrimo, pripažinimo, padėkos, ir kt.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Dvasinius, moralinius poreikius. Jaučiasi atlikę gerą darbą, pagelbėję kitiems asmenims.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Skatina atsakomybės, empatijos jausmus, taip pat skatina pilietiškumą, bendruomeniškumą. Suteikia galimybę išreikšti save mėgiamose veiklose.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Iš pradžių mokiniams būna nedrąsu ypač kai reikia kalbinti svetimus žmones. Manau pagrindinė problema drąsos stoka, kol „persilaužia“.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

-

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Kalbant apie drąsą – kuo daugiau praktikuotis, savanoriauti, kol „persilauš“.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Pristatau savo patyrimus, džiaugsmus savanoriškoje veikloje taip bandydama sudominti, bandau pabrėžti savanorystės naudą.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Atsižvelgiu į mokinių poreikius, pomėgius, įvertinus tai pasirenkam savanoriškas veiklas.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Sudominti ir pabrėžti savanorystės naudą, mokiniai įsitraukia vangiai.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Reikia pasikviesti kitų bendraamžių mokinių, kurie aktyviai dalyvauja savanoriškoje veikloje.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Manau Lietuvoje vis gajus požiūris, kad už bet kokią darbą reikalauti, kad ir menkiausio atlygio, o tai pažeidžia savanoriškos veiklos neatlygintumo principą, tad mokiniai taip pat laukia atlygio.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Mokiniai tampa komunikabilesni, atviresni, geriau geba dirbti komandoje. Tampa drąsesni, nebijo reikšti savo nuomonės.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Nuoširdūs, lygiavertiški.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Kuo daugiau bendrauji su savanoriais, tuo gilėja tarpusavio ryšys, tad automatiškai santykiai tampa draugiškesni ir atviri.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Mokinių savanoriška veikla pažymima padėkos raštais, pagiriamaisiais žodžiais.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Manau, kad kuo toliau, tuo labiau savanorystės idėjos plis, mokiniai labiau įsitrauks į savanoriškas veiklas. Svarbu, kad savanorystė būtų nuolat skatinama ne tik šeimos, bendruomenės tarpe, tačiau ir visos Lietuvos mastu (žiniasklaida, internetas).

Interviu data: 2015-02-22

Interviu trukmė: 65 min.

Respondentė SP9

Amžius: 47 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 19 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 9

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Manau, kad savanorystė yra puiki veikla, padedanti mokiniams atrasti save, geriau pažinti kitus žmones, galinti nulemti tolimesnį jų gyvenimą.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

17-18 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Nori būti reikalingi, gerai jaustis tarp bendraamžių.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Draugų pavyzdys

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Nori būti pripažintais, siekia dalyvauti priimant sprendimus, nori būti reikalingais.

c) Kokius poreikius patenkinio mokiniai tapę savanoriais?

Siekia bendrauti su žmonėmis, kurie vertina panašius dalykus, nori rasti daugiau draugų.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Savanorystės nauda didžiulė, savanorystės pagalba mokinys atranda save, padeda apsispręsti renkantis tolimesnį gyvenimo kelią, profesiją ir kt.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Mokiniams dažnai trūksta laiko, dažnai aplinkiniai būna abejingi savanorystės idėjai.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Per didelis krūvis, aplinkinių abejingumas.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Manau, kad būtų galima daugiau teikti informacijos bendruomenei apie savanorystę ir t.t.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Pateikiu buvusių mokinių – aktyvių savanorių sėkmės istorijas, pati dalyvauju kartu su mokiniais savanorystės veikloje.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Žiniasklaida turi labai didelę įtaką mokinių savanorystei.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Jie daugiau pasitiki savimi, nebijo grasiai išreikšti savo nuomonę, jaučiasi reikalingi ir reikšmingi.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Gerai.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Nekinta.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Mokslo metų pabaigoje mokiniai gali būti apdovanojami padėkos raštais, skatinami ekskursijomis.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Perspektyvos geros, savanorystės idėjos vis labiau plečiasi, populiarėja.

Interviu data: 2015-02-22

Interviu trukmė: 65 min.

Respondentė SP10

Amžius: 52 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 22 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: taip.

Protokolas Nr. 10

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Mokiniai ugdomi bendražmogiškąsias vertybes, asmenines savybes, mokosi bendradarbiauti, įgyja įvairesnės patirties, draugų.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

17-18 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Noras pasisemti naujos patirties, pajusti savo veiklos prasmę, įgyti naujų draugų.

7. Papasakokite, koks jūsų mokymo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Mokyklos pedagogai, bibliotekos darbuotoja.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Naujų pažinčių, noro prasmingai praleisti laisvalaikį.

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Įgijo patirties, kaip bendrauti su vyresnio amžiaus žmonėmis, patenkino savirealizacijos poreikį.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Mokiniai įgyja patirties, išmoksta dirbti komandoje, ugdomi asmenines savybes, toleranciją.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Laiko stygius, vykdydami savanoriškos veiklos projektą „Jaunieji knygnešiai“ susidūrėme su vyresnio amžiaus žmonių neigiamu požiūriu į jaunimą, nepasitikėjimu.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausios?

Laiko stoka, nes mokiniai aktyviai dalyvauja ir kitoje veikloje.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Manau mokiniai turėtų susidėlioti savo veiklos prioritetus.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

Kviečiu dalyvauti veikloje, skatinu, informuoju, kartu dalyvauju savanoriškoje veikloje.

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Teikiu informaciją apie savanorystę, kviečiu dalyvauti projektinėje veikloje, bendradarbiauti su socialiniais partneriais.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Mokinių požiūris į neatlygintą veiklą, informacijos stoka apie savanorystę.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Mokytojų pavyzdys.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Turėtų plačiau būti kalbama apie tai, ką savanoriai veikia, kokią įtaką savanoriavimas daro tolimesniame gyvenime.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Tapo draugiškesni, geba dirbti komandoje, dažnai susimąsto apie savo veiklos prasmę.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Geri.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje suartino, mokiniai tapo draugiškesni, atviresni, tolerantiškesni.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Apie tai kalbama renginių metu, informacija internetiniame puslapyje pateikiama, teikiamos padėkos ir t.t.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Manau, kad savanoriška veikla Lietuvoje populiarės.

Interviu data: 2015-02-24

Interviu trukmė: 45 min.

Respondentė SP11

Amžius: 36 metai

Lytis: mot.

Darbo stažas įstaigoje: 11 metai

Dalyvavimas savanoriškoje veikloje: kartais.

Protokolas Nr. 11

4. Ką manote apie mokinių savanorystę?

Mokinių savanorystę vertinu labai teigiamai, mokiniams tai padeda labiau pažinti save, ugdyti savo gebėjimus, išbandyti save įvairiose veiklose, plėsti savo žinias, labiau pažinti aplinką ir vėliau rinktis profesiją.

5. Kokio amžiaus mokiniai aktyviausiai įsijungia į savanorišką veiklą?

Iki 16 metų.

6. Kaip manote, kokios priežastys lemia, kad į savanorišką veiklą aktyviausiai įsitraukia jūsų minėto amžiaus mokiniai?

Minėto amžiaus vaikai labai žingeidūs, nori save išbandyti, daugiau džiaugiasis pažinimu, turi daugiau laiko.

7. Papasakokite, koks jūsų mokyimo įstaigos mokinių požiūris į savanorystę.

a) Kas mokinius paskatino tapti savanoriais?

Mokykloje mokinius skatina mokytojai, įsitraukia į įdomią veiklą, naujus projektus.

b) Kokių motyvų vedini mokiniai tapo savanoriais?

Manu tai lemia asmeninės savybės ir poreikiai, taip pat mokyklos paskatinimų sistema (socialinės valandos, direktoriaus paskatinimai).

c) Kokius poreikius patenkino mokiniai tapę savanoriais?

Mokiniai patenkina bendravimo, naujos patirties įgijimo, savęs realizavimo poreikius.

d) Kokia, Jūsų nuomone, savanorystės nauda? Ką ji duoda mokiniams kaip jauniems aktyviems žmonėms?

Tai duoda galimybę įvairiapusiškai pažinti aplinką, save, susipažinti su naujais žmonėmis, įgyti naujos patirties. Tai padeda formuoti pasaulėžiūrą, asmeninius gebėjimus, naudinga karjeros ugdymui.

8. Su kokiomis problemomis susiduria savanoriaujantys mokiniai?

Mokiniams trūksta informacijos kur ir kaip jie gali savanoriauti, nėra aiškaus koordinavimo, neigiamas požiūris.

a) Kurios savanoriaujančių mokinių problemos aktualiausias?

Nežino kur ir ką gali veikti, trūksta koordinavimo mieste.

b) Kaip būtų galima išspręsti savanoriaujančių mokinių problemas?

Sudaryti sąlygas, aiškiai koordinuoti ir formuoti teigiamą požiūrį, didinti propagavimą.

9. Koks jūsų, kaip socialinio pedagogo indėlis į mokinių savanorystės propagavimą?

a) Kaip konkrečiai motyvuojate mokinius savanorystei?

Skatiname mokinius dalyvauti vykstančiose akcijose Lietuvos mastu, taip pat organizuojame akcijas mokykloje, veikia būrelis.

b) Kokią konkrečiai pagalbą suteikiate mokiniams renkantis savanorystės sritį?

Pirmiausia informuojame apie savanorystę, jos naudą asmeniui ir aplinkai, skatiname.

c) Su kokiais sunkumais susiduriate motyvuodami mokinius savanoriškai veiklai?

Vaikai dažnai nenori skirti laiko veiklai, kurioje jie negauna apčiuopiamos naudos, nesidomi.

d) Kas galėtų jums padėti motyvuojant mokinius savanoriškai veiklai?

Manu galėtų skatinti aiški informacija, ką kur ir kada vaikai gali daryti.

10. Koks žiniasklaidos (spauda, televizija, internetas), visuomenės nuomonės, tradicijų, stereotipų vaidmuo mokinių savanorystei?

Stereotipai labai stipriai veikia mokinius, kad vis tiek niekas nesikeis, tačiau savanorystės propagavimas viešai veikia teigiamai.

11. Kaip keičiasi mokiniai, kurie dalyvauja savanoriškoje veikloje?

Dažniausiai savanoriauja žingeidūs, aktyvūs, komunikabilūs mokiniai, todėl šių mokinių dar labiau stiprina minėtas savybes.

12. Kokie jūsų ir mokinių santykiai?

Paremti bendravimu ir bendradarbiavimu.

13. Kaip ir/ar kinta Jūsų ir savanoriaujančių mokinių santykiai?

Aš labiau pažįstu mokinius, mokiniai labiau manimi pasitiki.

14. Kaip, kokiais būdais mokykloje yra vertinama mokinių savanoriška veikla?

Mokiniams rašomos socialinės valandos, skatinama vadovo padėkos raštais, konkrečios vertinimo sistemos nėra.

15. Jūsų nuomonė apie mokinių savanorystės perspektyvas Lietuvoje.

Mano manymu Lietuvoje aktyvės mokinių savanorystė.

Interviu data: 2015-02-25

Interviu trukmė: 60 min.

Operacionalizacija

Tema	Konceptija	Operacinė apibrėžtis
Socialinio pedagogo veikla ugdant mokinių motyvaciją savanorystei	Mokinių savanorystė	savanorio neatlygintinai vykdoma visuomenei naudinga veikla, kurios sąlygos nustatomos savanorio ir šios veiklos organizatoriaus susitarimu. Savanoriška veikla atliekama laisva valia, neimant atlygio (LR savanoriškos veiklos įstatymas, 2011 m. birželio 22 d. Nr. XI-150, Vilnius). Mokinių savanorystė augina visuomenės solidarumą aplinkoje, kurioje dirba savanoris, ten kyla naujos idėjos, plečiamas organizacijų veiklos ratas, liudija organizacijų atvirumą ir skaidrumą. Savanoriaujančių mokinių pagalba galima organizuojant stovyklas, dienos centrų veiklas, toks darbas padeda įgyvendinti solidarumo ir subsidiarumo principus, kuriami nauji altruizmu ir geranoriškumu paremti santykiai (Kurapkaitienė ir kt.,2013).
	Socialinio pedagogo veikla	Socialinio pedagogo uždavinys – sukurti patrauklų klimatą savanoriams ir pareiga siekti, kad savanorio veikla būtų naudinga. Tokiu būdu socialinis pedagogas, padėdamas savanoriaujantiems mokiniams laikosi vieno iš socialinio darbo principų – subsidiarumo (Kurapkaitienė ir kt.,2013).
	Mokinių motyvacijos savanorystei ugdymas	Motyvacija rodo asmenybės brandumą, ją lemia tokios asmens savybės kaip smalsumas, žingeidumas, aukšta savigarba, realūs lūkesčiai, kompetencija. Motyvacijos veikiami mokiniai stipriau išgyvena sėkmės akimirkas, teigiamus savo veiklos pasiekimus (Monkevičienė (2003), Lehmann (2009). Tarnystės idėja per pagalbą žmogui ar žmonių grupei – pagrindinis savanorystės motyvas (Saulaitis (2007)Gedvilienė ir kt. (2010), Jonutyte (2000).